

Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cyngor Gwynedd 2019/2020

	Tudalen
Rhagair Arweinydd Cyngor Gwynedd	3
Cyflwyniad	4
Ein Gwariant	7
Rhan 1 - Blaenoriaethau Gwella	8
Rhan 2 - Adroddiadau'r Adrannau	42
Addysg	43
Oedolion, Iechyd a Llesiant	45
Plant a Chefnogi Teuluoedd	48
Economi a Chymuned	51
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	54
Tai ac Eiddo	57
Amgylchedd	60
Ymgynghoriaeth Gwynedd	64
Cyllid a Thechnoleg Gwybodaeth	68
Cefnogaeth Gorfforaethol	72
Gwasanaeth Cyfreithiol	76

Os ydych chi angen y ddogfen yma mewn iaith neu fformat arall
ffoniwch **01766 771000** neu ebostiwch cydraddoldeb@gwynedd.llyw.cymru

Os ydych chi angen mwy o wybodaeth am yr Adroddiad hwn cysylltwch â Thîm Cefnogi
Busnes y Cyngor drwy ffonio **01766 771000** neu cynlluncyngor@gwynedd.llyw.cymru

Rhagair yr Arweinydd

Teimlad chwithig iawn bellach yw ceisio pwysu a mesur y gwaith y mae Cyngor Gwynedd wedi llwyddo i'w gyflawni yn ystod blwyddyn 2019/20. Ers mis Mawrth 2020 mae ein byd ni i gyd wedi ei droi ben i waered yn sgil Covid-19, ac mae'n bwysig i mi, yn gyntaf, gydymdeimlo ag unrhyw un o drigolion Gwynedd sydd wedi dioddef yn sgil Covid-19. Ynghanol gofod y sefyllfa sydd ohoni, rwyf hefyd wedi gweld enghreifftiau niferus o unigolion a chymunedau yn cynnal ein gilydd, a dyma sy'n fy ngwneud yn falch o'r sir hon yr ydym yn byw ynddi.

Mae fy niolch yn ddiwyll iawn i bob un aelod o staff, ac aelodau etholedig, o Gyngor Gwynedd sydd wedi parhau nid yn unig i ddarparu gwasanaethau 'arferol' ond i arall-gyfeirio a bod yn ddyfeisgar wrth lunio gwasanaethau o'r newydd.

Fel welwch sawl cyfeiriad at waith y mae adrannau'r Cyngor wedi ei gyflawni wrth ymateb i Covid-19 yn yr adroddiad hwn, ond cyffwrdd ar y gwaith hwnnw yn unig wnawn ni. Gan mai mesur y gwaith a wnaed hyd at ddiwedd Mawrth 2020 yr ydym, bydd manylion llawn ein hymateb i'r sefyllfa i'w weld pan gyhoeddwn Adroddiad Blynyddol 2020/21.

Bydd yr adroddiad hwn yn cynnig darlun clir, cywir a theg i chi o lwyddiannau'r Cyngor dros y flwyddyn ond hefyd byddwn yn amlygu'r meysydd hynny ble na fuom mor llwyddiannus. Mae hi yr un mor bwysig i ni ddysgu a newid ein trefniadau i'r dyfodol ble fo angen er lles ein trigolion.

Un o'r newidiadau mwyaf a welsom yn fewnol yn y Cyngor yn ystod y flwyddyn oedd sefydlu Adran Tai ac Eiddo o'r newydd. Rydym wedi ymrwymo, drwy'r Strategaeth Cartrefi i Bobl Gwynedd 2019-2024, i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy ac opsiynau cartrefu, a bydd yr adran newydd yn canolbwyntio'n llwyr ar wireddu hynny.

Mae ein ymrwymiad i amddiffyn ein amgylchedd ac osgoi creu problemau i genedlaethau'r dyfodol yn parhau. Braff yw gallu dweud ein bod wedi cyrraedd a phasio'r targed statudol i ailgylchu gwastraff, ac mae dros 64% o wastraff cartrefi Gwynedd bellach yn cael ei ailgylchu, ei aildddefnyddio neu ei gompostio.

Cafodd cymuned Y Bala a Phenllyn adnodd addysgol a chymunedol newydd sbon, heb ei hail, pan agorodd Ysgol Godre'r Berwyn fis Medi 2019. Rydym am gynnig y cyfleoedd gorau i'n plant a'n pobl ifanc, ac i'r un perwyl fe ymunodd 17 prentis newydd â gweithlu'r Cyngor yn ystod y flwyddyn, mewn meysydd yn amrywio o beirianeg i wasanaethau gofal.

Yn anffodus, y tu ôl i'r ystod eang o wasanaethau y mae'r Cyngor yn ei ddarparu y mae sefyllfa ariannol sy'n parhau'n ddyrys. Diolch i lymder polisiâu ariannol San Steffan nid oes gennym yr adnoddau digonol i ddarparu gwasanaethau i bobl Gwynedd fel y dymunwn. Wedi dweud hynny, fe welwch bod ein rheolaeth ariannol yn gadarn, a gallaf eich sicrhau ein bod yn gwneud popeth y gallwn i ganfod adnoddau i'n cynnal i'r dyfodol.

Drwy weithio mewn partneriaeth - yn Gyngor, sefydliadau cyhoeddus a gwirfoddol, neu gymunedau - fe wnawn ddefnyddio ein cryfderau a'n profiad i gynllunio dyfodol cadarnhaol i drigolion Gwynedd.

Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn,
Arweinydd Cyngor Gwynedd.

Cyhoeddodd y Cyngor 'Gynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023' ym mis Mawrth 2018 sy'n gosod ein huchelgais a'n blaenoriaethau ar gyfer y cyfnod dan sylw. Mae'r adroddiad hwn yn adrodd ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y blaenoriaethau hynny ar draws y Cyngor yn ystod 2019/20.

Daeth diwedd 2019/20 ag argyfwng Covid-19 i'n taro, a bu holl ymdrechion Adrannau'r Cyngor yn cael eu cyfeirio tuag at ymateb i'r argyfwng o ganol mis Mawrth.

Yn ystod y cyfnod clo bu i'r Cyngor ganolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau yn y meysydd canlynol:

- Darparu gofal plant ar gyfer gweithwyr allweddol
- Cefnogi plant a phobl fregus
- Casglu sbwriel o dai
- Chwarae ein rhan i gefnogi busnesau
- Unrhyw beth arall sy'n hyrwyddo diogelwch cymunedol / achub bywydau.

Bu'n rhaid i'r Cyngor hefyd gyflawni rhai dyletswyddau na fyddai'n arfer ei gyflawni ac mae swyddogion ar draws amrywiol wasanaethau wedi trosglwyddo o'u swyddi arferol i gyflawni'r dyletswyddau hynny. Mae wedi bod yn galonogol gweld parodrwydd nifer fawr o unigolion i ailgyfeirio a throsglwyddo eu sgiliau er mwyn cynorthwyo oedolion bregus a theuluoedd, boed hynny fel aelod o'r Tîm Cymorth Covid o fewn y Cynllun Gwydnwch Cymunedol, gwirfoddoli o fewn y maes gofal neu gynorthwyo i sefydlu cynlluniau ar gyfer dosbarthu offer diogelwch personol i swyddogion rheng flaen. Yn amlwg bydd hyn yn parhau am beth amser i'r dyfodol.

Mae adroddiadau perfformiad y gwahanol Adrannau (rhan 2) yn amlygu'r camau cychwynnol y bu iddyn nhw eu cymryd er mwyn ymateb i'r argyfwng ar ddiwedd 2019/20. Dylid nodi hefyd y bydd adroddiadau perfformiad yn ystod 2020/21 a'r adroddiad blynyddol nesaf yn rhoi gwell darlun o'r effaith a gafodd yr argyfwng ar Adrannau'r Cyngor gan hefyd sôn am y camau a gymerwyd er mwyn ymateb.

Ceir dau ran i'r adroddiad: yn y rhan cyntaf rydym yn canolbwyntio ar yr hyn sydd wedi ei gyflawni gan y prosiectau yr ydym wedi penderfynu canolbwyntio arnynt er mwyn gwneud y gwahaniaeth i gymunedau Gwynedd (ein Blaenoriaethau Gwella).

Mae ail ran yr adroddiad yn canolbwyntio ar berfformiad gwaith dydd i ddydd a ddarperir i drigolion Gwynedd gan y gwahanol Adrannau o fewn y Cyngor. Adroddir hefyd ar y Blaenoriaethau Lleol a gafodd eu hadnabod gan yr aelodau etholedig.

Fel yr ydym wedi adrodd yn y gorffennol mae ein sefyllfa ariannol fel Cyngor wedi newid cryn dipyn dros y blynyddoedd diwethaf a bydd yn parhau i osod cryn her i ni wrth gynllunio ein gwasanaethau i'r dyfodol. Rydym wedi llwyddo i gyflawni ein prosiectau a darparu ein gwasanaethau er gwaethaf gorfod wynebu toriadau sylweddol o £29m mewn grant gan y Llywodraeth ers 2013/14.

*wedi addasu ffigur 2019/20 er mwyn adlewyrchu effaith chwyddiant a throsglwyddiadau er mwyn dangos gwir effaith

Mae cynnydd Cynllun Cyngor Gwynedd yn cael ei fonitro yn gyson yn ystod y flwyddyn mewn cyfarfodydd herio perfformiad adrannol. Yn y cyfarfodydd hyn mae'r Aelod Cabinet, gyda chefnogaeth y Prif Weithredwr neu'r Cyfarwyddwr Corfforaethol, yn adolygu cynnydd prosiectau'r Blaenoriaethau Gwella

a gwaith dydd i ddydd yr Adran. Yn ogystal, mae aelodau o'r Pwyllgorau Craffu perthnasol yn bresennol fel eu bod yn gallu adrodd yn ôl i weddill yr aelodau ar yr hyn sydd wedi ei gyflawni.

Yn dilyn y cyfarfodydd herio perfformiad, caiff adroddiadau unigol eu paratoi gan yr Aelodau Cabinet sy'n crynhoi'r sefyllfa ddiweddaraf o ran perfformiad y meysydd y maent yn gyfrifol amdanynt. Caiff yr adroddiadau hyn eu trafod mewn cyfarfodydd rheolaidd o'r Cabinet er mwyn adolygu ein gwaith yn gyson a sicrhau ein bod ar y trywydd cywir.

Yna, ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, mae Adroddiad Perfformiad Blynyddol fel hwn yn cael ei baratoi sy'n adrodd ar gynnydd Cynllun Cyngor Gwynedd. Mae'r adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ac i'r Cyngor Llawn ar gyfer ei gymeradwyo yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf fel arfer ond oherwydd yr argyfwng Covid-19 mae wedi llithro i fis Hydref yn 2020.

Gyda dyfodiad **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)** (Y Ddeddf) mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus penodedig weithio'n unigol a chyda'i gilydd i wella llesiant Cymru.

Yn unol â gofynion y Ddeddf, mabwysiadodd y Cyngor saith o Amcanion Llesiant ar gyfer 2018/19 sy'n cyfrannu tuag at y saith nod llesiant cenedlaethol ac roedd y rhain yn parhau'n weithredol ar gyfer 2019/20. Mae'r amcanion yn seiliedig ar yr asesiad llesiant a wnaed gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer Gwynedd a Môn ynghyd â sesiynau ymgysylltu a gynhaliwyd wrth ddatblygu'r Cynllun.

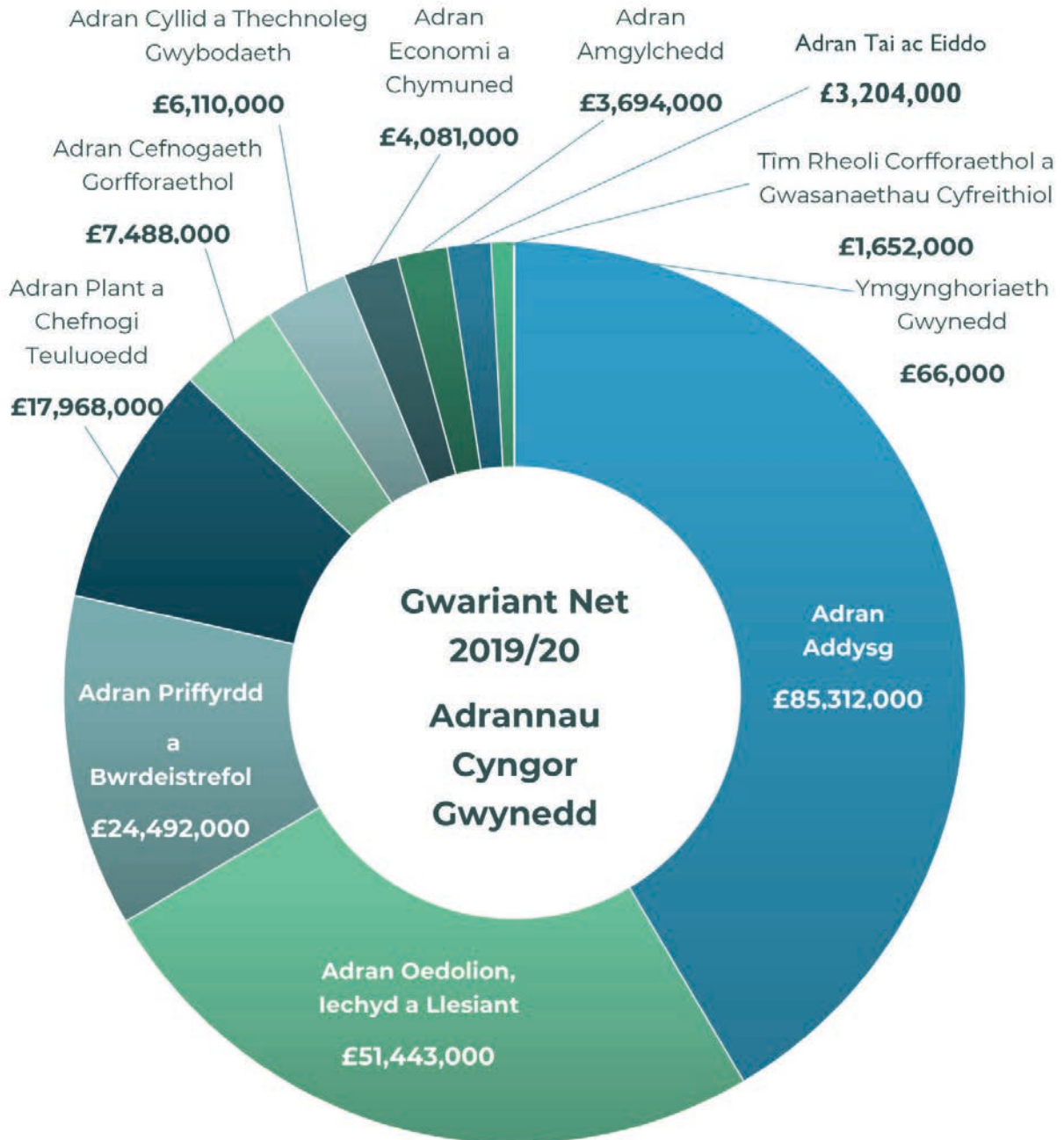
Nodir hefyd yr angen i weithredu yn unol â'r pum egwyddor datblygu cynaliadwy gan

- ystyried y tymor hir
- atal rhag digwydd
- gweithio'n integredig
- gweithio'n gydweithredol
- a chynnwys pobl o bob oed.

Mae disgwyliad arnom i adrodd ar yr hyn yr ydym wedi ei wneud i gyfrannu tuag at egwyddorion y Ddeddf a cheir gwybodaeth ynghylch nifer o'r gweithgareddau hyn yng nghorff yr adroddiad. Yn ogystal, nodir pa Amcanion Llesiant y mae prosiectau unigol yn cyfrannu tuag atynt ynghyd â gwaith dydd i ddydd yr Adrannau ar ddiwedd pob pennod.

Rydym wedi cytuno mai'r ffordd orau i wreiddio'r cyfrifoldeb am weithredu yn unol â'r pum egwyddor datblygu cynaliadwy yw fod Timau Rheoli Adrannau yn talu sylw i'r egwyddorion wrth gynllunio ymlaen. Mae rhywfaint o dystiolaeth fod hyn yn digwydd ond cydnabyddir bod angen asesu os yw'r ffordd yma yn llwyddo a'i peidio. Byddwn yn parhau i edrych ar sut y gellir gwreiddio'r 5 ffordd o weithio o fewn yr Adrannau.

Amcanion Llesiant Cyngor Gwynedd	Nodau Llesiant Cenedlaethol						
Byddwn yn sicrhau bod trigolion Gwynedd yn:	Llewyrchus	Cycherth	Iachach	Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant bywiog lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu	Yn gyfrifol ar lefel byd-eang
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel							
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau							
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd							
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud							
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl							
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg							
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y sir.							

Rhan 1

Blaenoriaethau Gwella

Mae 7 o Flaenoriaethau Gwella wedi eu hadnabod o fewn Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023. Rhain yw'r prif feysydd y credwn y mae angen i ni weithredu ynddynt er mwyn gwneud gwahaniaeth bositif i fywydau pobl Gwynedd. O dan y 7 Blaenoriaeth Gwella isod y mae disgrifiad o'r prosiectau fydd yn cyfrannu at wireddu'r uchelgais y mae'r Blaenoriaethau Gwella yn eu disgrifio. Ar y tudalennau nesaf ceir adroddiad ar gynnydd y prosiectau hynny yn ystod 2019/20 yn ogystal â nodi'r amcanion llesiant y maent yn cyfrannu tuag atynt.

Ceir gwybodaeth bellach ynghylch yr hyn y byddwn yn ei wneud i'r dyfodol yng Nghynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023 trwy ymweld a www.gwynedd.llyw.cymru/cynllunycyngor

Blaenoriaeth Gwella 1

Gwella'r amodau ar gyfer creu economi hyfyw a ffyniannus gan anelu at fwy o swyddi sy'n cynnig cyflogau da.

Cynllun Twf Gogledd Cymru

Blaenoriaeth Gwella 1

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Ar ddiwedd 2017 bu i bartneriaeth sy'n cynnwys chwe chyngor gogledd Cymru, partneriaid busnes, colegau a phrifysgolion lansio Cais Twf Gogledd Cymru yn ffurfiol. Nod y cais yw denu buddsoddiad busnes i Ogledd Cymru, gan helpu cwmnïau lleol i fanteisio ar gyfleoedd y gadwyn gyflenwi, ac annog sgiliau cysylltiedig â gwaith yn y rhanbarth. Gallai dros 5,000 o swyddi gael eu creu, yn ogystal â busnesau a thai newydd (gan gynnwys tai fforddiadwy).

Rydym fel Cyngor yn aelod gweithgar o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (BUEGC) sy'n arwain ar **Weledigaeth Twf Gogledd Cymru**. I'r dyfodol, byddwn yn parhau â'n gwaith gyda'r Bwrdd er mwyn sicrhau bod Gwynedd yn elwa'n deg o fuddsoddiad a ddaw i ranbarth Gogledd Cymru, ac yn parhau i gydweithio â'n partneriaid er mwyn gwneud y gorau o'r buddsoddiad hwnnw.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

- Mae BUEGC wedi ei sefydlu fel endid cyfreithiol gyda Chyngor Gwynedd yn gweithredu fel y Corff Arweiniol yn gwasanaethu'r Bwrdd.
- Mae BUEGC wedi cytuno ar 5 rhaglen o brosiectau buddsoddi i greu'r seiliau i drawsnewid economi Gogledd Cymru yn cynnwys Isadeiledd Digidol; Ynni Carbon Isel; Tir ac Eiddo; Gweithgynhyrchu Uwch; Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth.
- Mae manylion Penawdau'r Telerau yn nodi y bydd Cytundeb y Cynllun Terfynol ar gyfer tymor o 15 mlynedd hyd at 2035 gyda £240m o gyllid mewn rhannau cyfartal gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru gyda'r potensial i ddiogelu hyd at 4,300 o swyddi, cefnogi cynnydd o 5% mewn GVA a denu £500m ychwanegol mewn buddsoddiad gan y sector preifat.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am brynu nifer o nwyddau a gwasanaethau ac yn awyddus i geisio sicrhau fod busnesau lleol yn gallu cystadlu ac ennill y cytundebau hyn er mwyn sicrhau fod cymaint o wariant y Cyngor ag sy'n bosibl yn aros yn lleol. Yn 2017/2018, fe lwyddwyd i gynyddu'r canran o wariant lleol i 62% o'i gymharu â 58% y flwyddyn flaenorol. I'r dyfodol byddwn yn parhau â'r gwaith o godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth busnesau am drefn caffael y Cyngor gan ddarganfod ffyrdd pellach i'w cefnogi i gyflawni'r gwasanaethau rydym eu hangen.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae'r canran o wariant lleol wedi gostwng o 60% i 57% o'i gymharu â'r ganran am y flwyddyn ariannol flaenorol. Serch y gostyngiad a'r wasgfa ariannol, llwyddwyd i wario £4m yn fwy yn ystod 2019/20 gyda busnesau lleol.

Mae'r gostyngiad o 3% ynghlwm â'r ffaith bod llai o waith cynnal a chadw wedi'i gomisiynu o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol yn ogystal a'r angen i gomisiynu ychwaneg o becynnau gofal preswyl i blant gan gwmni tu hwnt i ffiniau'r sir (nid oes darpariaeth lleol ar gael).

Amcanion Llesiant:

- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae cyflogau isel yn nodwedd amlwg yng Ngwynedd, gyda thâl wythnosol trigolion y sir (£478) ymysg yr isaf yng Nghymru, a thâl isel ar ei waethaf yn ein cymunedau gwledig (£418), sef yr ail isaf yn y Deyrnas Unedig.

Er mwyn mynd i'r afael â hyn, un o brif flaenoriaethau'r Cyngor yw gweithio gyda phartneriaid yn y sectorau cyhoeddus a phreifat i greu mwy o **swyddi gwerth uchel**. I'r dyfodol, byddwn yn parhau i geisio creu'r amodau i ddenu buddsoddiad i mewn i safleoedd strategol megis Atomfa Trawsfynydd, Maes Awyr Llanbedr a Pharc Bryn Cegin/Parc Menai. Rydym yn targedu sectorau sy'n talu'n dda trwy greu amgylchedd sy'n cefnogi busnesau newydd a thyfu busnesau presennol, a sicrhau fod y gweithlu lleol yn gallu manteisio ar y cyfleoedd sy'n bodoli.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

- Darbwyllwyd perchnogion Atomfa Trawsfynydd i barhau i ddadgomisiynu'r safle. Gyda chytundeb y Trysorlys, bydd hyd at tua 250 o swyddi da i bobl Gwynedd yn cael eu gwarchod o ganlyniad.
- Y gwaith o greu gofod gwaith safonol i 31 o fusnesau bach a chanolig all arwain at 165 o swyddi i bobl Gwynedd wedi cychwyn yng Nghanolfan Awyrofod Eryri yn Llanbedr.
- £850,000 wedi ei sicrhau i ymchwilio i ddatblygu porth gofod yn y dyfodol ar safle Canolfan Awyrofod Eryri ac i brofi defnyddio dronau i gludo diffibrilwyr i gymunedau gwledig.
- Y cynllun STEM Gogledd wrthi'n paratoi 150 o bobl ifanc Gwynedd i fod yn barod ar gyfer y swyddi gwerth uwch fydd yn deillio o'r cynllun yn y dyfodol.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae natur ein heconomi wledig yn golygu mai un person yn unig sy'n gweithio yn 78% o fusnesau Gwynedd, ac mae gormod o waith o fewn sectorau nad ydynt yn talu'n dda. Mae hyn yn arwain at fgygythiadau o ran cynaladwyedd ein cymunedau gwledig.

Mae sicrhau cysylltedd ddigidol i'n cymunedau gwledig, a bod gan y gweithlu a busnesau gwledig y sgiliau i fanteisio arnynt, yn fater sydd angen ymateb iddo os ydym am sicrhau cymunedau llewyrchus.

Rydym eisoes wedi denu £4miliwn o arian Rhaglen Datblygu Gwledig i Wynedd i ddatblygu dulliau arloesol o weithio, gan dreialu nifer o syniadau newydd cyffrous. Gallwn symud ymlaen bellach i ddatblygu ein prosiectau fydd yn annog arloesedd yn y sectorau traddodiadol (megis amaeth a thwristiaeth), a gwella isadeiledd ddigidol cymunedau gwledig.

Byddwn yn parhau i gydweithio â Grŵp Llandrillo Menai a'r sector breifat er mwyn sefydlu hwb arloesi gwledig yng Nglynllifon fydd yn arwain ar y gwaith. Byddwn hefyd yn cydweithio gyda siroedd Môn, Ceredigion a Sir Gâr i ddysgu sut ellid datblygu'r economi wledig a thrwy hynny gynnal yr iaith Gymraeg. Rydym hefyd yn dylanwadu a lobïo yn rhanbarthol ac yn genedlaethol ar ran anghenion Gwynedd wledig.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

- Cyflawnwyd rhaglen o weithgareddau i ddatblygu'r economi er mwyn cefnogi'r Gymraeg gan gynnwys grantiau i fusnesau a gweithgaredd i annog pobl ifanc i aros yn yr ardal. Bydd 88 o swyddi i bobl Gwynedd yn cael eu creu o ganlyniad i'r gwaith.
- Gweithiwyd yn agos gyda Grŵp Llandrillo Menai i ddatblygu eu cynigion i sefydlu hwb arloesedd gwledig yng Nglynllifon drwy law Cynllun Twf Gogledd Cymru.
- Parhawyd i gynorthwyo pobl, mentrau a sefydliadau Gwynedd i ddarganfod ffyrdd newydd i gwrdd â'u hanghenion. Fe gymerodd 150 ran mewn gweithgareddau yn ystod y flwyddyn.
- Mae sicrhau cysylltedd digidol da i Wynedd wledig wedi parhau i fod yn flaenoriaeth. Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd gwasanaeth wi-fi cyhoeddus mewn 8 o gymunedau, sicrhawyd arian i ymestyn y ddarpariaeth o fandean da i fwy o bobl a busnesau Gwynedd ac fe barhawyd i weithio ar gyflwyno technoleg rhyngwrdd y pethe yn y sir.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae digwyddiadau cyhoeddus yn cynnig cyfle masnachol i fusnesau lleol gyflenwi neu ddarparu gwasanaethau. Mae cynnal digwyddiadau mawrion yn fodd i godi proffil Gwynedd a'i marchnata fel lle cyffrous a byrlymus i fyw, i ymweld, ac yn leoliad delfrydol i fusnesau fuddsoddi.

I'r dyfodol, byddwn yn parhau i weithio i sicrhau bod busnesau lleol yn elwa o ddigwyddiadau proffil uchel, a arweiniodd at fuddsoddiad o £5.7m yng Ngwynedd yn 2018/19. Bydd hyn yn arwain at gyfleoedd i hyrwyddo'r sir, cynnydd yn nifer yr ymwelwyr, a chynnydd yn nifer y cyfleoedd i gwmnïau lleol weithio neu gynnig gwasanaethau i'r digwyddiadau.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Llwyddodd y digwyddiadau a gefnogwyd i ddenu **£5,470,143** o fuddsoddiad yn economi'r sir. Daeth y llwyddiant yma er bod Gŵyl Rhif 6 wedi ei ganslo a fyddai wedi buddsoddi o leiaf £1.5 miliwn ychwanegol yn yr economi. Arweiniodd y digwyddiadau yma at godi ymwybyddiaeth am Wynedd a chynnyddu nifer yr ymwelwyr i'r sir, yn ogystal â chreu cyfleoedd i fusnesau a gwasanaethau lleol i gyflenwi'r digwyddiadau. Llwyddwyd hefyd i roi cyfle i bobl ifanc a gwirfoddolwyr i weithio neu wirfoddoli yn y digwyddiadau yma. Dyma grynodedb o ganlyniadau'r cynllun:

Gwariant uniongyrchol digwyddiadau yn yr economi	£521,293
Nifer a fynychodd y digwyddiadau	110,781
Nifer a gymerodd ran yn y digwyddiadau	13,004
Cwmnïau a gafodd cyflogaeth y tu allan i Wynedd	448
Cwmnïau a gafodd cyflogaeth o Wynedd	504
Nifer o bobl ifanc a gafodd gyfle yn y digwyddiad	2,372
Nifer o wirfoddolwyr a gafodd gyfle yn y digwyddiad	1,552
Swyddi a ddiogelwyd	215
Cyfraniad Cyngor Gwynedd	£41,000
Cyfraniad Llywodraeth Cymru a ddenwyd i gefnogi digwyddiadau	£250,000

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae canol trefi bywiog yn gallu cyfrannu'n sylweddol i lewyrch economaidd a chymdeithasol ardaloedd lleol.

Mae "stryd fawr" nifer o drefi Gwynedd angen cefnogaeth i sicrhau eu bod yn ffynnu er mwyn cynnal a chreu gwaith a darparu'r ystod o nwyddau a gwasanaethau sydd eu hangen ar drigolion ac ymwelwyr. Byddwn, felly, yn parhau i weithio fel Cyngor cyfan i edrych sut allwn ni gefnogi a hwyluso adfywio canol trefi er mwyn iddynt gynnal ystod o wasanaethau i drigolion lleol ac ymwelwyr o fewn amgylchedd fywiog â nawws Gymreig.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae'r gwaith adfywio canol trefi yn 2019-20 wedi parhau i ganolbwyntio ar y trefi blaenoriaeth. Mae dyfodiad y Bwrdd Adfywio wedi golygu fod arweiniad strategol i'r gwaith adfywio fydd yn gyfrwng effeithiol wrth gynllunio i adfywio canol trefi drwy'r Sir i'r dyfodol.

Mae'r uchafbwyntiau yn 2019-20 yn cynnwys:

Caernarfon:

- Cynnydd sylweddol yn y gwaith adeiladu i drawsnewid Cei Llechi i fod yn Unedau Artisan i grefftwyr lleol.
- Dyluniadau manwl i welliannau ffisegol o amgylch y safleoedd strategol a'r Castell yn y dref.
- Cefnogaeth barhaus i'r HWB wrth iddynt ddatblygu cynlluniau a chynllunio ar gyfer blwyddyn balot (20/21).
- Cyhoeddwyd 3ydd Adroddiad Meincnodi cadarnhaol a phositif i'r dref. Ymddengys fod hyder gan fusnesau y dref a bod 35% o'r busnesau yn rhagweld y byddai eu trosiant yn cynyddu dros y 12 mis nesaf.
- Cydweithio gyda phartneriaid i ddatblygu pecyn marchnata i agor marchnadoedd newydd ac i ymestyn y tymor. Croeso Cymru wedi datgan cefnogaeth ariannol.

Bangor:

- Cydlynnydd Rhaglen Adfywio Bangor wedi ei benodi Mai 2019. Cais am arian refeniw £25,000 i gefnogi ymdrechion adfywio y Ddinas wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.
- Cronfa Buddsoddi mewn Eiddo (£2.16m) wedi ei sefydlu gyda chryn ddiddordeb. 4 cais yn cael ei gymeradwyo i'w cyflwyno i Banel a 37 ymholiad.

- Cefnogaeth barhaus i'r Ardal Gwella Busnes aeth drwy gyfnod o newid yn y Bwrdd.
- Cefnogi yr Uned Cefnogi Busnes wrth gyfathrebu gyda busnesau yn sgil y tân yn y Stryd Fawr.
- Prifgynllun (masterplan) drafft, yn edrych ar symudedd a chysylltiadau o fewn y ddinas, wedi ei gwblhau.
- Arwain ar yr agenda adfywio ehangach ym Mangor yn enwedig cynlluniau blaenoriaeth megis y Ganolfan Ddigartref, Hwb Iechyd, Nyth (Franwen) ag ati.
- Y Cyngor wedi derbyn cynnig o £338,000 gan Lywodraeth Cymru i weithredu cynllun Is-Adeiledd Gwyrdd o fewn y Ddinas. Cynllun yn cael ei weithredu gan YGC.

Harlech

Arwain y Bartneriaeth Adfywio Strategol wrth adnabod cyfleon i ddatblygu cynlluniau adfywio. Gwaith 2019/20 wedi canolbwyntio ar gefnogi Awdurdod y Parc Cenedlaethol i ddymchwel adeilad Gwesty Dewi Sant.

Erill:

- Cais am gyllideb o £2m ar gyfer cronfa ranbarthol Adeiladau Pwysig wedi ei gymeradwyo. Eiddo addas ar gyfer y gronfa wedi eu hadnabod. Cynnal trafodaethau gyda pherchnogion a darpar berchnogion eiddo amlwg yng Nghaernarfon a Bangor er mwyn datblygu eu cynlluniau.
- Cynlluniau Uwchraddio Traethau Baneri Glas a Gwedd 2 Plas Heli wedi eu cwblhau.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae nifer o gymunedau mwyaf anghenus Gwynedd yn gyfoethog o ran treftadaeth ac yn gartref i Safleoedd Treftadaeth y Byd presennol neu arfaethedig, megis y cyn ardaloedd llechi traddodiadol.

Yn ystod 2018/19 dewiswyd yr ardaloedd llechi gan Lywodraeth San Steffan fel enwebiad nesaf y DU ar gyfer dynodiad Safle Treftadaeth y Byd UNESCO. Hefyd, sicrhawyd dros £60,000 o arian loteri i gefnogi cymunedau i elwa o'r dynodiad.

I'r dyfodol byddwn yn parhau i weithio i sicrhau statws Safle Treftadaeth y Byd i'r diwydiant llechi yng Ngwynedd. Bydd y gwaith yma'n cynnwys rhaglen o weithgareddau adfywio yn yr ardaloedd hyn fydd yn arwain at gynnydd ym mherchnogaeth trigolion o'u treftadaeth, gwell gwedd a golwg i gymunedau ac yn ansawdd y profiad i dwristiaid.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae 2019/20 wedi bod yn flwyddyn dyngedfennol yn natblygiad a gweithredu y cynllun yma. Mae gwaith wedi mynd rhagddi ers i'r cais gael ei gynnwys ar rhestr betrus Safleoedd Treftadaeth y Byd y DU yn 2012 i ymateb i ofynion UNESCO er mwyn paratoi cais llawn, a blynyddoedd o waith wedi cymryd lle cyn 2012 i gael y sail tystiolaeth mewn lle i fedru cychwyn y broses.

Prif uchafbwyntiau'r flwyddyn yw:

- Ymgynghoriad cyhoeddus ar Gynllun Rheolaeth Tirwedd Llechi; cynhaliwyd sesiynau galw i mewn ar draws y cymunedau llechi, holiadur ar-lein a chyswllt uniongyrchol gyda'r prif rhan-ddeiliaid.
- Cyflwyno enwebiad Safle Treftadaeth y Byd i UNESCO ac ymweliad gan Helen Whatley (AS) a David Davies (AS) i'r ardal er mwyn cyhoeddi fod Llywodraeth Prydain wedi cyflwyno'r cais yn ffurfiol.
- Gweithgareddau cymunedol trwy'r cynllun LleCHI yn cynnwys creu llysgenhadon ifanc, datblygu cynlluniau celf a dehongli, cefnogi digwyddiadau a perfformiadau lleol a sefydlu grwpiau budd-ddeiliaid lleol i flaenoriaethu gweithgareddau adfywio lleol.
- Comisiynu darnau o waith amrywiol er mwyn cynorthwyo gyda datblygiad a rheolaeth y Safle Treftadaeth y Byd arfaethedig (Canllaw Cynllunio Atodol, Strategaeth Dehongli, Canllaw Marchnata, Adroddiad Cyfleoedd a Bygythiadau i Ddatblygiad, Cynlluniau Rheolaeth Lleol).
- Cynnydd sylweddol yn ein proffil ar-lein trwy cyfrifon Facebook, Twitter ac Instagram, sylw i'r ardal mewn nifer o raglenni radio a theledu, a thrwy'r papurau newydd ac erthyglau ar y we.

- Sicrhau cyllid trwy gronfa RCDF 7.1 (£69,844.10) ar gyfer gweithgareddau rheoli'r Safle Treftadaeth y Byd arfaethedig a safleoedd unigol o fewn yr ardal.
- Fel rhan o ddigwyddiadau cydnabod 50 mlynedd ers cau Chwarel Dinorwig, bu i ni gydweithio â'r Amgueddfa Lechi i drefnu darlith gan yr Arglwydd Dafydd Wigley am yr ymgyrch i sicrhau iawndal i chwarelwyr a'u teuluoedd oherwydd sgil-ffeithiau llwch ar eu iechyd.

Amcanion Llesiant:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir.

Llun: Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Er mai Twristiaeth yw un o brif sectorau economaidd Gwynedd mae ymwelwyr yn ychwanegu'n sylweddol i'r pwysau ar isadeiledd cyrchfannau'r sir; cost sy'n cael ei ysgwyddo'n bennaf gan drigolion Gwynedd.

I'r dyfodol, byddwn yn cydweithio gyda'r diwydiant i ystyried y posibilrwydd o gael ymwelwyr i gyfrannu'n ariannol at gynnal a gwella cyrchfannau Gwynedd a chodi safonau'r sector twristiaeth. Drwy wneud hyn, byddwn yn gwella darpariaeth cyrchfannau'r sir ynghyd â chynyddu safon darpariaeth y diwydiant i ymwelwyr.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Sefydlwyd bwrdd prosiect i asesu sut y gellir ariannu blaenoriaethau twristiaeth sirol i'r dyfodol.

Comisiynwyd gwaith ymchwil annibynnol i graffu'r maes ac amlygu ymarfer da mewn ardaloedd eraill a modelau gweithredu. Cynhaliwyd arolwg ar-lein a gweithdy gyda'r sector. Cyflwynwyd eitemau i'r Tîm Arweinyddiaeth a'r Pwyllgor Craffu a chynhaliwyd dau weithdy yn ystod Chwefror 2020 gydag Aelodau Cyngor Gwynedd, Parc Cenedlaethol Eryri a Bwrdd Prosiect y cynllun er mwyn adrodd ar gynnydd a chynnal trafodaeth er mwyn llunio argymhellion o ran blaenoriaethau twristiaeth 2020 – 2030.

Yn sgil Covid-19, bu oedi yn yr amserlen ond bwriedir datblygu Cynllun Twristiaeth a Rheolaeth Cyrchfan newydd i Wynedd yn ystod 2020.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae busnesau'r sir yn ymwneud â nifer o Adrannau'r Cyngor neu yn derbyn gwasanaeth ganddynt, gan gynnwys trethi, cynllunio, safonau masnach, rheolaeth adeiladu a chaffael. Drwy fabwysiadu dull gweithredu sy'n rhoi anghenion busnesau yn ganolog, ac yn ei gwneud hi'n haws i fusnesau gysylltu a chydweithio â'r Cyngor, gellid cefnogi ac annog busnesau i sefydlu a thyfu yn y sir. Yn dilyn gwaith ymchwil rydym wedi adnabod enghreifftiau o ymarfer da gan gynnwys rhaglen "Gwell Busnes i Bawb" gan Gyngor Sir Dinbych.

I'r dyfodol, byddwn yn parhau gyda'r gwaith o adolygu sut mae gwasanaethau'r Cyngor i fusnesau yn cael eu darparu er mwyn ystyried a oes lle i wella ac yn gweithredu ar unrhyw wersi ddaw i'r amlwg i sicrhau fod busnesau yn cael eu cynorthwyo i ffynnu. Byddwn hefyd yn cefnogi datblygu Rhwydwaith Busnes Gogledd Cymru gan gydweithio â phartneriaid yn y sector cyhoeddus a phreifat ar draws y rhanbarth.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

- Cynnal a dadansoddi arolwg barn gan fusnesau ynglŷn â gwasanaethau'r Cyngor.
- Adnabod a cytuno meysydd cychwynnol i wella'r gwasanaeth i fusnesau gan gynnwys y maes Rheoleiddo a gwella ymgysylltiad y Cyngor gyda busnesau.
- Cyfranogi at drafodaeth rhanbarthol ynglŷn â gwella'r darpariaeth cefnogaeth busnes ar draws y Gogledd.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae Llywodraeth Cymru wedi amlinellu gweledigaeth genedlaethol ar gyfer mynd i'r afael ag anghenion datblygu sgiliau hanfodol yng Nghymru a'r economi ehangach, adnabod y meysydd blaenoriaeth a sut y bydd prentisiaethau yn rhan annatod o wireddu hynny.

Mae'r Cyngor eisoes wedi adnabod meysydd addas ar gyfer sefydlu prentisiaethau ac wedi clustnodi cyllid er mwyn gwireddu'r cynlluniau hynny am y ddwy flynedd nesaf. Yn ystod 2019/20 byddwn yn sefydlu Cynllun Prentisiaethau fydd yn cyflogi o leiaf 20 prentis o'r newydd.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Llwyddwyd i benodi 17 prentis yn ystod 2019/20. Yn sgil y ffaith bod canran uwch na'r disgwyl o'r gost cyflogi wedi'i ysgwyddo gan yr adrannau ble lleolir y prentisiaid presennol, bydd yr hyn sy'n weddill o'r gronfa a gymeradwywyd gan y Cyngor yn caniatáu i ni recriwtio tu hwnt i'r 20 a gyllidwyd ar ei gyfer yn wreiddiol.

Amcanion Llesiant:

- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Blaenoriaeth Gwella 2

Sicrhau fod pob disgybl yn cael y cyfle i gyflawni ei botensial drwy sicrhau fod gennym gyfundrefn addysg gynaliadwy, sy'n darparu cyfleoedd datblygu perthnasol i bawb waeth beth yw eu cefndir neu ymhle y maent yn byw.

Dalgylch Bangor, Dalgylch y Berwyn (Y Bala), Dalgylch Trefferthyr (Cricieth), Darpariaeth Ôl-16

Blaenoriaeth Gwella 2

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Er mwyn i blant a phobl ifanc Gwynedd gael eu haddysgu yn yr amgylchedd dysgu gorau posib rydym yn cynllunio a gwireddu prosiectau arloesol i addasu ysgolion, neu adeiladu ysgolion newydd.

Byddwn yn parhau, neu'n cychwyn gwaith i wella'r ddarpariaeth addysg a'i safonau yn **Nalgylch Bangor, Dalgylch y Berwyn a Dalgylch Trefferthyr**. Byddwn hefyd yn ystyried rhinweddau'r **Ddarpariaeth Ôl-16** presennol ar draws y sir er mwyn gweld sut y bydd yn gallu wynebu cyfleoedd a heriau'r dyfodol.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Ysgol Godre'r Berwyn

Yn dilyn buddsoddiad sylweddol gwerth £10.27 miliwn, agorwyd Ysgol Godre'r Berwyn yn swyddogol ym mis Medi 2019. Mae'r ysgol ardal newydd hon wedi ei lleoli ar gyn safle Ysgol y Berwyn yn Y Bala ac yn darparu addysg i ddisgyblion rhwng tair ac 19 oed. Yn ogystal, mae'r campws yn cynnwys llyfrgell gyhoeddus, ynghyd ag adnoddau pwrpasol ar gyfer y celfyddydau sy'n cynnwys stiwdio ddawns a theatr sydd â thafunydd digidol i ddangos ffilmiau.

Trefferthyr

Mae'r Cyngor wedi penderfynu adeiladu ysgol gynradd newydd yn nalgylch Trefferthyr, Cricieth fel canlyniad i gyflwr gwael yr adeilad presennol. Yn 2019/20 bu inni adnabod safleoedd posib ar gyfer yr ysgol gan gynnal nifer o gyfarfodydd gyda chynrychiolaeth o Ysgol Trefferthyr er mwyn cytuno ar anghenion yr ysgol ac adnabod y lleoliad gorau ar ei chyfer.

Bangor

Rydym wedi adolygu'r ddarpariaeth addysg gynradd ym Mangor, ac mae'r Cabinet wedi cymeradwyo cynllun gwerth £12.7m. Fel rhan o'r cynllun hwn, bydd ysgol newydd i 420 o ddysgwyr yn cael ei hadeiladu ar gyfer Ysgol y Garnedd a bydd safle ac adeilad presennol Ysgol y Faenol yn cael ei addasu ar gyfer 315 o ddysgwyr ac yn cynnwys gofod cymunedol. Yn ystod 2019/20, bu i'r gwaith adeiladu fynd rhagddo yn dda ar safle Ysgol y Garnedd, gyda chontractwyr yn cychwyn ar safle Ysgol y Faenol ym mis Ebrill 2020.

Ôl-16

Mae gwaith maes a oedd yn cynnwys mewnbwn rhan-ddeiliaid allweddol er mwyn ystyried rhinweddau'r gwahanol ddarpariaethau sy'n weithredol ar hyn o bryd, ynghyd â'r cyfleoedd a'r heriau i'r dyfodol, bellach wedi ei gwblhau. Yn ogystal, cynhaliwyd cyfres o gyfarfodydd gyda rhan-ddeiliaid megis penaethiaid ac aelodau etholedig Arfon.

Yn eu cyfarfod ar 10 Mawrth 2020, derbyniwyd caniatâd gan y Cabinet i ddechrau trafodaethau lleol ynglŷn â'r cyfleoedd i wella'r ddarpariaeth ôl-16 yn Arfon. Gobeithir cychwyn trafodaethau ffurfiol yn yr hydref gyda'r penaethiaid uwchradd yn gyntaf, gan ddilyn gyda grŵp ehangach o ran-ddeiliaid.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae angen i ni **Gryfhau Arweinyddiaeth** yn ein hysgolion er mwyn creu yr amgylchiadau gorau i'n dysgwyr gael y profiad dysgu gorau posib. Byddwn yn datblygu cyfeiriad a chynlluniau clir ar gyfer pob haen o arweinyddiaeth fydd eu hangen ar ein cyfundrefn addysg yng Ngwynedd nawr ac i'r dyfodol, gan annog a hyrwyddo dysgu proffesiynol arweinwyr ar bob lefel o fewn ein hysgolion. Yn ogystal, byddwn yn adnabod a thargedu arweinwyr y dyfodol, gan sicrhau eu bod yn dilyn rhaglen briodol o ddysgu proffesiynol.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Bu i'r Adran Addysg fanteisio ar arweiniad oddi wrth gydlynnydd profiadol oedd yn rhan o'r gyfundrefn uwchradd bresennol, gan roi pwyslais arbennig ar sicrhau:

- cyfundrefn sydd wedi ei chynllunio a'i datblygu i sicrhau arweinwyr priodol ar bob lefel
- cysondeb ar gyfer y profiad a'r cyfleoedd gorau i ddisgyblion Gwynedd
- dulliau effeithiol sy'n datblygu arweinwyr presennol
- fod amodau penodol mewn lle i alluogi arweinwyr i ffynnu.

At hyn, bu'r Adran yn cynllunio, mewn cydweithrediad gyda GwE i roi trefniadau hyfforddiant perthnasol mewn lle i gefnogi datblygiad gyrfaoedd arweinwyr y dyfodol, ac i hyrwyddo datblygiad proffesiynol arweinwyr presennol ein hysgolion. Fel rhan o waith y prosiect hwn, anelir i adnabod y rhinweddau, ymddygiadau a'r nodweddion sydd eu hangen ar yr unigolion er mwyn bod yn arweinwyr llwyddiannus ac i fedru ymateb i unrhyw newid i'r gyfundrefn yn y dyfodol.

Bydd cynllun cyntaf y prosiect hwn yn mynd i'r afael â phroblemau Arweinyddiaeth, Rheolaeth Ganol a recriwtio i Adrannau Craidd yn Ysgolion Meirionnydd (gan gynnwys Ysgol Eifionydd). Mae'r Adran wedi derbyn nifer o sylwadau a phryderon ynglŷn â materion penodol yn ymwneud â chynllunio'r ddarpariaeth uwchradd yn ardal Meirionnydd. Fel canlyniad, mae'r Adran wedi comisiynu dau unigolyn allanol i gynhyrchu adroddiad ar y cyd sy'n cyflwyno tystiolaeth ar heriau'r ddarpariaeth bresennol yn ysgolion uwchradd Meirionnydd, ynghyd ag adnabod cyfleoedd a datrysiadau cysyniadol ar gyfer ymateb i'r heriau hynny. Mae'r gwaith hwn yn parhau i fynd rhagddo mewn cydweithrediad gyda phenaethiaid ysgolion uwchradd Meirionnydd.

Amcanion Llesiant:

- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Rydym wedi adnabod bod angen i ni **Drawsnewid y Ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad**, er mwyn sicrhau fod y plant a phobl ifanc sydd ei angen yn derbyn y gefnogaeth fwyaf addas i wireddu eu potensial. Byddwn yn parhau i ddatblygu'r gynhaliadaeth yn y dosbarth a sut mae hyn yn cael ei drefnu, y ddarpariaeth cyn-ysgol, darpariaeth ôl-18 ac Ysgolion Arbennig.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Rydym wedi bod yn paratoi tuag at Ddeddf Anghenion Dysgu a'r Tribiwnlys Addysg Cymru (2018) a fydd yn weithredol o Fedi 2021, ac mae'r gwaith hwnnw'n parhau.

Er mwyn gwella'r ddarpariaeth i blant ifanc ag anghenion ychwanegol gwelwyd newid i'r Gwasanaeth Asesu ac Arsylwi Blynyddoedd Cynnar (ABC). Mae'r Gwasanaeth ABC bellach yn rhan o'r Gwasanaeth Integredig ADYaCh ac yn cynnig gwasanaeth ymestyn allan newydd yn ogystal â'i ganolfannau. Mae rhaglen hyfforddiant ar waith ar gyfer sicrhau parodrwydd lleoliadau blynyddoedd cynnar i gyfarch gofynion y Ddeddf ADY newydd. Mae 92 o leoliadau wedi derbyn hyfforddiant codi ymwybyddiaeth o'r Ddeddf ADY a hyfforddiant dulliau sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn a sgiliau llunio proffiliau un dudalen. Mae'r wefan ADYaCh www.adyach.cymru wedi'i ymestyn i gynnwys adran benodol ar gyfer y blynyddoedd cynnar.

Mae Grŵp Cyswllt Awdurdod/Coleg wedi'i sefydlu i wella trefniadau trosglwyddo rhwng ysgol a choleg, paratoi'n gynnar a sicrhau bod prosesau addas yn eu lle ar gyfer gweithredu o dan Ddeddf ADY newydd. Bellach, y mae bob tîm o fewn y Gwasanaeth Integredig ADYaCh â map cefnogaeth tîm sydd wedi'i greu ar y cyd gyda'r Coleg i adnabod haenau o gefnogaeth i bobl ifanc Gwynedd wrth iddynt drosglwyddo i'r Coleg.

Ers Medi 2019 mae pob ysgol yng Ngwynedd yn defnyddio system ar-lein - CDU ar-lein - i hwyluso'r broses anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r CDU ar-lein yn cefnogi cydweithredu rhwng dysgwyr, teuluoedd, ysgolion a gweithwyr proffesiynol, ac yn ddull sy'n llwyr ganolbwyntio ar yr unigolyn wrth lunio Cynllun Datblygu Unigol a chynllunio'r ddarpariaeth, er mwyn sicrhau'r deilliannau gorau i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**

Blaenoriaeth Gwella 3

Lleihau anghydraddoldeb o fewn y sir.

Pobl Gwynedd i Chwarae Rhan Lawn yn y Byd Gwaith

Blaenoriaeth Gwella 3

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn cynorthwyo mwy o Bobl Gwynedd i Chwarae Rhan Lawn yn y Byd Gwaith a all arwain at fuddion o ran iechyd, cyfleoedd bywyd plant a balchder mewn cymunedau, yn ogystal â chynyddu eu henillion. Mae bod y tu allan i'r byd gwaith a diweithdra yn uwch yn Arfon na'r cyfartaledd sirol, ond byddwn yn parhau i ganolbwyntio ar gyfres o weithgareddau fydd yn annog trigolion Gwynedd gyfan i mewn i fyd gwaith.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

- 74 o bobl Gwynedd oedd ymhlith y mwyaf eithriedig o'r llafurlu wedi eu cefnogi i waith.
- Y cynllun Cymunedau am Waith wedi ei ymestyn hyd at 2022/23 i ganiatáu mwy o bobl Gwynedd i dderbyn cymorth.
- Perthynas gref wedi ei sefydlu gyda rhai o brif gyflogwyr Gwynedd yn niwydiant twristiaeth gan gynnwys Hafan y Môr a Zip World i sicrhau cyfleoedd i bobl Gwynedd.
- Ffair Swyddi wedi ei dreialu ar y cyd gyda'r Ganolfan Byd Gwaith gan ddenu 366 o bobl Gwynedd a dros 250 o gyfleoedd gwaith ar gael.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Pwrpas y prosiect yw sicrhau bod cefnogaeth ar gael i bobl i gyfarch eu hanghenion llesiant mewn ffordd hawdd, cydlynys ac sydd ar gael yn lleol. Byddwn yn helpu pobl gyda materion amrywiol megis: anawsterau riantu a magu teulu, cael a chynnal cartref, cynnal perthnasau iach, delio gyda chamddefnyddio sylweddau ac alcohol, trais, troseddu ac effeithiau hynny, byw'n iach ac actif, incwm annigonol a diffyg gwaith, methu aros mewn addysg, diffyg cymwysterau a sgiliau sylfaenol, gofalu, heneiddio, unigrwydd a diffyg cysylltiadau cymdeithasol.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae'r Bwrdd Cefnogi Pobl wedi sefydlu'r cyfeiriad ac wedi cadarnhau'r ffrydiau gwaith i'w cyflawni yn ystod y flwyddyn sydd wedi cynnwys :-

- Mapio drysau ffrynt y Cyngor a'r Llwybrau Ataliol Lleol er mwyn gweld sut allwn wella ein trefniadau a darparu cefnogaeth i drigolion mewn ffordd sy'n addas iddyn nhw.
- Dilyn siwrne trigolion drwy ein gwasanaeth i ddeall eu profiadau, a be sy'n bwysig iddyn nhw.
- Cysylltu systemau TG y cyngor i adnabod trigolion bregus.
- Adolygu ein grantiau ataliol (10 ohonynt).
- Dadanosddi trefniadau cefnogi pobl mewn cymuned benodol drwy'r Parth Plant yn Gyntaf, sef Maesgeirchen, ar y cyd gyda teuluoedd a gweithwyr rheng flaen. Treialu dulliau newydd o weithio yn y gymuned honno.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Bydd cynnig cefnogaeth i rai teuluoedd cyn i faterion ddwysau yn hanfodol er mwyn eu helpu i ffynnu ac i leihau'r angen am wasanaethau mwy dwys. Rydym eisoes wedi mapio'r ddarpariaeth a'r gefnogaeth sydd ar gael i deuluoedd, ac i'r dyfodol byddwn yn parhau i ddatblygu'r **Strategaeth Cefnogi Teuluoedd** ar y cyd gyda'n partneriaid allweddol, megis y Bwrdd Iechyd, gwasanaethau'r trydydd sector, a chymunedau Gwynedd.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Yn dilyn o'r gwaith mapio rydym wedi cwblhau y gwaith o newid ein trefniadau cyfeirio, adolygu ein darpariaethau, ynghyd â chomisiynu a darparu ymyraethau newydd i ymateb i anghenion a bylchau. Rydym hefyd wedi cychwyn ar sefydlu Cynllun Rhiantu ar draws y Cyngor a'n partneriaid. Mae gwaith y Strategaeth bellach wedi ei drosglwyddo i waith dydd i ddydd yr adran a byddwn yn canolbwyntio ar adnabod a gweithredu ar gyfleon i integreiddio ymhellach gyda Addysg yn rhan o'r agenda Cefnogi Llesiant Pobl.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn adolygu'r amodau a'r amgylchedd gwaith er mwyn sicrhau ein bod yn flaengar yn annog **Merched Mewn Arweinyddiaeth** ac yn adnabod a cheisio dileu unrhyw rwystrau all fod yn atal merched rhag cyrraedd swyddi arweiniol a rheolaethol o fewn y Cyngor.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Sefydlwyd Grŵp Prosiect sy'n cynnwys aelodaeth o ferched a dynion ar draws y Cyngor, gan gynnwys Aelodau Etholedig.

Trefnwyd gweithdai i reolwyr ac arweinyddion tîm benywaidd a gwrywaidd fel cam cychwynnol er mwyn cyflwyno'r prosiect i'r gweithlu ac er mwyn canfod barn. Defnyddiwyd cynnwys trafodaeth y gweithdai a'r adborth i gyfrannu at lunio cynllun gweithredu. Mae'r cynllun gweithredu wedi'i gytuno arno ac yn cynnwys y prif weithredoedd canlynol:

1. Cyflwyno Rhaglen Datblygu Potensial i ferched yn y Cyngor.
2. Adolygu trefniadau recriwtio a phenodi.
3. Creu fforwm / cyfleoedd i ferched y Cyngor ymgynnull i drafod materion penodol a godwyd yn y gweithdai.

Amcanion Llesiant:

- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.

Blaenoriaeth Gwella 4

Sicrhau mwy o gyflenwad o dai addas ar gyfer ein trigolion.

Strategaeth Cartrefi i Bobl Gwynedd
2019-24

Blaenoriaeth Gwella 4

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn gweithredu **Strategaeth Cartrefi i Bobl Gwynedd 2019-24** gan gymryd y camau i sicrhau fod pobl Gwynedd yn gallu canfod cartref addas, nad oes neb yn ddigartref, a bod anghenion iechyd a llesiant yn cael eu cyfarch. Byddwn hefyd yn sicrhau bod y cartrefi hyn yn gyfeillgar i'r amgylchedd ac ein bod yn cynnig gwasanaethau ataliol, di-dor ar lefel leol.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Ers sefydlu'r adran Tai ac Eiddo newydd mis Medi 2019, mae'r gwaith wedi cychwyn ar drosi'r Strategaeth hon yn Gynllun Gweithredu Tai, sef cyfres o brosiectau penodol a fydd yn anelu i gynyddu'r cyflenwad tai fforddiadwy a'r opsiynau cartrefu fydd ar gael i bobl Gwynedd. Mae'r prosiectau hyn eisoes wedi cael eu craffu gan y pwyllgor Craffu Gofal ac wedi eu herio'n fwy manwl gan Weithgor o'r Pwyllgor hwnnw. Mae heriau ymateb i Covid-19 ar ddiwedd y flwyddyn wedi golygu bod y gwaith o gwblhau'r Cynllun Gweithredu wedi ei daro ymlaen i 2020/21.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Blaenoriaeth Gwella 5

Sicrhau ein bod yn annog a hyrwyddo gallu pobl Gwynedd i fyw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg.

Y Gymraeg a'r Gwasanaethau Cyhoeddus Blaenoriaeth Gwella 5

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn cydweithio â sefydliadau cyhoeddus eraill, drwy Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn, i sicrhau ein bod yn arloesi yn narpariaeth **Y Gymraeg a'r Gwasanaethau Cyhoeddus** yn y sir. Byddwn hefyd yn annog pobl Gwynedd i ddefnyddio'r iaith Gymraeg wrth ymwneud â'r sefydliadau hynny.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Rydym wedi bod yn gweithio ar ddatblygu defnydd o'r Gymraeg o fewn y Timau Integredig / Timau Adnoddau Cymunedol, sy'n cynnwys staff Cyngor Gwynedd a'r Gwasanaeth Iechyd. Mae gwaith hefyd yn cael ei wneud yn y maes yma drwy brosiect Arfer, gyda 5 sefydliad cyhoeddus (gan gynnwys Cyngor Gwynedd) yn cymryd rhan mewn gwaith ymchwil er mwyn cynorthwyo i newid arferion ieithyddol mewn timau cymysg eu hiaith.

Amcanion Llesiant:

- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn annog **Busnesau Gwynedd i Ddefnyddio'r Gymraeg**, ac i weld y budd o gyfathrebu'n ddwyieithog wrth gynnig gwasanaeth. Byddwn yn ystyried sut orau all y Cyngor hyrwyddo hyn a sut fedrwn ni a sefydliadau eraill ddylanwadau fwyaf effeithiol ar ddefnydd busnesau a'u cwsmeriaid o'r Gymraeg.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Er mwyn hybu busnesau i ddefnyddio'r Gymraeg mae'r tîm iaith a chraffu yn monitro cynnydd a datblygiadau sawl prosiect ac yn rhoi mewnbwn a chyngor yn ôl yr angen. Enghraifft o hyn yw cynllun Arfor. Mae Hunaniaith (Menter Iaith Gwynedd) hefyd wedi bod yn cydweithio gyda busnesau er mwyn cynnal a hyrwyddo cystadlaethau addurno ffenestri siop neu helpa drysor sy'n hybu'r Gymraeg. Mae sylw hefyd wedi ei roi i gydweithio ymhellach gyda Swyddog Cymraeg Byd Busnes Gwynedd a Môn.

Amcanion Llesiant:

- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae Cyngor Gwynedd wedi bod ar flaen y gad o ran sicrhau fod gwasanaethau i drigolion ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg, gan ein bod yn gweithredu'n fewnol drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'n waith parhaus i **Hybu'r Defnydd o'r Gymraeg o fewn Gwasanaethau'r Cyngor**, a bydd pwyslais y cyfnod nesaf ar weithio gyda gwasanaethau rheng-flaen i ddatblygu sgiliau staff newydd a chyfredol er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i gynnig pob agwedd ar ein gwasanaethau yn gwbl ddwyieithog.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Llwyddwyd i asesu cyraeddiadau iaith 3,312 o staff yn erbyn y dynodiad iaith ar gyfer eu swyddi. Cadarnhawyd bod 3,070 (92.7%) o'r unigolion hynny yn cyrraedd gofynion iaith ei swydd yn llawn gyda 242 (7.3%) yn cael eu hadnabod fel rhai y byddai'n elwa o hyfforddiant iaith pellach. Trefnwyd yr hyfforddiant ar gyfer nifer helaeth o'r unigolion hyn ac mae enghreifftiau niferus o sut mae'r prosiect wedi llwyddo i gyflawni ei nod o gynorthwyo staff i gyrraedd gofynion eu swyddi a gwella safon eu Cymraeg llafar ac ysgrifenedig. Ymhellach, adolygwyd trefniadau ar gyfer recriwtio a phenodi er mwyn egluro'r gofynion iaith ar gyfer swyddi yn well.

Amcanion Llesiant:

- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn datblygu ar waith arloesol y Siarter Iaith i ysgolion cynradd drwy ymestyn y gefnogaeth i **Strategaeth Iaith Uwchradd**. Nod y strategaeth yw hyrwyddo a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ymysg pobl ifanc o fewn y cwricwlwm ac yn gymdeithasol. Bydd gan bob ysgol uwchradd gynllun gweithredu unigol ac unigryw fydd yn adlewyrchu cyd-destun ieithyddol yr ysgol a'r gymuned o'i hamgylch.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Yn ystod y flwyddyn, sefydlwyd model clwstwr gan GwE ar draws rhanbarth y gogledd ym maes y Gymraeg. Yn sgil y model clwstwr, bu cydweithio rhwng yr ysgolion cynradd ac uwchradd ymhob dalgylch i gyflwyno a gweithredu cynlluniau clwstwr ar gyfer hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ymysg pobl ifanc o fewn y cwricwlwm ac yn gymdeithasol.

Cychwynnwyd ar brosiect peilot gydag Ysgol Bro Idris, oedd yn edrych ar arferion defnydd iaith plant wrth drosglwyddo o CA2 i CA3, gan ymweld â hwy yn eu hwythnosau olaf ym mlwyddyn 6 ar y safleoedd cynradd, ac yna ymweld â hwy ar ddiwedd eu hanner tymor cyntaf ar y safle uwchradd. Y bwriad oedd cynnal astudiaeth achos fyddai'n canolbwyntio ar agweddau tuag at iaith wrth iddynt aeddfedu a cheisio adnabod cyfnodau pryd y gwelir newidiadau amlwg yn eu hymagweddau.

Drwy gyfrwng holiadur, sefydlwyd gwaelodlin o ddarpariaeth y Gymraeg ar draws y cwricwlwm ymhob ysgol uwchradd ar gyfer CA3, CA4 a CA5. Yn yr un modd sefydlwyd gwaelodlin o sefyllfa sgiliau iaith o blith gweithwyr yr ysgolion uwchradd, a chychwynnwyd ar y broses o adnabod yr anghenion hyfforddiant ac unrhyw gefnogaeth angenrheidiol er mwyn cynyddu hyder a sgiliau'r gweithlu yn y Gymraeg.

Amcanion Llesiant:

- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.**

Blaenoriaeth Gwella 6

Sicrhau fod gennym wasanaethau gofal sy'n helpu pobl i fyw eu bywydau fel y dymunant.

Gwydnwch Cymunedol

Blaenoriaeth Gwella 6

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Cydweithio gyda chymunedau i gynorthwyo pobl i fyw yn annibynnol o fewn eu cymunedau cyn hired ag sy'n bosibl. Roedd gwaith eisoes yn mynd rhagddo er mwyn cynyddu'r opsiynau gofal i bobl o fewn eu cymunedau, gan gysylltu'r rhai sydd angen cymorth gyda gwasanaethau, adeiladu ar gryfderau unigolion, adnabod bylchau sy'n bodoli a thrwy hynny hybu gweithgarwch cymunedol.

Nodwyd ein bwriad i barhau gyda'r gwaith hwn gan geisio gwella ein dealltwriaeth o anghenion ein poblogaeth ar lefel lleol a'r ffordd orau i ymateb i hynny.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Rydym wedi mapio ac adnabod bylchau mewn gwasanaethau a grwpiau ac wedi gweithio i hybu mentrau cymunedol. Mae enghreifftiau'n cynnwys sefydlu Cynllun Trafnidiaeth Gymunedol Dyffryn Nantlle, gwasanaeth Pryd ar Glud Blaenau Ffestiniog, Shed Ddynion Pwllheli a chydweithio ag Antur Waunfawr ar gyfleon i gynnwys pobl hŷn ynysig mewn gweithgareddau yn eu hardal.

Fel rhan o'n hymdrechion i gefnogi unigolion â'u lles meddyliol a hyrwyddo iechyd meddwl positif, lanswyd ail fersiwn llyfryn 'Edrych ar ôl fy hun' er mwyn rhannu syniadau ymarferol. Rydym hefyd wedi cydweithio gydag Uned Celfyddydau Adran Economi a Chymuned y Cyngor i sefydlu prosiect 'Celfyddydau ar Bresgripsiwn' yma yng Ngwynedd er mwyn hybu effaith positif y celfyddydau ar iechyd meddwl. Cafwyd trafodaethau cychwynnol gyda partneriaid perthnasol ynghylch sut i fynd i'r afael â materion iechyd meddwl a llesiant dynion hefyd, a bwriedir parhau â'r rhain wedi i'r sefyllfa wella'n dilyn argyfwng Covid-19.

Ym maes Anableddau Dysgu, mae'r tîm llesiant wedi sefydlu amryw o ddigwyddiadau a grwpiau sy'n helpu cyfarch anghenion llesiant nifer fawr o unigolion o fewn y gwasanaeth. Er enghraifft, ymunodd dros 100 o unigolion o bob cwr o Ogledd Cymru mewn twrnament pêl-droed cerdded, ac roedd y nifer oedd yn mynychu 'Canfod y Gân' yn parhau i dyfu. Mae'r cyfleon hyn yn creu lot o gysylltiadau a ffrindiau newydd, gan hefyd roi cyfle i'r tîm llesiant a'r gweithwyr cymdeithasol adnabod unrhyw fewnbwn pellach sydd ei angen ar yr unigolion.

Mae hi'n hollbwysig fod gwahanol oeddrannau a chefnidiroedd yn cyd-fyw a chymysgu yn ein cymunedau ac mae cynllun Pontio Cenedlaethau yn ffordd o sicrhau hyn drwy annog cyd-drafod am yr hyn y dymuna bobl weld yn eu hardaloedd, a chynnwys pawb mewn datblygiadau newydd. Mae sawl enghraifft ar waith drwy'r sir lle mae ysgolion a cholegau'n partneriaethu gyda lleoliadau gofal o fewn eu cymunedau (e.e Ysgol Glancegin gyda Chanolfan Ddydd Plas Hedd). Mae'r budd yn amlwg, gyda'r plant yn gweld fod y profiad yn llesol i'w sgiliau cymdeithasol a'r oedolion yn mwynhau teimlo eu cyfraniad i'r gymuned. Gwnaethom hefyd gynhyrchu llawlyfr Pontio'r Cenedlaethau i annog ysgolion i gyfeillio â chartrefi gofal neu gymdeithasau lleol er mwyn gweld yr un buddion.

Yn sgil argyfwng Covid-19 a ddaeth i'n taro yn ystod chwarter ola'r flwyddyn, cyfrannodd yr adran at ymdrech y Cyngor i sefydlu llinellau cymorth Covid o fewn y 5 ardal gofal er mwyn cefnogi'r unigolion fwyaf bregus yn ein cymunedau'n ystod cyfnod 'gwarchod' y Llywodraeth. Byddwn yn adrodd ar ganlyniadau'r gwaith yma yn ein hadroddiadau perfformiad yn ystod 2020-21.

Amcanion Llesiant:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Ail-ddylunio ein Gwasanaethau Gofal ar y cyd gyda'r Bwrdd Iechyd a phartneriaid trydydd sector er mwyn sicrhau bod gan oedolion sy'n byw yng Ngwynedd fynediad hawdd ac uniongyrchol at wasanaethau sy'n bwysig iddynt.

Roeddem am barhau i drawsffurfio gwasanaethau cymunedol i alluogi mwy o ymatebion cynnar ac ataliol ar lefel lleol. Roeddem hefyd am arbrofi â dulliau newydd o ddarparu pecynnau gofal cartref a chydgyllunio gwasanaethau anabledau dysgu. Roeddem am weld trefniadau gadael yr ysbyty effeithiol sy'n cyd-fynd â'r hyn sy'n bwysig i'r unigolyn, ac roeddem am barhau i fuddsoddi yn ein cartrefi preswyl, a sicrhau gofal addas i unigolion mewn argyfwng iechyd meddwl.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae'r tîm Trawsffurfio sy'n gweithio ar draws Cyngor Gwynedd, Cyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr yn parhau i ddarparu arweiniad a chefnogaeth i adnabod a dileu rhwystrau i weithio yn integredig, gyda'r nod o greu un pwynt cyswllt am wybodaeth a chyngor o fewn ardal benodol, a sicrhau mai un person sy'n cydlynu gofal unigolyn.

Rydym wedi bod wrthi'n ehangu'r gwaith o beilota'r ffordd newydd o gomisiynu a darparu gofal cartref ar draws y sir. Mae'r model newydd ar sail is-ardaloedd, a'r bwriad yw y bydd yn sicrhau fod yr holl asiantaethau ac unigolion perthnasol yn dod ynghyd i weithio'n fwy effeithiol yn lleol.

Mae gwaith wedi'i gynnal yn Ysbyty Gwynedd i gryfhau trefniadau dychwelyd adref a byddwn yn defnyddio'r gwersi a ddysgwyd yn ystod argyfwng Covid-19 i adeiladu ar y trefniadau dechreuol gan sicrhau bod y model cywir yn cael ei ddatblygu wrth symud ymlaen.

Yn dilyn gwaith i ddatblygu darpariaeth arbenigol dementia o fewn cartrefi mewnol y Cyngor, mae unedau dementia newydd wedi agor yn Nhywyn, Nefyn a Bangor ac mae'r buddsoddiad wedi gwella ansawdd gofal a'r amgylchedd i breswylwyr. Er bod yr amserlen i gwblhau'r uned yn Llan Ffestiniog wedi llithro, mae'r gwaith wedi parhau yn ystod 2019/20 gyda'r nod o agor yn 2020/21. Yn ystod y flwyddyn datblygwyd cynlluniau pellach ar gyfer Dolgellau a'r Bermo a bydd rhain yn cael eu gweithredu yn ystod 2020/21.

Rydym wedi gwneud gwaith i geisio mesur effaith ein hymdrechion yn y Gwasanaeth Anabledau Dysgu lle y bydd ein perthynas ag unigolion yn aml yn un hir dymor. Rydym hefyd wedi datblygu uned gofal ysbaid arbenigol Tan y Marian, Pwllheli. Mae rhaglen waith hanfodol yn mynd rhagddi hefyd i ddatblygu hybiau cymunedol ar draws y sir i gynnig gwaith a chyfleon hyfforddi i unigolion ag anabledau dysgu, gyda siop 'Galwch Acw' a chaffi 'Cegin' bellach ar agor yng Nghaernarfon.

Yn y maes iechyd meddwl, rydym wedi bod yn gweithredu'r Strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' ac mewn partneriaeth sy'n cael ei harwain gan y Bwrdd Iechyd, mae canolfannau Gallaf I (ICAN) wedi eu sefydlu i gynnig cefnogaeth cynnar i unigolion, yn y gymuned, yn agos at adref.

Amcanion Llesiant:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Mae recriwtio i'r maes gofal yn heriol am amryw o resymau. Mae gennym weithlu effeithiol ac ymroddedig, ond mae'n rhaid sicrhau bod gennym ddigon o weithwyr â'r sgiliau angenrheidiol er mwyn ymdopi gyda'r angen cynyddol sy'n debygol o godi yn y dyfodol.

Roedd gwaith eisoes ar y gweill er mwyn ceisio deall beth yw'r broblem yng Ngwynedd o ran recriwtio i'r maes. Dywedem y byddem yn cyhoeddi'r canfyddiadau ac yn ystyried os oes angen gwneud rhywbeth yn wahanol neu'n ychwanegol. Dengys canfyddiadau cychwynnol yr ymchwil ein bod ar y trywydd cywir o ran ein hymdrechion i ail ddylunio model busnes Gofal Cartref.

Nodwyd fwriad i godi proffil a statws gweithwyr gofal trwy hyrwyddo llwybrau gyrfaol yn y maes ac adolygu ein cynllun prentisiaethau o fewn y Cyngor hefyd, fel bod gyrfa o fewn gwaith gofal cymdeithasol yn ddewis gyrfa gadarnhaol.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Comisiynwyd darn o waith, gan ymgynghori'n eang, i ddeall yr her yn well ym maes gofal cartref. Yn dilyn y darganfyddiadau sefydlwyd Grŵp Recriwtio yng Ngwynedd a lluniwyd rhaglen waith er mwyn adnabod ac ymateb i'r heriau mwyaf. Mae gwaith y Grŵp Recriwtio wedi datblygu yn ystod 2019/20 i gynnwys maes plant a gofal preswyl.

Mae'r Grŵp Recriwtio yn plethu i waith y Grŵp Recriwtio Rhanbarthol a grwpiau gwaith ymgyrch cenedlaethol 'Gofalwn Cymru' er mwyn sicrhau bod dim dyblygu a'n bod yn adeiladu ar ymarfer da ar draws Cymru.

Yn ystod 2019/20 cynlluniwyd i lenwi swydd Cydlynnydd Gyrfaedd Gofal Rhanbarthol gyda phenodiad llwyddiannus wedi ei wneud ym Mawrth 2020 a dyddiad cychwyn yn 2020/21. Edrychwn ymlaen i ddatblygu'r swydd ac adeiladu ar ein gwaith o sefydlu strwythurau a pherthnasau gyda'n partneriaid allweddol fel Gyrfa Cymru a DWP.

Rydym hefyd wedi bod yn gwneud gwaith i adolygu Cynllun Prentisiaethau'r Cyngor i geisio dylanwadu ar y nifer o brentisiaethau sydd ar gael ym maes gofal. Rydym wedi targedu meysydd lle mae anawsterau penodol yn codi e.e. sgiliau arwain o fewn y maes gofal preswyl ac arbenigedd addas ynghyd â'r gallu i weithio'n y Gymraeg ym maes therapi galwedigaethol.

Dylid cydnabod fod argyfwng Covid-19 wedi dod a heriau ychwanegol i'r maes ac i'n staff yn ystod cyfnod diwetha'r flwyddyn. Golyga hyn bod nifer o weithlu'r maes wedi addasu er mwyn ymgymryd â swyddogaethau gwahanol neu weithio mewn ffordd wahanol. Yn ystod 2020-21, byddwn yn ystyried y gwersi a ddysgwyd er mwyn siapio a chryfhau ein gwasanaethau ar gyfer oedolion bregus, gan ganolbwyntio ar gyfarch yr hyn sy'n bwysig a sicrhau cynaliadwyedd ein gwasanaethau yn wyneb argyfwng i'r dyfodol.

Amcanion Llesiant:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.

Blaenoriaeth Gwella 7

Sicrhau fod y Cyngor cyfan yn rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud.

Arfogi Unedau i roi Ffordd Gwynedd ar Waith

Blaenoriaeth Gwella 7

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Ein cyfrifoldeb ni fel Cyngor yw sicrhau, wrth i ni ddarparu ein gwasanaethau, mai anghenion pobl Gwynedd sy'n llywio sut y byddwn yn cynnig y gwasanaeth hynny. Trwy wneud hyn fe ddylem osgoi unrhyw drefniadau gwaith diangen.

Byddwn yn adolygu ein trefniadau gwaith presennol gan herio a ydynt yn rhoi pobl Gwynedd yn ganolog, ac ystyried a oes lle i wella. Mae gwaith eisoes wedi ei wneud i hyfforddi penaethiaid, uwch reolwyr a rheolwyr yn egwyddorion **Ffordd Gwynedd**, ac mae nifer o adolygiadau gwasanaeth wedi eu cynnal neu ar waith.

Yn y dyfodol byddwn yn parhau i gynnal hyfforddiant i reolwyr newydd ac yn cefnogi gwasanaethau i gynnal adolygiadau er mwyn sicrhau fod pobl Gwynedd yn ganolog i'w gweithgareddau.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Mae Cynllun Ffordd Gwynedd diwygiedig ar gyfer y cyfnod 2019-22 wedi'i gymeradwyo a'i roi ar waith yn ystod y flwyddyn, tra bod yr hyfforddiant dwys wedi'i ymestyn i arweinyddwr tîm yn ogystal â rheolwyr newydd. Ymhellach, mae gweithdai penodol wedi'u darparu ar gyfer cefnogi sawl gwasanaeth i yrru adolygiadau yn eu blaen.

Beth wnaethom ni ddweud y buasem yn ei wneud?

Byddwn yn **Datblygu Arweinyddiaeth** trwy fod yn flaengar yn arfogi a miniogi sgiliau arweinwyr ar draws y Cyngor er mwyn cyrraedd y nod o roi pobl Gwynedd yn ganolog. Mae holl Aelodau'r Cabinet wedi datblygu sgiliau arwain fel unigolion ac ar y cyd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, tra bod y rhan helaeth o reolwyr y Cyngor wedi cwblhau rhaglen ddatblygu sy'n canolbwyntio ar ymddygiadau arwain.

Byddwn yn parhau i gynnig cyfleon datblygu i Aelodau a rheolwyr gyda'r ffocws o arwain pobl yn hytrach na rheoli pobl yn unig. Yn ogystal bydd y 'Rhwydwaith Rheolwyr' yn cael ei ailsefydlu er mwyn rhoi cyfle i reolwyr ar draws y Cyngor i rannu arfer da a derbyn hyfforddiant.

Pa gynnydd wnaed yn 2019/20?

Cynhaliwyd dwy gyfres o sesiynau'r "Rhwydwaith Rheolwyr" yn ystod 2019/20 gyda threfniadau cadarn ar gyfer parhad y sesiynau hynny i'r dyfodol. Mae'r gwaith yma bellach wedi'i ymgorffori o fewn y prosiect o roi "Ffordd Gwynedd ar waith" ac ni fyddwn yn parhau felly i'w adnabod fel prosiect ar wahân.

Rhan 2

Adroddiadau'r Adrannau

Adran Addysg

Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor.

Un o brif flaenoriaethau'r Cyngor yw sicrhau bod plant a phobl ifanc Gwynedd yn cael yr un cyfleoedd ac yn derbyn yr addysg a'r profiadau gorau posib.

Mae safonau'r Cyfnod Sylfaen yng Ngwynedd yn gyffredinol dda. Fel y rhagwelwyd yn eang, yn dilyn gweithredu'r Fframwaith Cyfnod Sylfaen newydd, gwelwyd ostyngiad yn y flwyddyn academaidd 2018-19 yng nghanran y disgyblion sy'n cyflawni'r deilliannau disgwylidig ar hyd a lled Cymru ond roedd y cwmp yn Ngwynedd ychydig mwy na'r cyfartaledd. Caiff hyn ei adlewyrchu yn y Dangosydd Cyfnod Sylfaen (DCS) ac ym mhob Maes Dysgu. Mae canran y disgyblion sy'n cyflawni'r DCS islaw'r cyfartaledd cenedlaethol yn haf 2019 ar ôl bod yn agos i'r cyfartaledd dros y ddwy flynedd flaenorol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi yn glir mai ar gynnydd Gwerth Ychwanegol rhwng y gwaelodlin a diwedd y Cyfnod Sylfaen y dylid canolbwyntio arno wrth arfarnu cyflawniad disgyblion yn y Cyfnod Sylfaen. Mae cynnydd disgyblion cyfatebol o garfan dosbarthiadau Derbyn 2017 Gwynedd rhwng y gwaelodlin a diwedd y Cyfnod Sylfaen 2019 yn dda. Mae disgwyl i ddisgyblion wneud cynnydd o 3.0 deilliant yn ystod y Cyfnod Sylfaen, gwna ddisgyblion Gwynedd gynnydd o thua 3.6 deilliant ym mhob maes. Mae'r data Gwerth Ychwanegol hwn yn cadarnhau bod ysgolion yr Awdurdod Lleol yn arddangos dull effeithiol a chyson o gefnogi disgyblion i wneud cynnydd drwy gydol y Cyfnod Sylfaen.

Mae safonau Cyfnod Allweddol 2 yng Ngwynedd yn dda iawn. Mae canlyniadau y

Dangosydd Pwnc Craidd (DPC) ar ddiwedd blwyddyn 6 yn uchel - er yn adlewyrchu'r cwmp bychan a welwyd yn genedlaethol - ac yn parhau yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. O ran y pynciau yn unigol, mae canlyniadau lefelau disgwylidig yn agos iawn i'r cyfartaledd cenedlaethol.

O ran cynnydd Gwerth Ychwanegol rhwng diwedd y Cyfnod Sylfaen, mae cynnydd disgyblion o garfan Cyfnod Sylfaen 2015 Gwynedd i ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 2019 yn gadarnhaol. Mae disgwyl i ddisgyblion wneud cynnydd o 2 lefel yn ystod Cyfnod Allweddol 2; ac ar gyfartaledd yng Ngwynedd fe wnaeth y disgyblion 2.13 lefel o gynnydd mewn Mathemateg a 2.01 lefel o gynnydd yn Y Gymraeg. Mae'r data Gwerth Ychwanegol hwn yn cadarnhau bod ysgolion yr Awdurdod Lleol yn arddangos dull effeithiol a chyson o gefnogi disgyblion i wneud cynnydd drwy gydol Cyfnod Allweddol 2.

Mae safonau Cyfnod Allweddol 3 yng Ngwynedd yn gadarn dda, gyda pherfformiad y dysgwyr yn y Dangosydd Pwnc Craidd (DPC) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda gostyngiad o 1.2% o gymharu â pherfformiad 2018 (-1.9% yn genedlaethol). Roedd perfformiad carfan 2019 yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ym mhob pwnc craidd ar y lefel ddisgwylidig.

Ar gyfer Cyfnod Allweddol 4, mae'r prif ddangosydd newydd sef y sgôr Capio 9 yn cael ei gyfrifo ar gyfanswm maint naw TGAU (neu gymhwyster cyfatebol cydnabyddedig) gorau pob dysgwr. Roedd perfformiad Gwynedd yn y sgôr Capio 9, 8.1pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 353.3pt. Er hynny, roedd ychydig yn is na'r perfformiad disgwylidig o -1.6pt.

Yn 2019, roedd perfformiad yr 14 ysgol yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda pherfformiad 6 ohonynt yn well na'r perfformiad disgwylidig, ac yn achos 5 ohonynt yn sylweddol uwch. Ond mae perfformiad 4 ysgol yn is o'i gymharu â pherfformiad disgwylidig, gyda bylchau mewn perfformiad yn amrywio o -3 pt i - 53.7 pt.

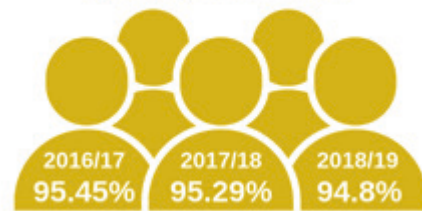
Roedd perfformiad y disgyblion sydd â hawl am brydau ysgol am ddim (PYD) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 298.3pt mewn 8 ysgol, ond yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol mewn 6 arall. Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn is na'r bwlch cenedlaethol mewn 8 ysgol, ond yn sylweddol uwch mewn dwy. (Dylid cofio bod niferoedd rhai ysgolion yn isel iawn yng Ngwynedd).

Mae Estyn yn parhau i arolygu ein hysgolion, ac mae'r proffil arolygiadau ysgolion cynradd Gwynedd yn rhagorol, gyda darlun mwy cymysg yn yr ysgolion uwchradd. Yn ystod blwyddyn academaidd 2018/19 bu i Estyn gynnal arolygiad mewn 17 ysgol yng Ngwynedd, dyfarnwyd nad oedd angen unrhyw weithredu dilynol mewn 14 o'r ysgolion a arolygwyd, gyda 2 ysgol wedi ei gosod mewn mesurau arbennig, sef y categori dilyniant mwyaf dwys, a'r llall yn y categori adolygiad Estyn. Mae'r Adran mewn cydweithrediad â GwE yn sicrhau cefnogaeth a her briodol i ysgolion penodol mewn ymateb i'r materion a amlygwyd gan Estyn.

Defnyddir proses a matrices cenedlaethol ar gyfer categoraiddio ysgolion. Mae lliw'r categoraiddio yn nodi lefel y cymorth sydd ei angen ar ysgol - gwyrdd, melyn, melyngoch neu goch (yr ysgolion yn y categori gwyrdd sydd angen y lefel isaf o gymorth, a'r rheini yn y categori coch sydd angen y cymorth mwyaf dwys). Ym mlwyddyn academaidd 2018-19 roedd 99% o'n hysgolion cynradd a 71% o'n hysgolion uwchradd yn y categorïau gwyrdd

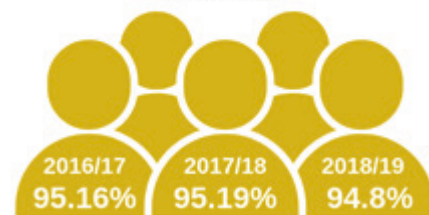
neu felyn.

Canran presenoldeb ysgolion cynradd yn y flwyddyn academaidd:

Mae'r gwasanaeth lles yn cefnogi ysgolion i hyrwyddo presenoldeb, ymddygiad cadarnhaol a chefnogaeth i blant a phobl ifanc sydd yn profi anawsterau ymddygiadol, emosiynol a/neu ddatblygiad cymdeithasol. Roedd presenoldeb dysgwyr yn ysgolion cynradd ac uwchradd Gwynedd yn ystod y flwyddyn academaidd 2018/19 yn 94.8% sydd yn parhau yn gyson dda.

Canran presenoldeb disgyblion mewn ysgolion uwchradd yn y flwyddyn academaidd:

Mae Cyngor Gwynedd yn rhan o Gonsortiw m Addysg ôl-16 Gwynedd a Môn, sy'n gosod cyfeiriad i ddarpariaeth ôl-16 yr ardal.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud.
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor drwy ddarparu'r gefnogaeth amserol sy'n angenrheidiol i alluogi bobl Gwynedd i fyw eu bywyd fel y maent eisiau ei fyw.

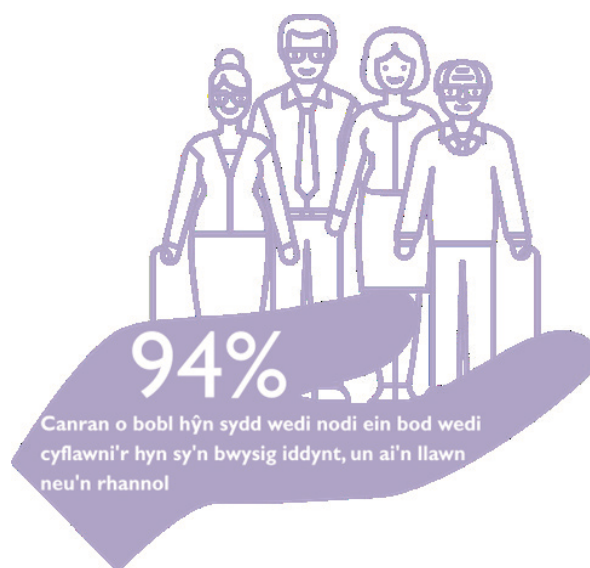
Wrth gwrs, mae'n rhaid cydnabod fod argyfwng Covid-19 wedi ein taro yn ystod chwarter olaf y flwyddyn 2019-20. Mae'r argyfwng yma, yn anochel, wedi dylanwadu ar ein gallu i ddarparu gwasanaethau i Oedolion yng Ngwynedd ac ar y data roeddem yn ganolbwyntio ar ei gasglu yn ystod cyfnod ola'r flwyddyn. Mae gwaith cadarnhaol iawn wedi deillio o'r cyfnod yma hefyd, yn benodol mewn perthynas â chefnogi ein cymunedau. Bydd effaith yr argyfwng ar ein gwaith yn cael ei amlygu'n gliriach yn ein hadroddiadau perfformiad yn ystod 2020-21.

Mae perfformiad yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ar gyfer 2019/20 yn galonogol. Rydym wedi cymryd camau er mwyn datblygu'r berthynas sydd gennym gyda'n partner allweddol yn y maes, sef y Bwrdd Iechyd, yn ogystal â'n partneriaid yn y trydydd sector a thu hwnt. Rydym wedi nodi ers sawl blwyddyn ein bod ar siwrne o drawsffurfio a thra ein bod yn wynebu ambell her ar hyd y daith, rydym ar y cyfan yn gallu sefydlu amcanion sydd wedi eu cytuno ar y cyd â'r unigolion sy'n derbyn y gwasanaeth er mwyn sicrhau bod yr hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd yn gwreiddio yn ein gwaith.

Mae'r adran wedi gweld newid enfawr, sy'n seiliedig ar newid sylfaenol yn y ffordd yr ydym i gyd yn gweithio. Yn y **maes pobl hŷn ac anableddau corfforol a synhwyrdd**, mae 5 Tîm Lleol wedi eu sefydlu, sy'n cynnwys aelodau o staff y Bwrdd Iechyd, Cyngor Gwynedd a'r drydedd sector. Y bwriad yw

y bydd y timau yn gweithio i egwyddorion penodol wrth rannu'r ardaloedd yn ddarnau mwy lleol, gan gynnig un person arweiniol i'r unigolyn er mwyn hwyluso eu taith drwy'r gyfundrefn gofal ac iechyd. Mae newid ein dull o weithio'n annog y diwylliant sy'n angenrheidiol i sicrhau bod staff yn naturiol fynd ar ôl "beth sydd yn bwysig" i unigolion fel y prif beth sydd yn gyrru eu penderfyniadau. Rydym yn datblygu mesuryddion i adlewyrchu'r ffordd newydd o weithio. Yn naturiol, mae cydweithio i'r un egwyddorion ar draws sefydliadau a phroffesiynau yn dod a'i heriau. Wrth i ni geisio uno diwylliant, gweithdrefnau, cyllidebau a pholisïau, a datblygu'r isadeiledd a'r dechnoleg i gefnogi ac adlewyrchu hynny, amlygir yr angen i fuddsoddi amser ac adnoddau i wireddu'r weledigaeth.

Rydym wedi adolygu'r modd yr ydym yn adrodd ar fesur pwrpas, gan ganolbwyntio ar asesu a ydym ni wedi cyflawni'r hyn sydd yn bwysig i unigolion. Rydym yn falch o nodi bod 84% o'n achosion wedi eu hasesu'n erbyn y mesur hwn bellach ac mae'r darlun yn galonogol, fel y gwelir isod:

Rydym yn ystyried y rhwystrau rhag cyflawni'r hyn sy'n bwysig i rai unigolion yn barhaus gan drafod a chydweithio gyda'r unigolion a'u teuluoedd i geisio dod o hyd i opsiynau amgen sydd yn cyd-fynd â'r hyn sy'n bwysig iddynt.

Mae gwaith yn digwydd yn ogystal i wella profiadau pobl drwy gryfhau gallu ein timau cymunedol i ymateb a rhoi cefnogaeth wrth i bobl drosglwyddo o'r ysbyty i'r gymuned. Mae datblygiad y timau adnoddau cymunedol (TAC), datblygiadau cynlluniau gofal cartref yn ardal Tywyn a Nefyn, yn ogystal ag arbrawf ar Ward Ogwen Ysbyty Gwynedd, wedi gwella'r sefyllfa. Rydym wedi gweld canlyniadau cadarnhaol i'r ymdrechion ond maent wedi amlygu pwysigrwydd ymroddiad bob partner a chydweithio cadarn i sicrhau llwyddiant.

Er enghraifft, yn Ysbyty Gwynedd, treialwyd trefn lle'r oedd ein gwasanaeth gofal cartref yn ymweld â'r unigolion fyddai fel arfer yn derbyn gwasanaeth ganddynt, gan gymryd cyfrifoldeb am dynnu'r claf allan o'r ysbyty a chydlynu'r gofal. Roedd y drefn syml yma'n golygu cysondeb yng ngofal yr unigolyn a ffocws ar yr hyn sy'n bwysig iddynt, gan ddileu'r arfer o dynnu mwy o broffesiynau na sy'n angenrheidiol i mewn. Golyga hyn fod amser arhosiad yn yr ysbyty yn gostwng yn sylweddol a bod y cleifion yn agosach at y penderfyniadau sy'n eu heffeithio nhw.

Mae data Stats Cymru (Gorffennaf 2020) yn amlygu fod nifer yr unigolion sy'n methu eu rhyddhau yn amserol o'r ysbyty oherwydd rhesymau cymdeithasol wedi lleihau'n sylweddol eleni o'i gymharu â'r llynedd, ond dylid nodi oherwydd argyfwng Covid-19 nad oedd data Mawrth 2020 ar gael ac felly fod yr isod yn seiliedig ar ddata 11 mis.

PMA19 - Cyfradd oediad mewn gofal am rhesymau gofal cymdeithasol mesul 1000 o'r poblogaeth 75 a drosodd

Blwyddyn Ariannol	Gwynedd	Niferoedd	Cymru	Gog Cymru	Mae perfformiad y 11 mis yn cyfatebol i ffigwr blynyddol:
2016-2017	3.41	43	2.92	2.44	Ebrill 2019 - Chw 2020 3.46
2017-2018	4.99	63	3.62	2.70	
2018-2019	5.23	66	5.09	4.20	
2019-2020	3.17	40	4.91	3.50	

Er y gwelliant, rydym yn parhau i wynebu her i ddarparu gwasanaethau gofal o fewn rhai cymunedau o fewn y sir, yn benodol rhai ardaloedd gwledig lle mae prinder gofalwyr a phoblogaeth sy'n heneiddio yn golygu pwysau cynyddol ar ein gwasanaethau.

Mae cynnig ymyrraeth ataliol yn gyrru'r gwelliannau yn y **maes Anableddau Dysgu** gyda ffocws ar ddatblygu gwasanaethau cymunedol sydd yn cyfarch yr hyn sy'n bwysig i unigolion. Mae mesurydd perfformiad y gwasanaeth yn dangos perfformiad cadarnhaol gan nodi fod 89% o'n achosion wedi adrodd ein bod wedi cyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt, a 9% pellach yn nodi ein bod wedi llwyddo'n rhannol i gyflawni'r hyn sy'n bwysig. Mae materion sy'n ein rhwystro rhag cyflawni'r hyn sy'n bwysig yn bennaf yn ymwneud â lletya a chyfleon gwaith. Rydym wedi sefydlu grwpiau prosiect o amgylch y themâu hyn er mwyn tynnu rhanddeiliaid perthnasol i mewn i'n galluogi i fynd i'r afael â'r materion cyn gynted a phosib.

Rydym yn ceisio rhoi gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth i bobl mewn ffordd syml a hygyrch sy'n ein galluogi ni i gyflawni'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw. Fel soniwyd yn y blaenoriaethau gwella, mae hybiau cymunedol yn cael eu datblygu ar draws y sir i gefnogi a chreu cyfleoedd i unigolion ag Anableddau Dysgu ddatblygu sgiliau fel rhan o'u cymunedau lleol. Mae'r ffocws ar sut

allwn ni gefnogi unigolion i edrych ar ôl eu llesiant eu hunain drwy ddatblygu amryw o gyfleoedd gwahanol ar y cyd gyda nhw.

Rydym wedi bod yn gweithio i foderneiddio **darpariaethau gofal y Cyngor** drwy:

- wella gwasanaeth ein cartrefi preswyl ac ehangu darpariaethau gofal arbenigol sydd ar gael
- edrych mewn i'r opsiynau gofal sydd ar gael er mwyn symud oddi wrth modelau traddodiadol eu natur a chefnogi parhad annibyniaeth oedolion e.e. Tai Gofal Ychwanegol, ac
- ailystyried y ffordd rydym yn darparu gofal cartref er mwyn rhoi mwy o ffocws ar yr hyn sy'n bwysig i'r unigolion.

Mewn perthynas â **Blaenoriaethau Lleol** yr adran, mae cymdeithas dai Adra wedi derbyn y caniatadau perthnasol ar gyfer datblygu Tai Gofal Ychwanegol ym Mhwlheli, a bydd y gwaith ar y safle'n dechrau yn ystod 2020-21. Gyda hyn, byddwn yn rhoi sylw i wella'r ddarpariaeth gofal yn ardal wledig Llŷn i'r dyfodol. Mae gwaith dechreuol ar droed hefyd i ehangu'r ddarpariaeth ym Meirionnydd.

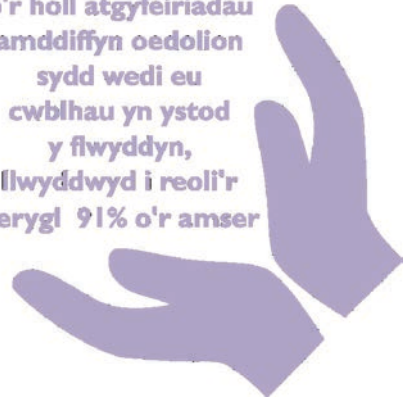
Mae'r gwaith uchod yn derbyn sylw fel rhan o'r prosiect 'Ail-ddylunio Gwasanaethau Gofal'.

Rydym wedi ailgyfeirio adnoddau ar sail dros dro er mwyn cynyddu ein capasiti i gwblhau gwaith **sicrwydd ansawdd** yn fwy rhagweithiol. Rydym wedi parhau i wella ein gwaith drwy gasglu gwybodaeth cynnar, ond serch hynny rydym yn parhau i weld prinder capasiti parhaol i gwblhau'r gwaith ataliol yn llawn.

Mewn cyfnod o 12 mis, mae 437 o **ymholiadau diogelu** wedi eu gwneud, gyda 419 ohonynt wedi eu cwblhau o fewn 7 diwrnod (96%). Mae'r canran yma'n welliant ar y llynedd ac

yn arwydd o berfformiad cadarnhaol yr Hwb Diogelu a sefydlwyd yn ystod 2018/19. Fodd bynnag, er bod 18 ymholiad nad oeddent wedi eu cwblhau o fewn 7 diwrnod, dylid nodi eu bod wedi cael sylw a'r risgiau wedi eu rheoli ymhob achos.

**o'r holl atgyfeiriadau
amddiffyn oedolion
sydd wedi eu
cwblhau yn ystod
y flwyddyn,
llwyddwyd i reoli'r
perygl 91% o'r amser**

Dylid nodi bod y ffigwr uchod yn cynnwys yr achosion hynny lle y bu i'r unigolion wrthod ymyrraeth (llwyddwyd i reoli'r perygl 97% o'r amser wrth eithrio yr achosion hynny).

Yn ystod 2019/20, daeth yr Adran yn gyfrifol am waith **Diogelwch Cymunedol** y Cyngor. Mae'r gwaith yma'n digwydd mewn partneriaeth ar draws Gwynedd a Môn er mwyn taclo a lleihau trosedd ac anrhefn er budd diogelwch a lles pobl y ddwy sir. Mae cynllun 2019-20 y Bartneriaeth wedi'i gyflawni, a bydd adroddiad ar berfformiad y bartneriaeth yn mynd i bwyllgor craffu ym mis Hydref.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**

Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor.

Mae ymarfer a pherfformiad cyffredinol yn y maes Plant yn ei gyfanrwydd yn gadarn. Bu i Adroddiad Arolygiad Llawn gan Arolygaeth Gofal Cymru ym mis Awst 2018 gadarnhau hynny. Bu iddynt adnabod sawl maes i'w ddatblygu ymhellach, ac rydym dros y flwyddyn ddiwethaf wedi mynd ati i ymateb i'r rheiny drwy'r Strategaeth Cefnogi Teulu a rhaglenni gwaith ein unedau.

Rydym wedi ehangu ar y Gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chefnogaeth gan ganolbwyntio ar sut mae teuluoedd yn cael mynediad at wybodaeth. Sefydlwyd Hwb gwybodaeth rhithiol (Hwb Teuluoedd Gwynedd), gyda rolau Cysylltwyr Cymunedol hefyd yn rhan o'r gwasanaeth.

Drwy'r Gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chefnogaeth mae teuluoedd yn cael mynediad at gefnogaeth amserol. Mae modd i deuluoedd gael mynediad at amrediad eang o wasanaethau therapiwtig a chefnogol er mwyn diwallu eu hanghenion unigol. Rydym yn parhau i adolygu yr hyn sydd ar gael i deuluoedd ac yn ystod 2019-2020 bu i ni wneud gwaith peilota ar y cyd ag Y Bont a Barnardos o amgylch rheoli gwrthdaro mewn teuluoedd, a chefnogi llesiant plant er mwyn cyfarch anghenion lleol.

Rydym yn parhau i gynnal safonau uchel wrth ymateb i gyfeiriadau, a all fod yn rhai diogelu, neu rhai ag angen gofal a chefnogaeth.

Yn yr un modd mae'r Timau Gwaith Cymdeithasol wedi cynnig cefnogaeth ac ymyrraeth amserol i blant a'u teuluoedd.

80% **Canran yr adolygiadau amddiffyn plant wedi eu cynnal o fewn amserlen statudol yn ystod 2019/20**

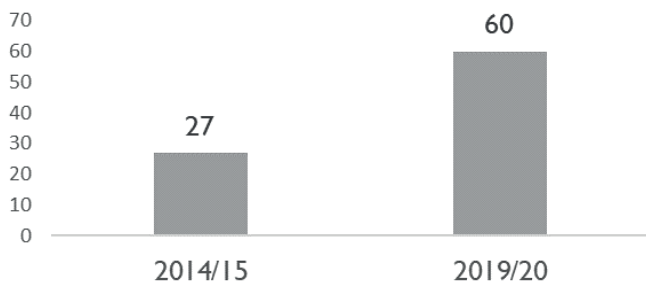
Fel rhan o waith dydd i ddydd y timau gweithredol o fewn yr adran, mae'r gweithwyr yn cynnig cefnogaeth ac ymyrraeth broffesiynol. Yn ogystal â hyn, mae ganddynt yr opsiwn i fynd ar ofyn ymyrraethau mwy arbenigol os yw'n briodol. Mae'r Tîm Trobwynt yn gweithio'n ddwys gyda phlant a theuluoedd bregus, a phlant ar fin mynd i ofal. Maent yn gallu cefnogi y Timau Gwaith Cymdeithasol a theuluoedd gyda materion megis rhiantu, cwnsela, cam-ddefnyddio sylweddau, cyfarfodydd er mwyn tynnu aelodau'r teulu estynedig i mewn, cymedroli, therapi teuluol, cefnogaeth ymdopi gyda phrofiadau plentyndod negyddol (ACE'S). Rydym yn parhau i ddatblygu'r gefnogaeth arbenigol yma yn ddibynnol ar anghenion ac adborth teuluoedd.

Mae llwyddiant cydweithio rhwng y teuluoedd a'r Tîm yn golygu bod nifer o blant wedi gallu aros adref gyda'u teuluoedd, rhai wedi gallu dychwelyd yn ôl adref o ofal maeth a gofal preswyl, ynghyd â sicrhau bod lleoliadau maeth bregus wedi'u sefydlogi yn sylweddol. Er i'r nifer o blant mewn gofal gynyddu yn ystod cyfnod gweithredu'r tîm, mae'r nifer o blant mewn lleoliadau maeth neu leoliadau preswyl wedi aros yn sefydlog.

Ddiwedd Mawrth 2020 roedd 291 o blant yng ngofal Cyngor Gwynedd. O gymharu'r nifer plant mewn gofal dros gyfnod o 5 mlynedd mae'r cyfanswm wedi cynyddu o 194 i 291, sef cynnydd o bron i 50%. Serch hyn mae'r nifer o blant sydd mewn lleoliadau preswyl wedi aros yn gyson, a phlant mewn lleoliadau maeth wedi lleihau o 74% i 69% o boblogaeth plant mewn gofal.

Plant sydd wedi eu lleoli gartref gyda'u rhieni o dan Orchymyn Gofal i'r Cyngor

Mae cynnydd yn y nifer o blant mewn gofal yn parhau i ymwneud â phlant sydd wedi eu lleoli gartref gyda'u rhieni o dan Orchymyn Gofal i'r Cyngor, sydd wedi codi o 27 i 60 dros y 5 mlynedd ddiwethaf.

Mae proffil poblogaeth plant mewn gofal wedi newid; mae cyfartaledd cost lleoliadau preswyl wedi cynyddu, ynghyd â chymhlethdod a dwyster achosion. Mae diffyg argaeledd lleoliadau preswyl mwy arbenigol hefyd yn her enfawr i'r Adran. Mae'r diffyg argaeledd o leoliadau preswyl a'r gost cynyddol sydd ynghlwm â nhw yn fater sydd yn derbyn sylw ar lefel rhanbarthol a chenedlaethol. Ar lefel ranbarthol, o dan arweiniad Penaethiaid Adrannau Plant y Gogledd, rydym wedi bod yn cydweithio ar sefydlu Tîm Is-Ranbarthol Aml-ddisgyblaethol fyddai'n darparu cefnogaeth ddwys, tymor byr i deuluoedd ag anghenion dwys a chymhleth. Er i ni ddatblygu achos busnes, cytuno ar y rolau amrywiol ar y cyd gyda'n partneriaid iechyd ac addysg, ynghyd â chychwyn y broses recriwtio, bu rhaid oedi'r cynllun peilot pan gychwynnodd yr argyfwng Covid-19.

Mae plant a phobl ifanc yn dod i'n gofal o dan amgylchiadau anodd iawn ond rydym yr un mor uchelgeisiol ar gyfer y plant yma ag y byddai unrhyw un ar gyfer ei blentyn ei hun. Mae gennym Swyddogion Adolygu Annibynnol sydd yn monitro cynlluniau gofal pob un plentyn a pherson ifanc sydd yn ein gofal, ac maent yn rhoi sicrwydd i ni fel Cyngor bod buddiannau'r plentyn yn cael eu sicrhau drwy gydol eu hamser mewn gofal. Yn ystod 2019-2020 bu i ni adolygu rôl y Swyddogion hyn yn dilyn adborth gan blant a phobl ifanc o'u profiad, ynghyd ag adborth gan yr Arolygiad Llawn. Mae'r swyddogion wedi ymateb i'r hyn sy'n bwysig i blant a phobl ifanc gan addasu eu trefniadau a'u ffordd o weithio.

Yn ôl ein Swyddogion Adolygu Annibynnol mae 94% o adolygiadau yn uchelgeisiol dros y plant sydd mewn gofal

Rhan allweddol o'r gwasanaeth i blant yw'n gallu fel Cyngor i leoli plant gyda rhieni maeth. Rydym yn hynod falch o'n rhieni maeth fel Cyngor ac mae'r Tîm Maethu yn parhau i sicrhau fod gennym ddigon o rieni maeth i ddiwallu anghenion plant sydd yn methu byw adref. Serch hyn mae sicrhau capasiti ac argaeledd rhieni maeth yn her.

Mae clywed a gwrando ar lais y plentyn wedi parhau yn flaenoriaeth i ni yn ystod y flwyddyn diwethaf. Mae'r Panel Rhiant Corfforaethol wedi bod yn gweithio ar gryfhau'r elfen yma o'i waith fel ei fod yn cadw cyswllt agos gyda'r hyn sy'n bwysig i blant sydd yn ein gofal.

Yn ogystal, mae gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd Uned Ddiogelu a Sicrwydd Ansawdd sydd yn rhoi sicrwydd i'r Cyngor bod ein trefniadau diogelu yn gadarn.

Mae'r rhesymau am unrhyw lithriad yn y perfformiad wedi ei herio ac yn ymwneud yn helaeth a salwch aelodau o staff, argaeledd cyd-weithwyr o gyrff statudol eraill ac argaeledd teuluoedd. Mae'r oedi ar y cyfan yn fychan (dyddiau) ac mae'r oediadau sydd yn hirach wedi eu asesu yn ofalus a ddim wedi golygu ardrawiad annerbyniol ar y plentyn.

Mae'r cynllun arloesol 'Diogelu Plant Effeithiol' yn parhau ar waith. Mae'r canlyniadau cychwynnol yn dangos gwelliant amlwg o ran effeithiolrwydd ein gwaith diogelu gyda gwell ffocws ar newid i gadw plant yn ddiogel. Ein nod fydd rhannu'r hyn a ddysgwyd ar draws y rhanbarth fel model o ymarfer da. Mae'r gwaith yn cael ei gefnogi gan ddatblygiad pecyn ymarfer a deunyddiau dysgu o bell i raeadru'r gwaith i siroedd eraill.

Rydym yn ffodus iawn o'r partneriaethau llwyddiannus sydd gennym gyda'r Bwrdd Iechyd, ysgolion, yr Heddlu a nifer fawr o fudiadau trydydd sector. Yn ystod 2019/20 rydym wedi gweld y gwaith partneriaethol hwnnw yn datblygu yn arbennig felly i gyd-gynhyrchu ymyraethau, a threfniadau ar gyfer atal problemau rhag codi. Rydym wedi cydweithio gyda'r Heddlu ar raglen hyfforddiant uchelgeisiol i'r gweithlu heddlu drwy y Rhaglen Camau Cynnar Gyda'n Gilydd; rydym hefyd wedi sefydlu Rhaglen Trawsnewid y Blynnyddoedd Cynnar ar gyfer creu un gyfundrefn integredig ar gyfer gofal, addysg, iechyd a chwarae; ac rydym hefyd wedi arwain ar sefydlu Llwybr Llesiant Emosiynol i Bobl Ifanc 11-25 oed.

Rydym yn ffodus iawn o'n gweithlu eto eleni. Mae'n staff yn ymroddedig a phrin fu'r trosiant yn ein gweithlu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Ar ddiwedd y flwyddyn bu i holl wasanaethau a gweithlu yr Adran fireinio eu hymdrechion tuag at gefnogi plant a theuluoedd drwy argyfwng Covid-19. Llwyddodd yr Adran

i gadw cyswllt gyda phlant a theuluoedd drwy ymweliadau, galwadau cadw mewn cyswllt a drwy gyfryngau rhithiol. Roedd yr Adran, fwy nag erioed, yn ymdrechu i gefnogi sefydlogrwydd teuluoedd a lleoliadau, a sicrhau pob cefnogaeth posibl i gadw teuluoedd gyda'i gilydd yn ystod y cyfnod heriol hwn. Rydym wedi arwain ar sicrhau cyflenwad bwyd i deuluoedd bregus ac i bobl ifanc sy'n gadael gofal; rydym wedi sicrhau fod nwyddau babi yn cyrraedd teuluoedd Dechrau'n Deg; a chefnogi cynlluniau i greu a darparu Pecynnau Gweithgareddau Celf, Garddio a Sachau Chwarae i gartrefi drwy'r sir. Mae pobl ifanc y sir wedi elwa o fforymau sgwrsio a chymorth ar lein, gweithgareddau cymdeithasol fel creu miwsig, cwis, ffitrwydd a choginio ar-lein i gyd yn ymgais i adeiladu gwydnwch a hyrwyddo llesiant mewn cyfnod anodd.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- **Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.**
- **Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.**
- **Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.**

Adran Economi a Chymuned

Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor.

Datblygu Economi Gwynedd

Mae Covid-19 wedi creu argyfwng economaidd yn 2020. Cyn hyn, roedd economi Gwynedd wedi bod yn perfformio yn gymharol dda ar lefel Cymru ond ddim o'i gymharu â rhanbarthau eraill o Brydain ac Ewrop. Mae lefelau cyflog yng Ngwynedd wedi bod yn llawer is na rhannau eraill o Gymru a gwerth cynhyrchiant busnesau yn isel o'i gymharu ag ardaloedd eraill. Fe wnaeth Cyngor Gwynedd gymryd camau rhagweithiol yn 2019/20 i geisio creu'r amodau fyddai'n ymateb a galluogi busnesau i dyfu a sbarduno twf a hynny mewn cyfnod o ansicrwydd economaidd wrth i Brydain baratoi i adael yr Undeb Ewropeaidd.

Rydym wedi bod yn gweithio i dargedu'r sectorau hynny sy'n talu'n dda trwy greu'r amodau sy'n cefnogi busnesau newydd a thyfu busnesau presennol. Yn ystod 2019/20 fe grëwyd 10 o swyddi gwerth uchel (cyflog £26,5000 neu fwy), ond fe welwyd gostyngiad yn y nifer o gynlluniau gan fusnesau yn cael eu gwireddu o ganlyniad i'r ansicrwydd yn deillio o benderfyniad Prydain i adael yr Undeb Ewropeaidd.

Swyddi gwerth uchel wedi eu creu

2017/18	20
2018/19	57
2019/20	10

Rydym wedi gweithio gyda phartneriaid drwy arwain ar brosiect STEM Gogledd (Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg, Mathemateg) gan sicrhau £1.9m i gyd-gordio darpariaeth all-gwricwlaidd STEM i ddisgyblion er mwyn sicrhau gweithlu lleol i fanteisio ar ddatblygiadau fydd yn arwain at swyddi gwerth uchel.

Mae lefelau incwm rhent wedi cynyddu wrth weld gofod diwydiannol / menter y Cyngor 96% yn llawn. Mae'r galw am unedau gwag yn parhau ar draws y sir, ac mae diffyg gofod ar gyfer busnesau sydd eisiau ehangu neu symud i'r ardal.

Yn ystod 2019/20 derbyniodd 250 o fusnesau gymorth, o'i gymharu â 213 yn 2018/19 a 394 yn 2017/18.

Fel rhan o'r gwaith i adfywio canol tref Caernarfon er mwyn gwella ansawdd a phrofiad ymwelwyr i'r ardal a gwella gwedd a golwg y dref, cwblhawyd dau gynllun adfywio strategol sef adeilad Rheilffordd Eryri a Chynllun Galeriz.

Mae'r diwydiant twristiaeth yn gyflogwr allweddol yng Ngwynedd. Gyda gwerth economaidd o dros £1biliwn, mae dros 15,000 o bobl yn gweithio yn y maes. Dyma un o'r sectorau sydd wedi derbyn yr ergyd fwyaf yn sgil Covid-19 oherwydd y cyfyngiadau ar fusnesau i adfer yn ddiogel. Yn ystod 2019/20 ymwelodd dros 944,000 â gwefan Eryri Mynyddoedd a Môr – ffigwr sydd ychydig yn is na'r flwyddyn flaenorol – yn rhannol oherwydd Covid-19.

Llwyddwyd i ddenu nawdd gan Croeso Cymru i ariannu gweithgareddau i hyrwyddo Ffordd yr Arfordir y tu allan i'r prif dymor ymwelwyr ar y cyd efo Ceredigion a Phenfro

yn ogystal â Ffordd y Gogledd gyda phartneriaid o'r 6 Awdurdod Lleol yn y gogledd – y ddau brosiect dan arweiniad Gwasanaeth Twristiaeth, Marchnata a Digwyddiadau'r Cyngor. Yn ystod y cyfnod fe gwblhawyd arolwg o stoc gwelyau yn y sir er mwyn cyfrifo maint y gwelyau sydd ar gael i ymwelwyr a natur y gwelyau hynny.

Mae'r Adran yn rheoli 301km o arfordir Gwynedd gan ganolbwyntio ar 8 o draethau Baner Las, 4 harbwr a 2 hafan. Mae sylw wedi ei roi yn ystod y flwyddyn i adolygu trefniadau rheoli'r hafan a harbwr i'r dyfodol a rhaglennu gwaith carthu manwl yn Harbwr Pwllheli.

Cefnogi Cymunedau Cryf ac Iach

Mae'r Gwasanaeth Cefnogi Cymunedau yn parhau i gynnig cefnogaeth i grwpiau gwirfoddol a mentrau lleol er mwyn ymateb i gyfleoedd ac anghenion lleol. Cefnogwyd 57 o brosiectau cymunedol gyda 26 ohonynt yn datblygu gwasanaeth newydd neu ddiogelu mynediad at wasanaeth yn 2019/20. Cafodd dros £290,000 o gyllid cyfatebol ei fuddsoddi mewn prosiectau Cist Gwynedd.

Mae'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd wedi parhau i sicrhau mynediad trigolion Gwynedd at gefnogaeth, adnoddau a gwybodaeth, gyda dros 340,000 o bobl yn ymweld â Llyfrgelloedd Gwynedd yn ystod y flwyddyn, a 99% o'r defnyddwyr yn adrodd eu bod yn fodlon gyda'r gwasanaeth a dderbynnir. Ymatebwyd i dros 13,000 o ymholiadau yn 2019/20 – 68% yn ymholiadau Technoleg Gwybodaeth a sesiynau hyfforddiant digidol. Darparwyd cymorth ar dros 5,000 o achlysuron gydag adnewyddu cerdyn teithio ar fws yn ystod 2019-20 yn sgil newidiadau i'r drefn gofrestru yng Nghymru. Bu i 1,786 o blant Gwynedd gymryd rhan yn y Sialens Ddarllen Haf yn 2019 a benthycwyd dros

418,000 o eitemau yn ystod y flwyddyn.

Niferoedd yn ymweld â llyfrgelloedd Gwynedd

Mae'r Cyngor yn parhau i gynnal orielau, amgueddfeydd ac archifau yng Ngwynedd, gyda dros 55,000 o ymwelwyr i'r orielau ac amgueddfeydd yn ystod 2019/20. Mynychodd dros 26,000 o bobl sesiynau Celfyddydau Cymunedol Gwynedd. Defnyddiwyd y Gwasanaeth Archifau gan dros 24,000 o bobl yn ystod y flwyddyn – gan gynnwys ymholiadau â'r catalog arlein, ac roedd 92% yn fodlon gyda'r gwasanaeth. Derbyniodd 2,763 o blant Gwynedd sesiynau addysg ac roedd 100% o athrawon yn teimlo bod y sesiynau wedi gwella dealltwriaeth plant o'u hanes a'u treftadaeth.

Mae'r Adran yn gyfrifol am rwydwaith o 12 o Ganolfannau Byw'n Iach ar draws Gwynedd, ond ers 1af o Ebrill 2019 trosglwyddwyd rheolaeth o'r canolfannau i Gwmni Byw'n Iach Cyf trwy gytundeb. Roedd 90% o gwsmeriaid yn fodlon gyda'r gwasanaeth yn ystod 2019/20.

Mae'r Adran yn trefnu a chynnal amrywiaeth o weithgareddau chwaraeon o fewn ysgolion, y gymuned ac yn yr awyr agored gan gynnwys sesiynau Teulu Actif, Triathalon, Sboncen a Badminton. Mae cynllun Arweinwyr y Dyfodol wedi profi'n lwyddiant yn ystod 2019/20, gyda nifer yn ennill gwobrau gwirfoddoli yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Tîm Cyfeirio i Ymarfer yn cefnogi trigolion Gwynedd i wella cyflwr eu hiechyd, gyda 65% yn adrodd fod ansawdd eu bywyd wedi gwella yn dilyn y gefnogaeth, ac 80% wedi gweld cynnydd yn lefel eu ffitrwydd.

Blaenoriaethau Lleol – Cynllun y Cyngor

Un o'r blaenoriaethau lleol a nodwyd yng Nghynllun y Cyngor ydi'r dyhead i ddenu mwy o swyddi tymor hir sy'n talu cyflog da i ardaloedd Porthmadog, Ffestiniog a Phenllyn, ac mae'r prosiect Creu Swyddi Gwerth Uchel yn datblygu cyfleoedd newydd yn Nhrawsfynydd a Llanbedr fydd yn dod ag elw i'r cymunedau hyn.

Mae gwella cysylltedd gwael ffonau symudol a band eang yn ardal Dolgellau yn un arall o'n blaenoriaethau lleol, ac rydym yn ceisio sicrhau blaenoriaeth i'r sir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau yn y maes drwy ddilyn egwyddorion Gwynedd Ddigidol.

Lansiwyd pecynnau cymorth ariannol newydd yn ystod y flwyddyn ar gyfer busnesau lleol, sef Cronfa Benthyciadau Di-log Penygroes a Bethesda, a'r Gronfa Adnewyddu a Buddsoddiad Eiddo Canol Dinas Bangor sydd yn ymateb i'r blaenoriaethau lleol i adfywio ardaloedd Dyffryn Ogwen, Dyffryn Nantlle a Bangor. Yn ystod y flwyddyn, mae 4 eiddo gwag wedi dod nol i ddefnydd yn dilyn derbyn cymorth.

Yn sgil pryderon ynglŷn â dyfodol y Ganolfan Gymunedol yn Ffestiniog mae'r tîm adfywio wedi cynnal arolwg diweddar ar adeiladau cyhoeddus ar hyd a lled Gwynedd. Dangosodd yr arolwg fod defnydd aneffeithiol yn cael ei wneud o nifer o adeiladau cyhoeddus ym Mlaenau Ffestiniog gan gynnwys y Ganolfan Gymunedol, sy'n adnabod cyfle i rannu adnoddau yn well i'r dyfodol.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir

Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Glanhau Strydoedd

Mae cynnal amgylchedd lleol o safon uchel ac edrychiad ein strydoedd a mannau cyhoeddus yn bwysig i drigolion Gwynedd, ac o ran yr amgylchedd lleol mae'n hynod bwysig bod ein strydoedd yn lân a diogel. Mae perfformiad y Mesur o Lendid ac Edrychiad Strydoedd yn 2019/20 yn 73% gan ddangos peth lleihad ar berfformiad diwedd blwyddyn 2018/19 (74.1%). Er hynny, mae'r perfformiad yn parhau ar lefel uwch na chyfartaledd Cymru sydd yn 70.1%. Bydd yr Adran yn ail edrych ar y parthau glanhau yn ystod 2020/2021 gan gyflwyno cylchdeithiau newydd fydd yn cynnwys pwyslais ar ymgyrchoedd a chydweithio gyda chymunedau. Byddwn hefyd yn edrych ar ymestyn biniau ailgylchu ar y stryd.

Mae Cadwch Gymru'n Daclus yn cynnal arolwg i sefydlu faint o 'ddiffygion' fel sbwriel, chwyn, baw cŵn, gwm cnoi a stympiau sigarêts sydd ar unrhyw stryd. Yn ôl yr arolwg annibynnol, mae safon glendid ac

edrychiad strydoedd Gwynedd yn parhau i fod yn dda ac mae'n debyg bod newid ymddygiad er gwell yn ddiweddar i atal llanast.

Ffyrdd

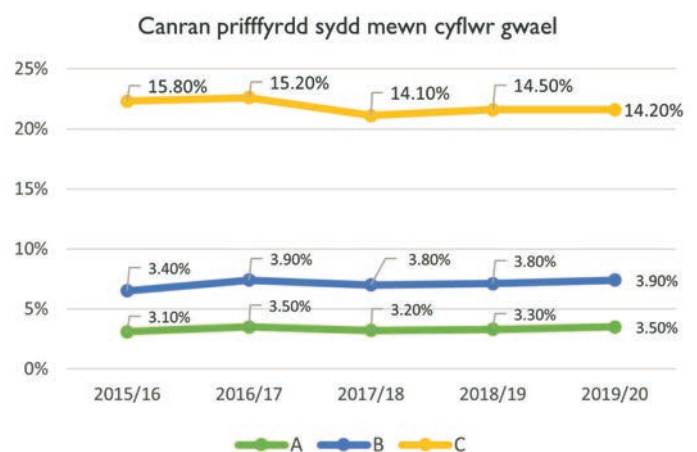
Mae'n bwysig bod busnesau a thrigolion Gwynedd yn medru symud yn rhwydd a diogel o fewn y sir ac er mwyn sicrhau hyn mae'r Cyngor yn cynnal 2,697 cilomedr o ffyrdd sirol ynghyd â 199 cilomedr o Gefnffyrdd (sef priffyrdd o bwysigrwydd cenedlaethol, ar ran Llywodraeth Cymru). Ar hyn o bryd mae ein priffyrdd yng Ngwynedd,

sef ffyrdd Dosbarth A a B, mewn cyflwr da gyda llai na 4% ohonynt yn ddiffygiol ac angen sylw. Gyda lleihad yn yr arian sydd ar gael i Lywodraeth Leol, mae ein gallu i gynnal y ffyrdd Dosbarth C a Di-ddosbarth i'r un safon yn anoddach.

Oherwydd y pwysau ariannol ar y Cyngor mae'n anorfod y bydd pwysau pellach ar y gyllideb cynnal ffyrdd, a bydd hi'n her i atal dirywiad yn safon ein ffyrdd, yn enwedig ffyrdd o lai o flaenoriaeth sef Dosbarth C a Di-ddosbarth.

Tra bod y cyflwr yn sefydlog gyda 14.2% yn ddiffygiol ac angen sylw, mae cryn bwysau ar ein cyllidebau er cadw at y cyflwr sefydlog.

Mae grant cynnal ffyrdd yn ei le ar hyn o bryd ac yn siŵr o fod o gymorth yn cadw'r lefelau cyfredol. Fodd bynnag, gydag effeithiau newid hinsawdd mae cyflwr ein ffyrdd Di-ddosbarth yn dirywio yn gyflym.

Gwastraff

Mae'n hanfodol ymdrin â gwastraff mewn modd cywir os am amddiffyn ein hamgylchedd ac osgoi creu problemau i genedlaethau'r dyfodol. Erbyn diwedd 2019/20 roedd 64.74% o wastraff cartrefi Gwynedd yn cael

ei ailgylchu, ailddefnyddio neu ei gompostio, sy'n gynydd o 1.44% ers 2018/19. Gan bod y flwyddyn yma yn flwyddyn targed statudol, mae'r adran yn falch o adrodd y bu i ni gyrraedd a phasio y targed statudol o 64%.

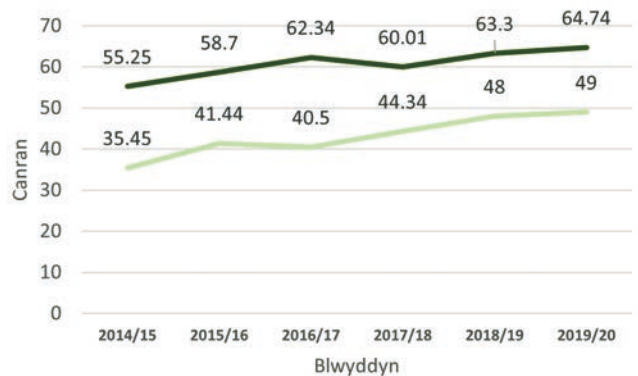
Drwy ymroddiad trigolion a busnesau'r sir i leihau ein gorddibyniaeth ar waredu gwastraff i'w dirlenwi, mae'r newid hwn wedi bod yn allweddol i wella ein perfformiad.

Mae busnesau'r sir hefyd wedi cyfrannu at welliant ac erbyn diwedd 2019/20 roedd 49% o wastraff masnachol yn cael ei gompostio neu ailgylchu.

Mae hefyd yn bwysig i bobl Gwynedd bod eu gwastraff yn cael ei gasglu pan rydym yn dweud yr ydym am ei gasglu. Yn ystod 2019/20, gwnaethom gyfanswm o 4,556,708 o gasgliadau gwastraff, gyda 11,344 o gwynion wedi eu derbyn nad oeddem wedi casglu (neu 0.24%). Roedd rhai o'r methiannau yma oherwydd y tywydd garw ac eraill oherwydd diffygion ar ein rhan ni. Er mwyn gwella'r gwasanaeth rydym wedi bod yn adolygu ein harferion gwaith er mwyn gwella'r gwasanaeth sy'n cael ei roi i bobl Gwynedd. Mae'r trefniadau sydd wedi eu gweithredu arnynt yn cadarnhau peth gwelliant o gymharu â ffigyrau 2018/19.

Mae canran y gwastraff trefol a anfonir i dirlenwi yn is ar gyfer 2019/20, sef 16.2% o'i gymharu â 43.33% ar gyfer blwyddyn 2014/15. Gellir priodoli'r gwelliant hwn i'r ailgylchu a'r

ffaith fod mwy o wastraff gweddilliol wedi ei drin drwy drefn llosgi ac o ganlyniad ddim wedi'i anfon i dirlenwi.

— Canran y gwastraff trefol a gesglir gan yr Awdurdod Lleol ac a gaiff ei baratoi ar gyfer ei ailddefnyddio, ailgylchu neu ei gompostio
— Canran lefelau ailgylchu / compostio masnachol

Goleuadau Stryd

Rydym yn parhau i drwsio goleuadau stryd yn brydlon, ac ar gyfartaledd mae'n cymryd dau ddiwrnod a hanner i'w trwsio – ffigwr sydd wedi bod yn eithaf cyson dros y 5 mlynedd diwethaf.

Fel rhan o raglen "buddsoddi i arbed" y Cyngor mae gennym raglen sylweddol i newid goleuadau stryd i dechnoleg LED sydd wedi bod yn weithredol dros y blynyddoedd diwethaf. Yn ystod 2019/20 newidiwyd 1,730 o unedau golau stryd ac arwyddion i LED ac ers 2015/16, rydym wedi newid

dros 12,000 o oleuadau ac arwyddion stryd i dechnoleg LED. Yn sgil y newidiadau yma rhagwelir y byddwn yn arbed £260,000 y flwyddyn yn ogystal â gostyngiad mewn allyriadau carbon (414 Co2). Mae'r gwaith o newid y goleuadau i LED wedi parhau yn ystod y flwyddyn gan arbed amcan o

£185,000 yn ogystal â gostyngiad mewn allyriadau carbon (572 Co2).

Toiledau Cyhoeddus

Mae cyfanswm o 62 o doiledau cyhoeddus yn y sir, ynghyd â 35 o doiledau cymunedol sydd ar gael mewn lleoliadau fel caffis, tafarndai ayb ynghyd ag 17 o doiledau cyhoeddus sy'n eiddo i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Fel siroedd ledled Cymru, mae Gwynedd wedi wynebu cyfnod o dorri sylweddol ar gyllidebau sydd wedi golygu'r angen i adnabod arbedion mewn gwariant ar doiledau cyhoeddus dros y blynyddoedd diwethaf. Ond drwy gydweithio gyda chynghorau cymuned a thref a grwpiau cymunedol, rydym wedi gallu cynnal nifer uchel o doiledau at ddefnydd y cyhoedd yma yng Ngwynedd. Fis Mai 2019 fe wnaethom fel Cyngor fabwysiadu Strategaeth Toiledau Cyhoeddus, ac mae hi'n ofyn statudol ar bob awdurdod i wneud hynny.

Blaenoriaethau Lleol

Mewn ymateb i gwynion am flerwch a sbwriel yn cael ei ollwng neu ei golli o gerbydau casglu sbwriel ac ailgylchu oherwydd gwaith ein gweithlu, mae nifer o gamau wedi eu rhoi yn eu lle dros y flwyddyn ddiwethaf er mwyn gwella'r sefyllfa yma. Mae hyn yn cynnwys defnyddio cerbydau 'Romaquip' yn lle cerbydau 'Kerbside', sy'n golygu nad oes tipio uwchben uchder y cerbydau ac felly'n fwy diogel i'r gweithlu. Mae defnydd o'r cerbydau newydd hefyd yn golygu lleihad yn y nifer o ddeunyddiau sy'n cael eu gollwng o'r cerbydau ac o ganlyniad nad oes deunyddiau yn cael eu cadw yn rhydd wrth symud o eiddo i eiddo sy'n arwain at well trefn wrth wasanaethu'r cartgylchu. Yn ystod 2020/21 byddwn yn parhau i ymateb i bryderon ein trigolion ac yn sicrhau gwelliant yn y sefyllfa drwy ganolbwyntio ar y cerbydau llai.

Parhau mae'r gwaith o newid trefniadau'r

cylchdeithiau. Yr ydym eisoes wedi cwblhau'r drefn yn ardal Arfon a Dwyfor gan weld gwellhad yn y trefniadau casglu. Oherwydd cyfyngiadau Covid-19 nid oedd yn bosibl cwblhau'r gwaith yn ardal Meirionnydd. Bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau erbyn mis Chwefror 2021.

Yn ystod 2019/20, rydym wedi parhau i gydweithio ar brosiect Delwedd Bangor sydd yn bartneriaeth sydd wedi ei sefydlu gyda chynrychiolaeth o'r Cyngor Dinas, BID Bangor, Prifysgol Bangor a sawl mudiad arall, ac mae'r gwaith yma yn symud yn ei flaen yn dda. Prif ffocws y grŵp yw gwella delwedd y ddinas. Byddwn yn dysgu o'r gwaith yma ym Mangor ac yna byddwn yn cyflwyno'r gwersi i ardaloedd eraill. Rydym hefyd yn cydweithio â grŵp yn Nyffryn Nantlle er mwyn gwella edrychiad yr ardal. Byddwn yn dysgu o'n profiadau o weithio gyda'r prosiect ym Mangor wrth fwrw ymlaen gyda'r gwaith yma.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir

Adran Tai ac Eiddo

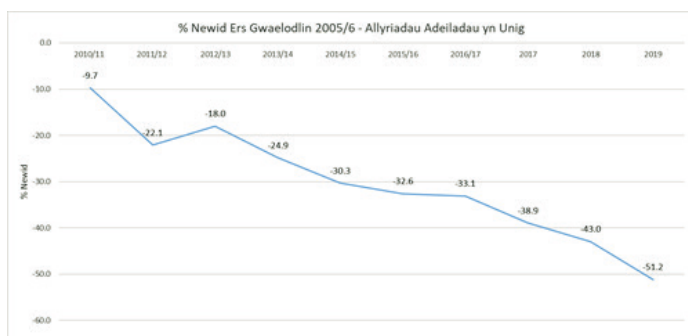
Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor.

Sefydlwyd yr adran newydd hon ym mis Medi 2019 ac mae'r gwaith o uno'r Gwasanaeth Eiddo a'r Gwasanaeth Tai wedi mynd rhagddo'n llyfn. Mae strwythur newydd wedi ei gyflwyno yn y Gwasanaeth Tai er mwyn ein galluogi i roi sylw teitwng i'r heriau cynyddol yn y maes tai fforddiadwy i bobl Gwynedd.

Eiddo

Er mwyn ymateb i'r heriau sy'n codi o newid yn yr hinsawdd, a sicrhau fod cymunedau Gwynedd yn cael eu paratoi ar gyfer y dyfodol bu i'r Cyngor fabwysiadu **cynllun rheoli carbon** fis Mai 2010. Mae'r cynllun wedi bod yn fuddsoddiad sylweddol er mwyn gostwng allyriadau carbon gweithgareddau'r Cyngor, yn ogystal â chyfrannu tua'r amcan ehangach o Wynedd garbon isel.

Mae natur cynlluniau o'r fath yn annatod yn cael eu mesur dros gyfnod hir, gyda gwahaniaethau bychan rhwng cyfnodau monitro yn cael effaith gronnu dros dymor ehangach. Ers sefydlu'r waelodlin yn 2005/06, erbyn diwedd 2019 mae allyriadau carbon y Cyngor wedi gostwng 51.2%, gyda gostyngiad o 8.2% pellach yn 2019/20. Mae hyn oll wedi arwain at arbedion ariannol blynyddol o dros £1.2m i'r Cyngor.

Mae'r **Tim Ynni** hefyd yn gyfrifol am brynu trydan a nwy ar ran holl wasanaethau'r Cyngor a thrwy weithredu egwyddorion Ffordd Gwynedd a mentro gyda dulliau caffael newydd dros y flwyddyn ddiwethaf bu modd iddynt sicrhau gostyngiad o dros £230,000 y flwyddyn yn ein biliau nwy.

Mae'r cyfrifoldeb o sicrhau fod ein holl ysgolion, cartrefi gofal, canolfannau hamdden ayb yn ddiogel i'w defnyddio gan drigolion y sir yn gorwedd gyda'r **Gwasanaeth Eiddo**. Gwelwyd welliant pellach yn ystod 2019/20 yn y trefniadau monitro risgiau tân ac asbestos a chyflwynwyd trefniadau newydd i reoli risgiau radon a chlefyd y lleng filwyr. Roedd hyn yn cynnwys mewnloli gwaith oedd yn arfer cael ei gyflawni gan ymgynghorwyr allanol sydd wedi arwain at well rheolaeth, a chyflawni'r gwaith oddeutu £30,000 y flwyddyn yn rhatach.

Yn yr un modd, mae parhau i ehangu'r gweithlu cynnal a chadw mewnloli wedi arwain at allu cyflawni gwaith yn gynt, gan leihau cyfartaledd nifer dyddiau a gymer i gwblhau gwaith o 7.5 diwrnod yn 2018/19 i 6.9 diwrnod yn 2019/20. Mae hefyd, wrth gwrs, wedi arwain at fodlonrwydd cwsmer uwch.

Mae bodlonrwydd cwsmer y **Tim Difa Pla** wedi bod yn uchel iawn drwy'r gydol 2019/20 hefyd gyda chanmoliaeth mawr am waith prydol ac effeithiol. Ar gyfartaledd cafwyd sgôr o 9.7 allan o 10 gan y cwsmeriaid dros y flwyddyn.

Tai

Y brif her yn wynebu'r Gwasanaeth Tai yw ceisio cyfrannu tuag at gynyddu'r cyflenwad tai i bobl leol a'r opsiynau cartrefu sydd ar gael i bobl Gwynedd. Mae'r effaith ar ddigartrefedd o ganlyniad i Covid-19 hefyd yn bryder

cynyddol a fydd yn siŵr o waethygu yn ystod 2020/21.

Mae'r tîm **Grantiau a Phrosiectau Tai** wedi gweld llwyddiant ysgubol i'w cynllun 'Grantiau i brynwyr tro cyntaf' a 'Grantiau Tai Gwag' eto eleni. Yn ystod 2019/20, derbyniodd y tîm 114 o geisiadau am y grant hwn, ac eisoes wedi cymeradwyo gwerth £1.9m o grant ar 114 o'r ceisiadau hyn. Bydd yn gymorth i gartrefu bron i 308 o unigolion a theuluoedd.

Mae'r Gwasanaeth Tai wedi bod yn gweithredu er mwyn atal **digartrefedd** ond hefyd yn darparu cefnogaeth i deuluoedd neu unigolion sy'n canfod eu hunain yn ddigartref. Rydym wedi gweld cynnydd o 35% yn y nifer sydd yn cyflwyno yn ddigartref neu dan fygythiad o ddigartrefedd dros y 5 mlynedd diwethaf. Mae'r galw yn parhau yn uwch nag erioed gyda 745 o unigolion wedi derbyn gwasanaeth yn 2019/20. Mae hyn wedi rhoi pwysau aruthrol ar ein hopsiynau cartrefu dros dro ac ar hyn o bryd nid ydym yn gallu ymdopi gyda'r galw o gryn dipyn. Canlyniad hyn yw gorfod gor-ddefnyddio llety gwely a brecwast sydd yn anorfod yn creu gorwariant. Yn ystod 2020/21 byddwn yn ceisio cynyddu'r opsiynau llety dros dro ac yn sicrhau fod cefnogaeth briodol ar gael i'r unigolion bregus hyn hefyd.

Gydag arian grant gan Lywodraeth Cymru, mae'r Gwasanaeth Digartrefedd wedi cyllido prosiect i gyd-gordio gwasanaeth ar gyfer pobl yn gadael carchar. Mae un swyddog yn y tîm yn cymryd cyfrifoldeb am bobl sydd yn dod yn ôl i Wynedd i fyw ar ôl cyfnod yn y carchar a cheisio adnabod a threfnu llety ar eu cyfer i osgoi digartrefedd. Mae'r prosiect wedi datblygu perthynas dda gyda'r carchardai, y Gwasanaeth Prawf a nifer o asiantaethau eraill sydd yn gweithio efo'r unigolion.

Mewn ymateb i'r diffyg eiddo un llofft yn y sir, mae'r Gwasanaeth yn gweithio ar y cyd gyda'r asiantaeth trydydd sector, Cais, i adnabod

eiddo ar gyfer pobl senl fregus yn ardal Bangor. Mae cynllun yn cael ei ddatblygu sydd yn darparu llety a chefnogaeth ddwys, gyda phwyslais ar ddatblygu sgiliau unigolion i'w galluogi i fyw yn annibynnol.

Datblygiad arall o fewn y maes digartrefedd yw'r prosiect 'cefnogaeth ddwys i bobl sydd yn cysgu allan'. Mae'r Gwasanaeth yn cydweithio gyda Tai Gogledd Cymru, a thrwy help grant Llywodraeth Cymru mae swyddog cefnogaeth wedi cael ei benodi i geisio annog pobl i gydweithio, helpu i ddatrys eu problemau a'u cefnogi i symud ymlaen i lety sefydlog. Wrth i'r cyfyngiadau Covid gael eu rhoi mewn grym ar draws y wlad ar ddiwedd mis Mawrth 2020, bu modd i ni ymateb i gais y Llywodraeth i geisio cartrefu pawb oedd yn cysgu ar y strydoedd ar fyrder. Rydym wedi gallu cartrefu 29 o unigolion, ond yr her fawr sy'n ein wynebu nawr yw ceisio darparu cartrefi parhaol iddynt gyda'r gefnogaeth angenrheidiol. Mae diffyg mawr yn parhau yn y stoc dai sydd ar gael ar gyfer unigolion bregus sydd ag anghenion cymhleth fel yr unigolion hyn.

I'r perwyl hwn, mae'r Gwasanaeth wedi cychwyn ar ein datblygiad tai cyntaf wrth ddatblygu unedau hyblyg 'pods'. Bydd yr unedau yma yn cynnig cartref gyda chefnogaeth i'r bobl fwyaf bregus yn ein cymunedau sydd yn anodd eu lleoli, a'r bwriad fydd datblygu 4 'pod' ar gyfer 4 unigolyn. Mae'r gwaith wedi cychwyn ar safle a bydd wedi ei gwblhau yn ystod 2020/21. Mae mwy o gynlluniau yn yr arfaeth yn dilyn llwyddaint ceisiadau am arian grant gan y Llywodraeth a byddwn yn gallu darparu llety â chefnogaeth o'r newydd ym Mangor, Caernarfon a Dolgellau dros y 18 mis nesa.

Mae'r **Rhaglen Cefnogi Pobl** yn rhoi cymorth i bobl sy'n agored i niwed er mwyn rheoli neu gynnal eu tenantiaeth a byw'n annibynnol. Yn ystod 2019/20 mae'r rhaglen yng Ngwynedd wedi cefnogi 1,956 o bobl i gael mynediad a

chynnal tenantiaethau parhaol neu dros dro ac atal digartrefedd. Oherwydd newid deddfwriaeth ac amodau'r grant cefnogi pobl, ceir mwy o bwyslais nawr ar dargedu atal digartrefedd drwy ymyriadau cynharach a chreadigol. Dros y ddwy flynedd nesaf – hyd at ddiwedd 2021/22 - byddwn yn adolygu'r hyn sy'n cael ei gyflawni gan y grant hwn er mwyn sicrhau ei fod yn rhoi'r budd gorau posib i bobl Gwynedd, yn enwedig gan fod y Llywodraeth wedi bod yn ystyried cwtogi'r arian fydd ar gael yn y dyfodol.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

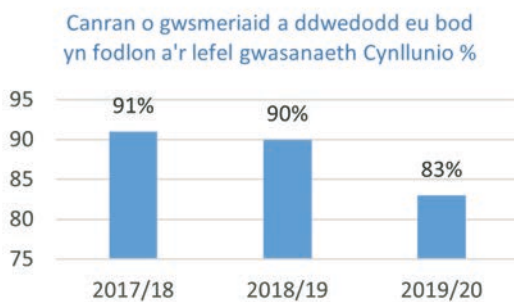
- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosib.
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir

Adran Amgylchedd

Prif feysydd Cyfrifoldeb yr Adran Amgylchedd yw Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd, Trafnidiaeth a Chefn Gwlad a'r Gwasanaeth Eiddo Corfforaethol.

Cynllunio

Mae'r Gwasanaeth Cynllunio yn hwyluso a rheoli datblygiadau cynaliadwy er budd cymunedau, yr economi a'r amgylchedd o fewn ardal awdurdod cynllunio Gwynedd (nad yw'n cynnwys ardal y Parc Cenedlaethol), gyda **83%** o gwsmeriaid y gwasanaeth yn datgan eu bod yn fodlon gyda'r gwasanaeth.

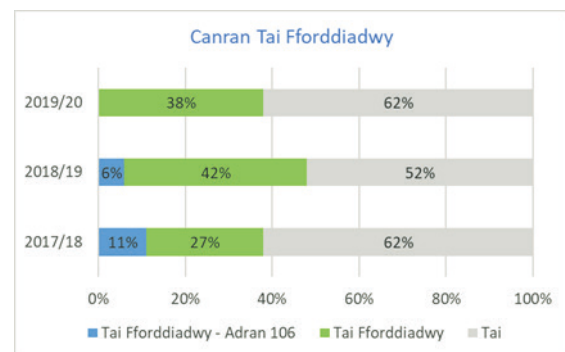
O'r rhai sy'n anfodlon mae'r sylwadau a dderbyniwyd yn nodi anfodlonrwydd gyda'r trefniadau cysylltu gyda'r gwasanaeth, gydag anhawster cyfathrebu yn cael ei nodi yn y sylwadau a dderbyniwyd gan gwsmeriaid hapus yn ogystal â'r rhai anhapus. Bydd y gwasanaeth yn gweithio i wella'r sefyllfa drwy edrych ar a gweithredu ar y rhesymau pam fod cwsmeriaid yn anfodlon yn 2020/21.

Ar gyfartaledd yn 2019/20 roedd ceisiadau cynllunio yn cymryd 62 diwrnod i'w penderfynu o'i gymharu â 57 diwrnod yn 2018/19, gyda cheisiadau oedd yn derbyn penderfyniad Pwyllgor yn cymryd 183 diwrnod ar gyfartaledd (cais hen yn Awst 2019 wedi effeithio ar hyn).

Mae'r perfformiad yn adlewyrchu'r ffaith fod y ceisiadau sydd yn mynd gerbron Pwyllgor

yn tueddu i fod yn geisiadau cymhleth neu gynhennus, ac nid yw'n anarferol i benderfyniadau gael eu gohirio er mwyn rhoi cyfle i dderbyn mwy o wybodaeth neu gynnal trafodaethau.

Mae tai fforddiadwy yn fater sydd yn flaenoriaeth i'r Cyngor, gyda 38% (118 o unedau allan o 311) o'r tai a ganiatawyd trwy'r drefn gynllunio yn 2019/20 yn dai fforddiadwy, naill ai trwy gytundeb 106 neu oherwydd eu bod yn dai a adeiladwyd gan landlord cymdeithasol cofrestredig. Mae'r ffigwr yma'n parhau i fod yn uwch na'r targed sydd wedi ei osod yn y Cynllun Datblygu lleol ar y Cyd. Golyga hyn fod y Gwasanaeth Cynllunio yn cyfrannu yn uniongyrchol tuag at y ddarpariaeth tai fforddiadwy yng Ngwynedd mewn ffordd arwyddocaol. Mae gwybodaeth bellach am ddarpariaeth cartrefi yng Ngwynedd i'w gweld ym mhennod yr Adran Tai ac Eiddo.

Mae'r Gwasanaeth Cynllunio hefyd yn ymdrin â gorfodaeth cynllunio, gan gymryd camau gorfodaeth ar ddatblygiadau sydd heb gael caniatâd cynllunio. Bu i 302 o achosion gorfodaeth gael eu cyflwyno yn 2019/20. Archwiliwyd 179 o'r achosion yma sef 59% ac ar gyfartaledd maent yn cymryd 65 diwrnod i'w harchwilio. Yn ystod y flwyddyn cofnodwyd 71 achos oedd angen camau cywiro, gyda 20% wedi cwblhau camau cywiro a'r 80% arall ar y gweill. Dylid nodi fod y broses o gymryd

camau gorfodaeth yn hir oherwydd natur gofynion ymchwilio, gofynion statudol a phrosesau cyfreithiol, ond bod datrysiad boddhaol i'r achos yn aml yn bwysicach i'r cwsmer na'r amser a gymerwyd i gyflawni hynny.

Gwarchod y Cyhoedd

Mae 99.23% o sefydliadau bwyd Gwynedd yn cydymffurfio'n fras gyda safonau hylendid bwyd, sef 2,070 allan o 2,086 sefydliad.

Yn y blynyddoedd diwethaf mae'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd wedi ei chael hi'n anodd iawn dygymod gyda'r nifer o archwiliadau sy'n ofynnol, a bu'n rhaid darganfod adnoddau ychwanegol i glirio'r ôl-groniad archwiliadau sydd wedi datblygu. Ar gyfer 2019/20 mae yna ôl-groniad o 35 archwiliad hylendid bwyd, ynghyd ag ôl-groniad o 130 archwiliad Safonau Bwyd. Yn y sefydliadau bwyd categorïau risg is y mae'r ôl-groniad yma, ond yng Ngorffennaf 2018 penderfynodd y Cabinet i ddyrannu mwy o adnoddau i'r gwasanaeth er mwyn iddynt benodi dau swyddog ychwanegol i fedru ymdopi â'r gwaith. Fodd bynnag, mae'n cymryd amser i ddod yn gymwys yn llawn i gynnal archwiliadau hylendid bwyd, ac felly ni fyddwn yn gweld effaith lawn yr adnoddau ychwanegol am beth amser.

Fel arall fe welir perfformiad calonogol ym maes Gwarchod y Cyhoedd gyda'r holl archwiliadau llygredd awyr a sefydliadau bwyd anifeiliaid yn cael eu harchwilio yn unol â'r rhaglen. Llwyddwyd i ddatrys 459 o droseddau drwy ymyrraeth gan Wasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yn ystod y flwyddyn gyda 70 arall yn aros i'w datrys.

O ran y rhaglen archwilio safleoedd risg uchel iechyd anifeiliaid nid oedd posib cwblhau'r

archwiliadau rhaglunedig oherwydd salwch swyddogion a chyfyngiadau pandemig Covid-19.

Traffig a Gwaith Stryd

Yr hyn sy'n bwysig i'r sawl sy'n gofyn am orchmynion traffig yw gweld y gorchymyn yn dod i rym, ac mae'r arfer yr oedd gennym o hysbysebu nifer o geisiadau mewn un pecyn wedi dod i ben gan y byddai'n aml yn bosib i un gorchymyn cynhennus ddal nifer o orchmynion eraill yn ôl. Mae'r newid yma mewn canfyddiad o'r broses wedi arwain at gwtogi'r amser cyfartalog a gymerir i osod Gorchymyn Traffig yn ei le o 519 diwrnod i 297.

Cludiant Cyhoeddus

Mae'r sector trafndiaeth gyhoeddus yng Ngwynedd wedi wynebu cyfnod cythryblus dros y blynyddoedd diwethaf, gyda'r gwasanaeth wedi gorfod ymateb yn gyflym i newidiadau mawr o ran y darparwyr oedd ar gael yn y maes. Erbyn hyn mae'r Gwasanaeth Trafndiaeth a Chefn Gwlad wedi dechrau ar y gwaith o gynnal arolwg cynhwysfawr o'r rhwydwaith cludiant cyhoeddus. Bydd y Gwasanaeth yn cydweithio gyda Phrifysgol Bangor er mwyn cynllunio rhwydwaith fydd wedi ei seilio ar werth cymdeithasol, yn hytrach na chost a nifer teithwyr. Bydd hefyd yn ystyried dulliau arloesol o gynnig rhwydwaith cludiant cyhoeddus. Disgwylir i'r adolygiad ddod yn weithredol yn Hydref 2020.

Yn y cyfamser mae'r gwasanaeth yn parhau i ymdrin â chwynion a dderbynnir gan y cyhoedd, a chydweithio gyda'r diwydiant i gynnal gwasanaethau sydd yn ateb anghenion pobl Gwynedd. Mae'r Gwasanaeth yn monitro prydlondeb gwasanaethau bysus, gyda 70% o wasanaethau yn cyrraedd yn brydlon yn 2019/20. O'r gwasanaethau nad

oedd yn brydlon, roedd y rhan helaeth wedi cyrraedd o fewn 5 munud i'r amser ar yr amserlen.

Parcio

Cafodd Grŵp Tasg Parcio ei ffurfio tuag at ddiwedd 2019 yn bwrpasol er mwyn rhoi sylw i faterion parcio amrywiol a chyflwyno datrysiadau posibl er mwyn cyfarch bwlch ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor a gwella'r trefniadau parcio presennol yn yr un modd. Bu i'r gweithgor roi pwyslais ar bwysigrwydd cynnal adolygiad mewn modd ystyriol a gofalus gan ymdrechu i gyrraedd cydbwysedd priodol rhwng cynhyrchu lefel incwm digonol a blaenoriaethu anghenion trigolion Gwynedd.

Polisi Cynllunio ar y Cyd

Adroddiad Monitro Blynyddol - Cafodd adroddiad ei baratoi a'i chyflwyno i Lywodraeth Cymru ar gyfer y cyfnod 1 Awst 2017 - 31 Mawrth 2019. Mae'r Adroddiad yn adrodd ar berfformiad y Cynllun yn ystod y cyfnod ac yn asesu os yw strategaeth a pholisïau'r Cynllun yn gweithio. Casgliad yr Adroddiad oedd bod y Cynllun y cyflawni'r strategaeth a bod polisïau'r Cynllun yn gweithio, doedd dim tystiolaeth am yr angen i adolygu'r Cynllun yn gynnar.

Canllawiau Cynllunio Atodol - Mae Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) yn atgyfnerthu gallu'r Cynllun i roi sail gadarn i wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio i'r dyfodol. Mae pedwar CCA wedi cael eu mabwysiadu yn ystod cyfnod 2019/2020: Tai fforddiadwy, Cynnal a chreu cymunedau cynaliadwy, Ymrwymïadau cynllunio, Trosi adeiladau ac ail-adeiladu tai yng nghefn gwlad.

Fframwaith Datblygu Cenedlaethol - Mae'r gwasanaeth polisi cynllunio yn paratoi ymatebion i ymgynghoriadau polisi cynllunio

gan wahanol asiantaethau, gan gynnwys Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol eraill lle bo hynny'n briodol. Ym mis Awst 2019, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC). Mae'r FfDC yn gynllun datblygu newydd, a'i ddiben yw gosod y cyfeiriad ar gyfer datblygu yng Nghymru o 2020 i 2040. Darparodd y gwasanaeth, gyda mewnbwn gan adrannau a gwasanaethau eraill ar draws y Cyngor, ymateb manwl i'r ymgynghoriad FfDC.

Cefn Gwlad

Yn ystod 2019/20 cwblhaodd y Gwasanaeth Cefn Gwlad gwedd Dysgu o'u Hadolygiad Ffordd Gwynedd. Yn dilyn yr adolygiad hwn, y meysydd allweddol y gweithredwyd arnynt oedd:

- Addasu'r Pwrpas i adlewyrchu'n well prif feysydd gwaith y Gwasanaeth – Mynediad / Bioamrywiaeth / AHNE Llyn.
- Paratoi Pwrpasau newydd ynghyd â mesuryddion perfformiad ar gyfer y meysydd gwaith unigol.
- Monitro effeithlonrwydd a gwelliannau i'r system a ddefnyddir i gofnodi gwaith a galwadau mewn perthynas â hawliau tramwy.
- Adnabod anghenion adnoddau i gwrdd â'r risgiau i'r cyhoedd yn sgil diffyg cyllideb i reoli tiroedd.

Oherwydd pandemig Covid-19, mae'r gwaith hwn wedi arafu ond bydd wedi'i gwblhau yn 2020/21.

Rheolaeth Adeiladu

Mae'r Uned Rheolaeth Adeiladu yn cydweithio gyda'r cyhoedd a phartneriaid er mwyn i'n cymunedau gael adeiladau diogel sydd yn

cyd-fynd â'r gofynion technegol diweddaraf. Mae'r Uned yma'n gyfrifol am sicrhau bod gwaith adeiladu yn cwrdd â'r safonau adeiladu. Mae hyn yn bwysig a gwerthfawr i bobl Gwynedd, gan y bydd yn sicrhau bod unrhyw waith adeiladu yn ddiogel ac o'r safon angenrheidiol.

Mae'r Uned Rheolaeth Adeiladu hefyd yn parhau i roi gwasanaeth da i drigolion gyda'r sgôr bodlonrwydd yn parhau'n uchel ac yn gymharol sefydlog dros y blynyddoedd diwethaf. Mewn arolwg boddhad cwsmeriaid yn 2019/20, rhoddwyd sgôr cyfartalog o 9.7 allan o 10 o'i gymharu â 9.6 yn 2018/19. Mae gwaith yn mynd rhagddo i sefydlu'r rheswm am unrhyw anfodlonrwydd.

Un o ddyletswyddau'r Uned Rheolaeth Adeiladu yw prosesu ceisiadau Cynlluniau Llawn. Mae'r Uned yn cynnal asesiad o'r cynlluniau, ac yn cyhoeddi hysbysiadau penderfyniad o fewn ei darged statudol o 5 ac 8 wythnos. Mae'r Uned yn anelu i archwilio'r cynlluniau o fewn 15 diwrnod, gyda'r gwaith penderfyniad ar y cais yn cael ei ryddhau cyn gynted â phosib.

Rheolaeth Categori Corfforaethol

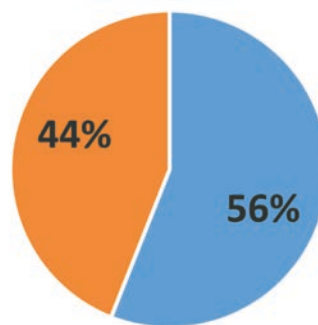
Pwrpas y gwasanaeth hwn yw cydweithio a chefnogi gwasanaethau oddi fewn y Cyngor i wario arian cyhoeddus mewn modd strategol a chywir sydd yn profi gwerth am arian ac annog i gadw'r budd yn lleol.

Yn ystod 2019/20 llwyddodd y tîm i gefnogi gwasanaethau i arbed £165miliwn. Hefyd roedd £78miliwn yn rhagor wedi ei adnabod fel arbedion posib, ac mae ymdrech yn parhau i annog gwasanaethau ar draws y Cyngor i ymuno â'r cytundebau corfforaethol.

Mae'r Tîm yn ymdrechu i gadw'r gwariant yn lleol ble'n bosibl, a ble bo rheolau cyfreithiol yn caniatáu. Cyn penderfynu ar ddull pwrcasu addas, mae trefn safonol wedi'i sefydlu i

adnabod os oes marchnad leol gydag awydd a chapasiti i gystadlu am waith gan y Cyngor yn gyntaf. O fewn y categori Corfforaethol roedd 56% o'r gwariant o fewn Gwynedd yn ystod 2019/20.

Gwariant Lleol - Categori Corfforaethol

■ Gwariant Lleol ■ Gwariant tu allan i Wynedd

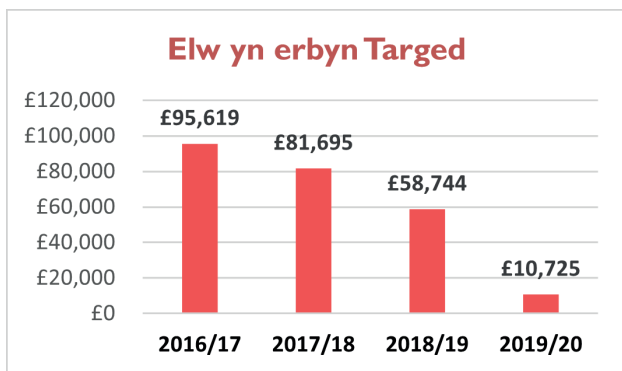
Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir

Adran Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC)

Mae Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) yn gweithredu'n fasnachol yn y maes peiranyddol ac adeiladu er mwyn sicrhau swyddi o ansawdd uchel o fewn y sir a cheisio creu elw i helpu gyda sefyllfa ariannol y Cyngor.

Ar gyfer 2019/20 llwyddwyd i greu elw oedd £10,725 yn uwch na'r targed a osodwyd ar ein cyfer.

Perfformiad ar faes Dŵr a Llifogydd

Prosiectau 2019 / 2020 - CRMP (Rhaglen Rheoli Risg Arfordirol Llywodraeth Cymru), cynlluniau bach (Cronfa ariannu Llywodraeth Cymru ar gyfer prosiectau rheoli risg llifogydd bach uchafswm o £100,000), cynllun asedau (Cynllun gwariant ar asedau'r Cyngor, mae gwariant ar asedau risg llifogydd yn un o elfennau'r cynllun).

Yn yr un modd ag ardaloedd arfordirol eraill yng Nghymru, mae rhai ardaloedd arfordirol yng Ngwynedd ble mae mwy o berygl o lifogydd. Mae'r gwasanaeth yn denu arian grant er mwyn ymgymryd ag astudiaethau neu waith dylunio i ostwng y risg o lifogydd

sy'n bodoli yn ardaloedd Gwynedd. Mae'r rhain i gyd yn gymunedau sydd un ai wedi dioddef yn hanesyddol neu ble mae tystiolaeth gref fod newid hinsawdd yn debygol o gynyddu risg yn y dyfodol.

Yn ystod 2019/20 roedd ein prosiectau atal llifogydd yn cynnwys:

- Viaduct Gardens, Abermaw - datblygu opsiynau i ostwng lefel risg llifogydd arfordirol
- Prom Gogleddol, Abermaw - datblygu opsiynau i ostwng lefel risg llifogydd ac erydiad arfordirol
- Bae Hirael, Bangor - ymchwilio i lefel risg llifogydd arfordirol ynghyd â llifogydd dŵr wyneb
- Afon Gwyrfael - ymchwilio i natur a lefel risg llifogydd yn nalgylch yr Afon Gwyrfael
- Dalgylch Ogwen - paratoi cais busnes manwl i wneud gwelliannau ar hyd y dalgylch sydd am reoli risg dŵr wyneb
- Cwm y Glo - astudiaeth o fesurau o ostwng bygythiad llifogydd yn stad Dolafon yng Nghwm y Glo

Oherwydd y cyfyngiadau pandemig Covid-19, ni lwyddwyd i gwblhau holl brosiectau 2019/20. Fodd bynnag, bydd y prosiectau hyn yn cychwyn neu'n ailgychwyn cyn gynted ag y bydd y cyfyngiadau presennol yn cael eu codi.

Monitro Asedau

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae system newydd i reoli asedau wedi ei ddatblygu ar y cyd â gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth y Cyngor ac yn ein galluogi i storio ein holl ddata asedau, ynghyd â data ynglŷn â digwyddiadau llifogydd i gyd mewn un system. Wrth ddatblygu system yn fewnol, yn lle talu ffi blynyddol i gwmni allanol, mae'r Uned wedi gwneud arbediad a ellir ei ail-fuddsoddi yn y gwaith o gynnal a chadw ein hasedau draenio tir ac arfordirol.

Mae pob ased draenio tir ac arfordirol a gynhelir gan yr Uned bellach wedi'i archwilio ar gyfer 2019/20 gyda chanlyniadau pob arolwg yn cael ei gofnodi ar y system newydd. Bydd y weithdrefn newydd yma yn galluogi'r Uned i ddatblygu cynllun asedau hir dymor. Mae gwaith hefyd i ymchwilio i unrhyw asedau hanesyddol dan gyfrifoldeb adrannau eraill hefyd yn cael eu hymgorffori i'r drefn yma.

Drwy wneud y newidiadau yma i'n system rheoli asedau, bydd yr Uned yn parhau gyda'r trefniadau i gael system mewn lle sydd yn cyd-fynd gyda gofynion Safonau Prydeinig Rheoli Asedau ISO55001.

Adroddiadau Llifogydd (Section 19)

Rydym yn parhau i gasglu gwybodaeth ynglŷn â lefel risg llifogydd o fewn y sir, ac wedi datblygu mapiau a chronfeydd data penodol ar gyfer y pwrpas yma. Yn ystod 2019/20 cofnodwyd **23 achos o lifogydd mewnol a tua 65 o achosion llifogydd** agos neu adroddiadau o drafferthion dŵr wyneb. Yn y cyfnod yma mae'r Cyngor wedi derbyn arweiniad gan yr Asiantaeth Amgylchedd (Lloegr) dros 30 o weithiau, fod yna bosibilrwydd o lifogydd.

Rydym yn parhau i gydweithio gyda'r sector gyhoeddus, a chyrrff eraill drwy godi

ymwybyddiaeth am beryglon llifogydd ac erydu arfordirol

Rheoleiddio

Yn ystod 2019/20 rydym wedi prosesu **28 o geisiadau i weithio mewn cyrsiau dŵr** cyffredin dros y sir. Mae'r gwasanaeth ymgynghorol a gynigir yn golygu fod bob cais sydd wedi ei dderbyn o fewn y cyfnod hwn wedi bod yn dderbyniol, gydag ymateb wedi ei ddarparu o fewn **25 diwrnod** ar gyfartaledd, lle caniateir hyd at 2 fis.

Pwrpas y broses caniatâd gweithio mewn cyrsiau dŵr ydi rheoli gweithgareddau penodol a allai gael effaith andwyol ar lifogydd. Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym hefyd wedi bod yn trafod gofynion yr is-ddeddfau draenio tir newydd gydag amryw o ddatblygwyr er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r oblygiadau ar ddatblygiadau yn y dyfodol. Bydd y broses codi ymwybyddiaeth yma yn parhau i'r dyfodol.

Ers mis Ebrill 2019 rydym wedi rhoi sylwadau ar **160 cais cynllunio**, er mwyn sicrhau fod bygythiad llifogydd ac erydiad arfordirol i ddatblygiadau newydd yn dderbyniol a bod manylion y cais yn cydymffurfio a pholisiau cenedlaethol.

SuDS (systemau draenio sy'n ffafrio defnyddio dulliau mwy naturiol/gwyrdd i ddelio a dŵr wyneb), nifer ceisiadau (a chyngor cyn gwneud cais) yng Ngwynedd ac yn rhanbarthol.

Codi ymwybyddiaeth:

Rydym yn parhau i weithio gydag adrannau cynllunio'r Cyngor a Pharc Cenedlaethol Eryri, er mwyn amlygu'r gofynion i'w ymgeiswyr. Rydym yn gwneud hyn drwy nodyn gwybodaeth wrth i gais cynllunio gael ei gofrestru, ymgynghoriad gyda'r CCS (Corff Cymeradwyo SDC-Systemau Draenio

Cynaliadwy) drwy'r Prif Awdurdodau Atal Llifogydd (PAAL) yn ystod asesu'r cais, a nodyn gwybodaeth ar ddiwedd y caniatâd cynllunio.

Rydym yn parhau i ymchwilio i mewn i geisiadau cynllunio sydd angen cais gyda CCS (Corff Cymeradwyo SDC-Systemau Draenio Cynaliadwy) gan gynnwys y rhai sydd heb gysylltu'n uniongyrchol â'r Adran ac rydym yn cydweithio gyda nifer o Benseiri ac Asiantau i godi ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth.

Rydym yn defnyddio gwefannau cymdeithasol YGC yn ogystal â'r cyfrifon corfforaethol i raeadru gwybodaeth addysgiadol i gynulleidfa eang yn electroneg.

Gwasanaeth Cyn-Gais:

Rydym yn parhau i weithredu gwasanaeth di-dâl ble mae datblygwyr neu ymgynghorwyr yn gallu cysylltu â ni am gyngor cyn rhoi cais llawn i mewn. Mae'r gwasanaeth yma wedi bod yn hynod boblogaidd, yn enwedig am fod y gofynion newydd yn berthnasol i bawb. Mae'r cyfarfodydd sydd wedi eu cynnal wedi bod yn bositif, ac wedi eu gwerthfawrogi gan ddatblygwyr gan fod y mwyafrif wedi amlygu mân broblemau ac felly wedi rhoi cyfle i ddiwygio'r cynlluniau cyn cyflwyno cais ffurfiol.

Mae cynnig y gwasanaeth yma wedi annog perthnasau da ac wedi bod yn ddefnyddiol i'r Cyngor a'r datblygwyr, gyda llawer o ddatblygwyr yn gofyn i'r gwasanaeth barhau, ond y teimlad ydi na all y gwasanaeth barhau yn ddi-dâl. Felly rydym yn y broses o ffurfioli'r drefn cyn-gais gyda threfniant ffi yn ddibynnol ar lefel y gwasanaeth - yn debyg i'r hyn sydd yn cael ei gynnig gan y gwasanaeth Cynllunio. Rydym yn cydweithio yn agos gyda chynghorau gogledd Cymru, ac er mwyn cysondeb rydym yn gobeithio defnyddio'r un strwythur ffioedd. Er hyn, rydym yn awyddus

i gynnig polisi 'drws agored' ble gall yr ymgeiswyr drafod y gofynion yn uniongyrchol gyda swyddog, cyn symud ymlaen i wasanaeth cyn-gais ffurfiol os oes angen. Mae buddsoddiad yn yr amser yma o fudd i'r ymgeisydd ac i'r Cyngor drwy roi tawelwch meddwl i'r ymgeisydd eu bod ar y trywydd cywir, a chyflymu'r broses o wirio'r cais llawn i'r Cyngor.

Rydym am godi ymwybyddiaeth o'r gwasanaeth cyn-gais di-dâl tra ei fod dal i fodoli yn ddi-dâl.

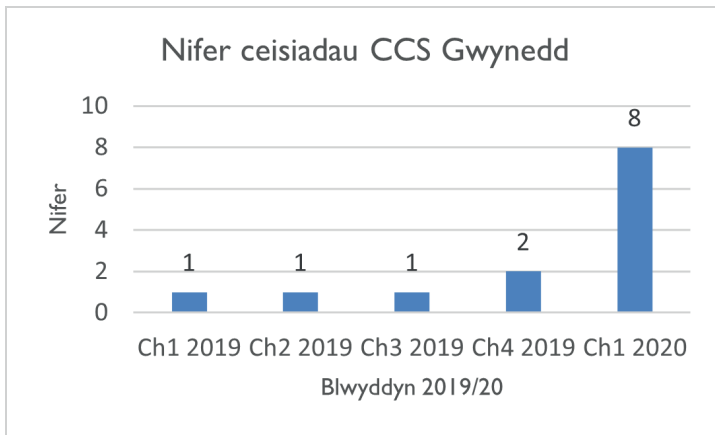
Gwaith Rhanbarthol a Chenedlaethol

Mae Cyngor Gwynedd wedi eu penodi gan Gyngor Ynys Môn i brosesu a gwirio eu holl geisiadau SDC (Systemau Draenio Cynaliadwy). Rydym hefyd wedi cael ein comisiynu i wirio holl geisiadau SDC (Systemau Draenio Cynaliadwy) Cyngor Wrecsam.

Rydym yn gweithredu yn rhanbarthol ar draws gogledd Cymru, gan gydweithio gyda Chynghorau Sir Ynys Môn, Conwy, Dinbych, Fflint a Wrecsam. Mae'r gwaith yma yn cynnwys llunio polisiau a gweithdrefnau a all gael eu defnyddio'n rhanbarthol er mwyn rhannu adnoddau a chael cysondeb yn y ffordd mae'r gofynion yn cael eu gweithredu.

Nifer Ceisiadau

Fel roeddem yn ei ddisgwyl, mae nifer ceisiadau wedi cynyddu bob chwarter yn 2019/20. I'r dyfodol, byddwn yn edrych ar strwythur yr Adran er mwyn sicrhau bydd y gwasanaeth yn cael ei gynnal fel mae'r niferoedd yn cynyddu.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Cael manteisio ar harddwch amgylcheddol naturiol y sir

Adran Cyllid a Thechnoleg Gwybodaeth

Mae'r Adran Cyllid yn sicrhau'r gefnogaeth briodol i'r Cyngor wrth reoli, gwarchod a datblygu ei sefyllfa ariannol, yn ogystal â darparu gwasanaethau megis casglu referniw a thalu budd-daliadau mewn ffordd deg. Mae gwasanaethau Technoleg Gwybodaeth y Cyngor hefyd yn rhan o'r Adran Cyllid ac maent yn cynnig arweiniad a chefnogaeth dechnegol o ansawdd uchel sy'n hyrwyddo gwerthoedd sylfaenol y Cyngor.

Rheolaeth Ariannol ac Arbedion

Ers 2015 mae cyllideb y Cyngor wedi lleihau, gyda chyfanswm o £32 miliwn o arbedion wedi eu rhaglennu i'w cyflawni dros y 5 mlynedd ddiwethaf. Golyga hynny fod gwaith rheolaeth ariannol a chefnogaeth gyfrifol yr Adran Cyllid yn gaffaeliaid i adrannau'r Cyngor wrth gyflawni i bobl Gwynedd mewn cyfnod ariannol anodd. Trwy reolaeth ariannol gydwybodol, mae'r Adran wedi llwyddo i gynorthwyo'r Cyngor i gadw o fewn ei gyllideb pob blwyddyn rhwng 2015/16 a 2019/20.

Yn yr hinsawdd ariannol lle mae gofyn i'r Cyngor leihau ei gyllidebau bob blwyddyn oherwydd y cyfyngiadau parhaus ar wariant cyhoeddus, yn ogystal ag amcangyfrifon ariannol dibynadwy a chyfrifon cywir a theg, yr Adran Gyllid sy'n gyfrifol am drefniadau cadarn y Cyngor ar gyfer sicrhau fod yr holl adrannau yn gwireddu'r hyn sy'n ddisgwyliedig ohonynt.

Mae'r wybodaeth ddiweddaraf yn dangos fod 91% o'r cynlluniau oedd wedi'u rhaglennu i'w cyflawni erbyn diwedd 2019/20 wedi eu gwireddu, sef gwerth £29 miliwn o arbedion. O ran cynlluniau 2019/20 mae 60% o'r £5.4

miliwn o arbedion a gynlluniwyd wedi eu gwireddu yn y flwyddyn gyda 16 cynllun yn llithro a 8 cynllun gyda risgiau o ran cyflawni.

Archwilio Mewnol

Mae gwasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor yn rhoi hyder i'r dinesydd a'r Cyngor am amgylchedd reolaeth a threfniadau llywodraethu'r Cyngor trwy adrodd yn annibynnol a gwrthrychol i'r Pennaeth Cyllid ac i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

Yn ystod 2019/20 bu i'r gwasanaeth gynnal 49 archwiliad, gyda'r mwyafrif naill ai wedi derbyn dyfarniad lefel sicrwydd 'uchel' neu 'digonol', ond 4 archwiliad wedi derbyn barn 'cyfyngedig'.

Yn ogystal â'r gwaith Archwilio Mewnol o fewn Cyngor Gwynedd mae'r gwasanaeth wedi cynnig gwasanaeth archwilio mewnol i 70 o gynghorau tref a chymuned Gwynedd a Môn. Derbyniwyd sylwadau cadarnhaol iawn gan y cynghorau fu'n cydweithio gyda'r Gwasanaeth, sydd yn ei dro wedi arwain at wahoddiadau i gyflawni'r un rôl eto.

Bu'r Gwasanaeth hefyd yn cynnal archwiliadau mewnol ar ran Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, GwE, a chwmni Byw'n Iach.

Pensiynau

Mae'r Gwasanaeth Pensiynau yn gweinyddu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar ran dros 40 o gyflogwyr, gan gynnwys cynghorau Gwynedd, Môn a Chonwy. Mae'r gwasanaeth yn canolbwyntio ar weithredu'n gywir a phrydlon ar ran ei aelodau. Roedd perfformiad cyffredinol y Gwasanaeth yn sefydlog.

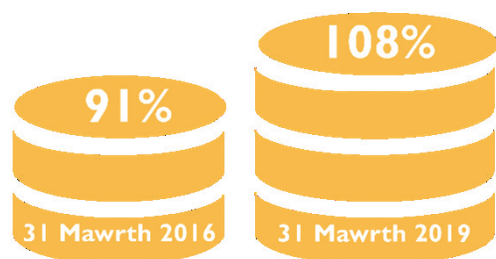
gyda gwelliant yn yr amser gymerwyd i anfon llythyrau dyfynbris, ond cynnydd mewn diwrnodau gymerwyd i gydnabod marwolaeth aelod. Bydd y Gwasanaeth yn rhoi sylw i wella hyn yn 2020/21.

Ym mis Ionawr 2020, lansiodd gwefan hunan-wasanaeth, sy'n caniatáu i staff a phensiynwyr ddiweddarau manylion personol, ac amcangyfrif eu pensiwn a lwmp swm wrth ymddeol.

Gwnaed cynnydd sylweddol gyda'r prosiect i-Connect, sydd yn caniatáu i gyflogwyr y Gronfa rannu data yn fisol gyda'r awdurdod gweinyddu, yn hytrach nac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Golygai hyn fod y wybodaeth yn y system pensiynau mor gyfredol â phosib. Yn 2020/21, bwriedir trosglwyddo'r cyflogwr olaf i'r system.

Prosiect arall gyflawnwyd yn 2019/20 oedd prisiant teirblynyddol y Gronfa Bensiwn. Cafwyd canmoliaeth gan yr Actwari fod ansawdd y data o safon uchel. Ar ddiwedd y prisiant, nodwyd gwellhad yn sefyllfa ariannu'r Gronfa - cynnydd o 91% ar 31 Mawrth 2016, i 108% ar 31 Mawrth 2019.

Cynnydd Prisiant Cronfa Bensiwn Gwynedd

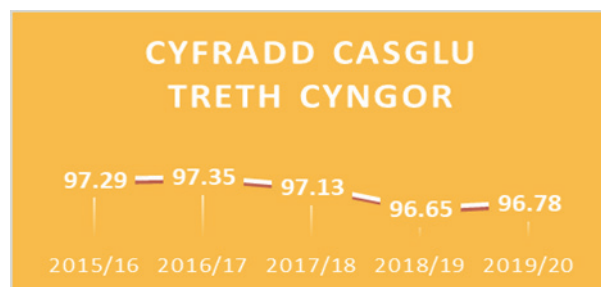

Yn sgil yr argyfwng Covid-19, ar 31 Mawrth 2020 roedd gwerth y Gronfa Bensiwn wedi gostwng i £1.94 biliwn, oherwydd cwmp 15.9% ym marchnadoedd ecwiti byd-eang yn chwarter olaf 2019/20. Erbyn 20 Mai 2020 roedd marchnadoedd wedi codi 'nôl, gyda gwerth Cronfa Gwynedd yn ôl i'r lefel yr oedd ar 31 Mawrth 2019 o £2.08 biliwn, ble roedd y

Gronfa wedi ei chyllido i lefel o 108%.

Trethi

Yn 2019/20, roedd casgliad Treth Cyngor (h.y. casgliad o fewn y flwyddyn) yn 96.8%, o'i gymharu â 96.6% yn 2018/19 a 97.1% yn 2017/18. Y gyfradd casglu o fewn y flwyddyn yw'r dangosydd perfformiad cenedlaethol, ond dylid nodi fod rhan helaeth o'r arian sy'n ddyledus yn cael ei gasglu yn y pen draw.

Budd-daliadau

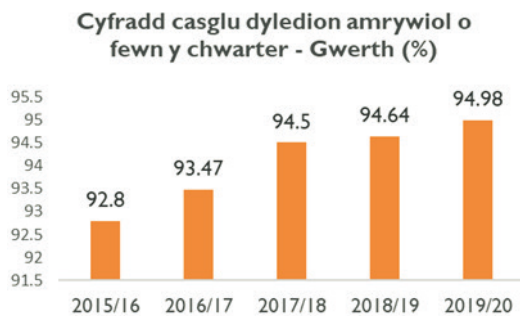
Roedd y cyfartaledd amser a gymerwyd i brosesu cais Budd-dal Tai newydd yn 2019/20 yn 15.68 diwrnod, a'r cyfartaledd amser a gymerwyd i brosesu hysbysiad newid mewn amgylchiadau Budd-dal Tai yn 4.78 diwrnod. Mae hyn yn welliant ar ffigyrau 2018/19 (19.62 & 5.51), ac hefyd yn cymharu'n ffafriol yn erbyn y ffigyrau prosesu cenedlaethol gyhoeddwyd gan y DWP, sef 17 diwrnod (ceisiadau newydd) a 6 diwrnod (newidiadau).

Yn ychwanegol, rydym wedi cynorthwyo 1,737 o deuluoedd trwy gymorth o'r Gronfa Taliadau Tai Dewisol (DHP), sy'n gymorth ychwanegol tuag at dalu rhent. Drwy hyn, rydym wedi gallu cynorthwyo nifer sylweddol o denantiaid Gwynedd i aros yn eu cartref presennol neu i symud i eiddo newydd.

Incwm

Mae'r Gwasanaeth Incwm yn prosesu derbyniadau arian a chasglu dyledion y Cyngor yn brydlon ac effeithlon. Llwyddodd

y gwasanaeth i gasglu 94.98% o'r anfonebau a godwyd gan y Cyngor yn ystod 2019/20, o'i gymharu â 94.64% yn 2018/19. Roedd y gyfradd gasglwyd yn brydlon (h.y. taliad wedi ei dderbyn o fewn y chwarter) yn gyson oddeutu 89% trwy'r flwyddyn. Mae'r Gwasanaeth Incwm yn gweithredu'n sensitif i amgylchiadau pobl trwy gytuno trefniant talu gyda rhai dyledwyr.

Technoleg Gwybodaeth

Mae'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth (TG) yn darparu a chefnogi technoleg o bob math i helpu pobl Gwynedd i gael mynediad rhwydd at wybodaeth a gwasanaethau'r Cyngor, ac i staff weithio'n effeithlon.

Mabwysiadwyd Strategaeth TG yn 2016 ac mae gweithredu'r strategaeth wedi galluogi'r gwasanaeth i ddatblygu ac arloesi wrth ddarparu cefnogaeth i wasanaethau'r Cyngor. Yn sgil argyfwng Covid-19, bydd angen gogwydd gwahanol ar y strategaeth TG newydd a byddwn yn datblygu strategaeth ddigidol i gefnogi adferiad yn ystod ac wedi'r pandemig.

Cyn yr argyfwng, roedd uchafswm o 138 defnyddwyr yn gweithio'n hyblyg drwy VPN (Technoleg er mwyn gallu gweithio'n ddiogel dros y we y tu allan i'r swyddfa). Erbyn 30 Mawrth 2020, bu i'r nifer gynyddu i 1,292 o ddefnyddwyr VPN, gyda'r angen i staff y Cyngor weithio o adref am gyfnod

amhenodol. Dosbarthwyd dros 30 pwynt diwifr fel gall staff ddefnyddio'u cyfrifiadur a'u ffôn desg o gartref, gan gynnwys galluogi i Galw Gwynedd weithredu'n llawn o adref yn ystod yr argyfwng. Mae hyn wedi galluogi'r Cyngor i barhau i ddarparu gwasanaethau ac ymateb i bobl Gwynedd yn ystod yr argyfwng.

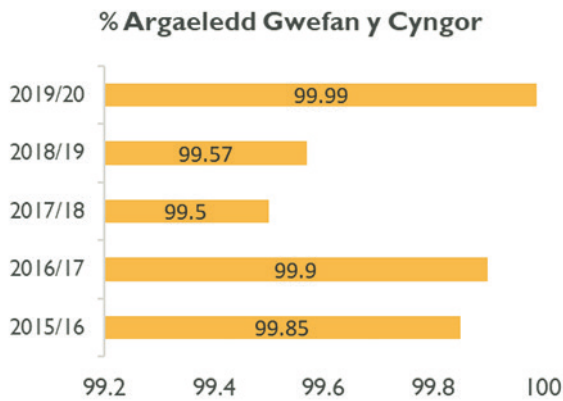
Yn yr un modd, cynorthwywyd nifer sylweddol o staff i llwytho systemau (e-bost ac eraill) ar eu dyfeisiadau personol, gan gynyddu eu hyblygrwydd i weithio o unrhyw le.

Gyda swyddogion ac aelodau ethoeldig yn gweithio gartref, daeth diwedd disymwth ar gynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb. Roedd ambell swyddog yn defnyddio 'Skype for Business' a chyflwmwyd y gwaith o fudo i 'Microsoft Teams', sydd bellach yn gonglfaen ar gyfer cyswllt a chyfarfodydd swyddogion y Cyngor.

Mae sawl darpariaeth arall wedi'u cyflwyno gan y Gwasanaeth TG yn 2019/20 i alluogi gwasanaethau'r Cyngor i ddefnyddio technoleg yn fwy effeithiol ac effeithlon. Datblygwyd system Rheoli Perthynas a Chwsmeriaid ar gyfer yr Adran Ymgynghoriaeth, sydd nid yn unig yn gwella effeithlonrwydd yr Adran ond hefyd wedi osgoi'r gost o gaffael system allanol. Ymysg gwelliannau i wasanaethau eraill, mae'r prosiect 'Rheoli Incwm Sefydliadau' am arwain at wella effeithlonrwydd o fewn y Gwasanaeth Incwm, yn ogystal â chyflawni arbedion.

Newid amlwg sy'n parhau yw datblygu gwasanaethau ar-lein a hunan-wasanaeth er mwyn cael mynediad at wasanaethau'r Cyngor. Yn ystod 2019/20 cyflwynwyd tocyn cludiant myfyrwyr electronig o fewn 'ap Gwynedd', ac mae ap ar gyfer athrawon llanw yn cael ei ddatblygu.

Un o flaenoriaethau'r Gwasanaeth TG yw sicrhau fod gwefan y Cyngor ar gael i'r cyhoedd, a rhwydwaith y Cyngor ar gael i'w staff. Mae perfformiad y gwasanaeth yn yr agweddau yma wedi bod yn gyson, gyda'r rhwydwaith ar gael 99.99% o'r amser yn 2019/20.

Nid heb waith caled y llwyddwyd i gyrraedd safon 'Aur' yn genedlaethol ar safon a glendid data a geir yng nghofrestr Tir ac Eiddo Gwynedd, a byddwn yn parhau i weithio'n ddiwyd i gadw'r safon yn ystod 2020/21.

Adran Cefnogaeth Corfforaethol

Yn ogystal â'r gwaith y mae'r Adran hon yn ei wneud i wireddu'r Blaenoriaethau Gwella yn Rhan 1, mae gweddill y gwaith 'dydd i ddydd' hefyd yn cyfrannu at uchelgais y Cyngor.

Cyswllt Cwsmer

Bu 2019/20 eto'n flwyddyn lwyddiannus o ran cynyddu'r nifer o wasanaethau sydd ar gael i drigolion Gwynedd drwy hunanwasanaeth ar-lein. Mae'n bosib i bobl Gwynedd gael mynediad i nifer o wasanaethau ar amser sy'n gyfleus iddynt, 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos, tra'n cynnig ffordd fwy cost effeithiol o gysylltu â'r Cyngor am wasanaeth.

Erbyn hyn, mae trigolion a busnesau Gwynedd yn gallu cysylltu ynghylch 27 o faterion priffyrdd, archebu a thalu am docyn parcio, talu am ginio ysgol, a chreu cyfri hunanwasanaeth ar gyfer busnesau. Am y tro cyntaf eleni, gellir arddangos bod dros 50% o geisiadau am wasanaeth mewn 4 maes yn cael eu cyflwyno ar-lein gydag 84% o'r ceisiadau i adnewyddu tocyn parcio yn cael eu cyflwyno yn y modd hwnnw. Yn ystod 2019/20 mae 9,641 o drigolion wedi agor cyfrif hunanwasanaeth o'r newydd.

Rydym yn darparu gwasanaeth ffôn drwy Galw Gwynedd, ond mae'r perfformiad wedi gostwng o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Amser ateb galwad ffôn yn Galw Gwynedd

Rydym yn ymwybodol bod lle i adennill tir yn y cyswllt hwn ac wedi cytuno ar drefniadau diwygiedig ar gyfer y dyfodol er mwyn gwella'r perfformiad. Un o'r camau a gymerwyd eisoes yw cyflwyno gwasanaeth sgwrs ar-lein ac mae cynllun i ymestyn y ddarpariaeth honno yn fuan. Mae 50% o'r trigolion a gysylltodd â Galw Gwynedd yn rhoi sgôr o 10 allan o 10 am y gwasanaeth gyda chanran uchel o'r rhesymau am sgôr is oherwydd nad oes dilyniant gan wasanaethau unigol i'r cyswllt gwreiddiol.

Cyfathrebu

Mae cynnal deialog ddwyffordd gyda phobl Gwynedd er mwyn i ni rannu gwybodaeth am wasanaethau'r Cyngor, ac i glywed barn ein trigolion, yn flaenoriaeth. Cynhaliwyd 8 ymarferiad i gasglu barn pobl Gwynedd am wahanol wasanaethau yn ystod 2019/20 gyda 2,200 o unigolion yn manteisio ar y cyfleoedd yma i leisio barn. Llwyddwyd hefyd i recriwtio 654 o aelodau i'r Panel Trigolion ar ei newydd wedd. Erbyn Mawrth 2020 roedd 29,500 o unigolion yn derbyn clipiau fideo, delweddau digidol a negeseuon yn ddyddiol drwy gyfrifon Twitter, Facebook ac Instagram y Cyngor. Yn ogystal fe wnaeth gwefan y Cyngor dderbyn 1,925,832 o ymweliadau unigol dros y flwyddyn.

Cofrestru Genedigaethau, Priodasau a Marwolaethau

Llwyddwyd i gynnal perfformiad o fewn

y gwasanaeth gyda 93% o gofrestrïadau marwolaethau yn cael eu cofrestru o fewn 5 diwrnod sy'n rhagori ar ddisgwyliadau'r Llywodraeth o 90%.

Derbyniwyd adroddiad cadarnhaol iawn ar berfformiad y Gwasanaeth gan y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol ac mae'r gwaith o sefydlu trefniant apwyntiadau ar-lein wedi'i gyflawni gyda'r bwriad o gyflwyno'r ddarpariaeth honno ym misoedd cyntaf 2020/21.

Cefnogi Busnes y Cyngor

Yn ystod 2019/20 mabwysiadwyd Gynllun Cydraddoldeb ar gyfer 2020-24 sydd yn adlewyrchu'r flaenoriaeth y dymuna'r Cyngor ei roi i'r maes yma, ac sy'n adnabod gwaith penodol i ganolbwyntio arno dros gyfnod y Cynllun.

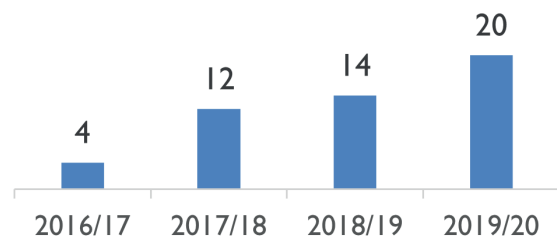
Darperir cefnogaeth i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn sy'n ceisio sicrhau bod darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn cydweithio er mwyn gwella lles trigolion. Yn dilyn cyhoeddi Cynllun Llesiant mae'r Bwrdd wedi cadarnhau y trefniadau cyflawni ac yn gweithredu ar raglenni gwaith er mwyn cyfrannu tuag at yr amcanion llesiant a'r meysydd blaenoriaeth.

Ymchwil a Gwybodaeth

Rydym yn ymwybodol iawn bod yr wybodaeth sydd ar gadw gennym am bobl ac adnoddau yn ddata sensitif a gwerthfawr.

Bu cynnydd bychan, ond cyson, yn y nifer o ddigwyddiadau gwybodaeth yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac mae cynlluniau yn eu lle er mwyn tynnu sylw a phwysleisio pa mor allweddol yw diogelu gwybodaeth ar draws adrannau'r Cyngor.

Nifer digwyddiadau gwybodaeth lle mae gwybodaeth am unigolyn wedi ei ddwyn/colli/mynd i'r cyfeiriad anghywir

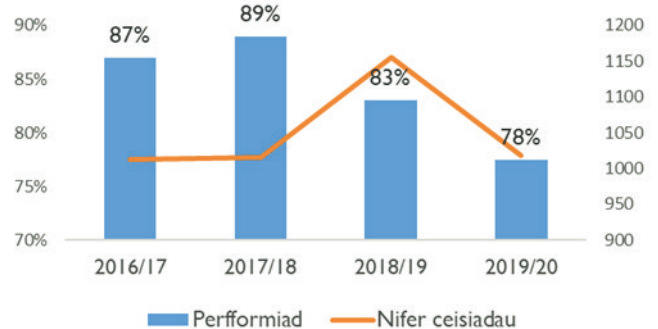

Ein blaenoriaeth yw parhau i sicrhau fod pob aelod o staff wedi derbyn hyfforddiant ar sut i ddiogelu data, gan ail-gynnig hyfforddiant yn ôl yr angen, fel na fydd achosion tebyg yn digwydd i'r dyfodol.

Yn ystod y flwyddyn mae'r nifer o geisiadau gan unigolion sy'n dymuno gweld gwybodaeth amdanynt eu hunain (ceisiadau diogelu data) wedi cynyddu eto i 66. Er bod cynnydd pellach yn y nifer o geisiadau a dderbynnir, mae'r cyfartaledd amser ar gyfer ymateb i'r ceisiadau hyn wedi gostwng o 40 i 28 diwrnod, sy'n cyd-fynd efo'r gofyn i ateb o fewn yr amserlen ddisgwyliedig sef 1 mis calendr.

Ar ben hynny cafwyd 1,018 o geisiadau rhyddid gwybodaeth yn ystod y flwyddyn. Bu i'r gyfradd ymateb yn brydlon ostwng fodd bynnag ac roedd hynny yn bennaf oherwydd y nifer ceisiadau a gyflwynwyd ar gyfer un Gwasanaeth.

Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth - canran atebwyd o fewn 20 diwrnod gwaith ar draws y Cyngor

Bu i swyddogion y Gwasanaeth gymryd rhan flaenllaw yn yr ymdrech lwyddiannus i gael y Swyddfa Ystadegau Gwladol i newid y cwestiwn grŵp ethnig yn holiadur Cyfrifiad 2021 tra bo 'Proffil Ardaloedd Gwynedd', sef teclyn sy'n dal gwybodaeth am ardaloedd bychain ar draws Gwynedd (180 o wahanol ddarnau o wybodaeth) wedi ei ddatblygu gennym i helpu gwasanaethau.

Ymhellach, cwblhawyd arolwg o stoc gwelyau twristiaeth Gwynedd, fydd yn helpu'r Adran Economi a Chymuned i gefnogi'r sector, a chael mwy o adnodd i Wynedd er mwyn ymateb i'r pwysau ar wasanaethau sy'n deillio o bresenoldeb ymwelwyr.

Prynu

Yn ychwanegol at y gwaith ar y prosiect Blaenoriaeth Gwella 'Cadw'r Budd yn Lleol' bu'r Gwasanaeth Caffael hefyd yn cydweithio gydag adrannau ar draws y Cyngor er mwyn gosod cytundebau a threfniadau yn eu lle sydd wedi rhoi'r cyfle iddynt arbed arian. Yn ystod 2019/20 mae cyfleoedd wedi eu hadnabod er mwyn arbed cyfanswm o £425,115.

Democratiaeth a laith

Pwrpas y Gwasanaeth Democratiaeth yw cefnogi Cynghorwyr er mwyn iddynt allu gwneud penderfyniadau a gweithredu er lles trigolion Gwynedd. Ar gyfer cyfnod 2019/20 bu i'r canran rhaglenni pwyllgorau sy'n

cael eu cyhoeddi o fewn yr amserlen (o leiaf 5 diwrnod gwaith cyn y cyfarfod) ostwng i 92% o'i gymharu â 97% yn 2018/19. Mae gwaith gydag awduron adroddiadau yn parhau er mwyn gwella'r perfformiad yma.

Mae safon gwaith yr Uned Gyfieithu yn parhau i gael ei werthfawrogi, gyda 98.5% o'r holiaduron bodlonrwydd a gwblhawyd yn sgorio'r gwasanaeth cyfieithu ysgrifenedig yn 5 allan o 5. Mae'r prosiect caniatáu mynediad o bell i gyfarfodydd y Cyngor wedi symud yn ei flaen yn sylweddol ar ddiwedd 2019/20 gyda'r rhagolygon y bydd cyfarfodydd ar sail rhithiol yn dod yn fwyfwy cyfarwydd o fewn y Cyngor i'r dyfodol.

Cynhaliwyd ymgyrch i godi proffil a hyrwyddo gwaith "Hunaniaith" (Menter Iaith Gwynedd) ar y cyfryngau cymdeithasol. Sefydlwyd trefniadau o'r newydd ar gyfer Bwrdd Rheoli'r Fenter a threfnwyd ymgynghoriad cyhoeddus er mwyn ennyn barn y cyhoedd ar yr hyn y gellid ei wneud i hyrwyddo'r Gymraeg yn ein cymunedau.

Adnoddau Dynol

Rydym yn falch iawn bod y newidiadau a wnaethpwyd yn ystod 2018/19 eto wedi golygu bod isafswm cyflog o fewn y Cyngor o fis Ebrill 2020 wedi codi i £9.43 yr awr. Mae hyn yn cymharu ag £8.72 ar gyfer y Cyflog Byw Cenedlaethol a'r £9.30 yr awr sy'n cael ei gydnabod fel y Gwir Cyflog Byw gan y Sefydliad Cyflog Byw.

Er i ni weld cynnydd yn nifer diwrnodau salwch fesul aelod o staff yn ystod 2019/20 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol, rydym yn parhau i fod ymysg y cynghorau sydd â'r lefel isaf o absenoldebau salwch.

Nifer o ddyddiau a gollwyd y pen ar gyfartaledd o ganlyniad i absenoldeb salwch

2015/16 - 8.44

2016/17 - 9.00

2017/18 - 8.72

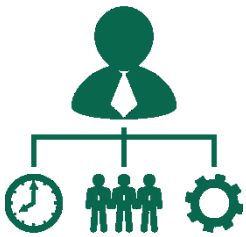
2018/19 - 9.45

2019/20 - 9.78

Gwasanaeth Cefnogol

Mae'r Gwasanaeth Cefnogol yn darparu cymorth gweinyddol i staff y Cyngor. Mae'r gwaith o gyflwyno system Hunanwasanaeth i staff sydd heb gyfrif TG wedi derbyn blaenoriaeth yn ystod y flwyddyn. Golyga hyn bod gan reolwyr fynediad hwylus at statws DBS staff sydd mewn swyddi rheoledig, bod modd derbyn slip cyflog yn electroneg yn ogystal â derbyn gwybodaeth yn fwy hwylus ac yn gynt nag yn y gorffennol. Bellach mae 71% o staff y Cyngor yn fyw ar y system Hunanwasanaeth gyda gwaith pellach i ymestyn y nifer yma yn ystod 2020/21.

Dysgu a Datblgu'r Sefydliad

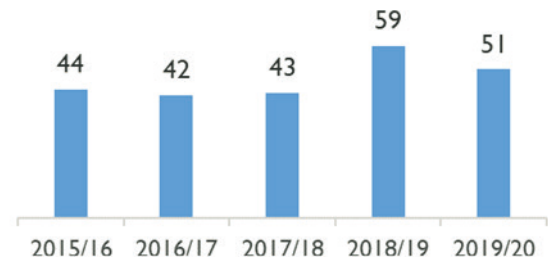
Mae'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu'r Sefydliad yn cynnig cefnogaeth dysgu a datblygu i staff ac aelodau etholedig y Cyngor. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn arwain ar gynlluniau ar gyfer hyfforddeion a

phrentisiaethau yn ogystal â bod yn flaenllaw yn cefnogi diwylliant Ffordd Gwynedd y Cyngor. Cynhaliwyd 80 o weithdai i'r perwyl hwnnw yn ystod y flwyddyn ar ben yr hyfforddiant sy'n ffurfio rhan o'r rhaglen waith blynyddol.

Iechyd, Diogelwch a Llesiant

Mae nifer y damweiniau RIDDOR sydd angen eu hadrodd i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch wedi gostwng eleni o'i gymharu a'r llynedd, ond roedd ffigwr y llynedd yn sylweddol uwch na'r dair blynedd flaenorol. Un o'r prif resymau am hyn yw'r cynnydd sylweddol sydd wedi bod mewn anafiadau symud a thrin ac mae hyn yn destun hyfforddiant pellach o fewn un Gwasanaeth yn benodol.

Nifer damweiniau RIDDOR sydd wedi eu hadrodd

Er mwyn sicrhau fod ein trefniadau iechyd a diogelwch mor gadarn ag y mae modd iddynt fod, mae'r Uned yn parhau i gynnal rhaglen o archwiliadau ac yn gwneud asesiad o unrhyw wendidau sy'n bodoli o fewn yr adrannau unigol ac yn trafod y gwendidau hynny gyda'r penaeithiaid perthnasol.

Blaenoriaeth Lleol

Roedd edrych ar y posibilrwydd o gydweithio gyda Phartneriaeth Penllyn er mwyn trosglwyddo cyfrifoldeb dros adnoddau o fewn y gymuned er mwyn eu galluogi i ddefnyddio incwm i gynnal gwasanaethau lleol wedi ei adnabod fel blaenoriaeth yn ardal Penllyn. Mae trafodaethau wedi eu cynnal a byddant yn parhau er mwyn ceisio datblygu model amgen ar gyfer trosglwyddo cyfrifoldeb dros yr adnoddau o fewn y gymuned.

Mae gwaith dydd i ddydd yr Adran hon yn cyfrannu tuag at yr Amcanion Llesiant a ganlyn gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel.
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal ein hunain a'n teuluoedd.
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.

Gwasanaethau Cyfreithiol

Mae'r Gwasanaeth Cyfreithiol yn darparu gwasanaeth cyfreithiol cyflawn i holl adrannau'r Cyngor. Er mwyn creu incwm rydym hefyd yn darparu'r gwasanaeth i gleientiaid allanol. Rydym yn derbyn adborth cadarnhaol cyson, gydag arolwg boddhad cwsmeriaid 2019/20 yn dangos bod 86% o gleientiaid yn nodi eu bod yn hollol fodlon (sgôr o 10 allan o 10) gyda'r gwasanaeth a ddarperir. Rydym yn cadw llygaid cyson ar y lefel perfformiad a'r rhesymau am briodoli sgôr is na 10/10 gan ymateb i negeseuon sydd yn deillio o'r data. Mae'r wybodaeth wrth gwrs yn cyfrannu at y drefn ar gyfer rheoli a monitro ein perfformiad.

Holladur Bodlonrwydd Cwsmeriaid - sgor 10 allan o 10

Un ffactor cyffredin y gwyddom amdano yw bod adeiladu gwell dealltwriaeth gyda chleientiaid ynglŷn ag ardrawiad ffactorau megis prosesau cyfreithiol allanol ar amserlenni disgwylidig weithiau yn gyfrwng i esbonio yr hyn sydd yn ymddangos fel oediad ar ran y Gwasanaeth.

Mae'r Gwasanaeth hefyd yn gyfrifol am gefnogi y Swyddog Canlyniadau a'r Swyddog Cofrestru Etholiadau drwy weinyddu holl etholiadau'r sir a'r Gofrestr Etholwyr. Yn ystod 2019/20 rydym wedi gweinyddu Etholiad Senedd Ewrop a'r Etholiad Senedd

DU nad oedd wedi eu rhaglennu, ynghyd ac is etholiadau Cyngorau Cymuned.

Gan fod Cyngor Gwynedd yn awdurdod lletya ar gyfer Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru bu'r Swyddog Monitro yn cefnogi sefydlu'r Cyd-Bwyllgor a'i drefn llywodraethu ynghyd â gwaith ar y Cynllun Twf yn arwain at arwyddo Penawdau Telerau a pharatoi ar gyfer y camau nesaf.

Fel rhan o waith y Pwyllgor Safonau cychwynnwyd ar raglen o sesiynau hyfforddiant Cod Ymddygiad ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned ar sail darparu hyfforddwr yn hytrach na threfnu cwrs. Fodd bynnag, oherwydd yr argyfwng Covid-19, er cynnal y peilot cyntaf ni fu modd symud y rhaglen ymlaen.

Yn ystod y flwyddyn cychwynnwyd ar y gwaith o baratoi ar gyfer ehangu etholfraint etholiadau Senedd a Llywodraeth Leol yng Nghymru gan sicrhau arian grant gan y Llywodraeth ar gyfer cynllun hyrwyddo.

Mae'r Gwasanaeth yn gweithredu swyddogaeth statudol yn cefnogi Gwasanaeth Crwner Gogledd Orllewin Cymru. Fel rhan o'r gwaith yna cynhaliwyd proses penodi Crwner Cynorthwyol newydd i'r ardal yn llwyddiannus.